https://www.saeima.lv/steno/st_93/200793.html

5. Saeima 20.07.1993. sēde (ārkārtas) *Noraksts*

Stenogramma
1993.gada 20.jūlija sēde sākās pl. 12:00
sēde slēgta pl. sēdes ilgums minūtes

Latvijas Republikas 5.Saeimas ārkārtas rīta sēde 1993.gada 20.jūlijā

Sēdi vada Latvijas Republikas 5.Saeimas priekšsēdētājs
Anatolijs Gorbunovs.

Priekšsēdētājs. Labdien! Lūdzu, ieņemiet savas vietas! Ārkārtas sēdi pasludinu par atklātu.
Vārds iesnieguma nolasīšanai Saeimas sekretāram Daudiša kungam.
Iesniegumu ir iesniedzis Valsts prezidenta aicinātais Ministru prezidents Birkavs. Lūdzu nolasīt šo iesniegumu protokolam!

I.Daudišs ("Latvijas ceļš").

Iesnieguma teksts: "Augsti godātais Saeimas priekšsēdētāja kungs! Izpildot Valsts prezidenta šā gada 8.jūlija rīkojumu nr.1, pagodinos paziņot jums, ka esmu sastādījis Ministru kabinetu sekojošā sastāvā:

Ministru prezidents - Valdis Birkavs,

Valsts reformu ministrs, Ministru prezidenta biedrs - Māris Gailis,

Ekonomikas ministrs, Ministru prezidenta biedrs - Ojārs Kehris,

Tieslietu ministrs, Ministru prezidenta biedrs - Egils Levits,

Finansu ministrs - Uldis Osis,

Ārlietu ministrs - Georgs Andrejevs,

Izglītības, kultūras un zinātnes ministrs - Jāvis Vaivads,

Zemkopības ministrs - Jānis Kinna,

Iekšlietu ministrs - Ģirts Kristovskis,

Labklājības ministrs - Jānis Ritenis,

Satiksmes ministrs - Andris Gūtmanis,

Aizsardzības ministrs - Valdis Pavlovskis,

Vides un reģionālās attīstības ministrs - Ģirts Lūkins,

Ministrs īpašiem uzdevumiem - Edvīns Inkēns,

kā arī uzaicinājis šādus valsts ministrus:

Enerģētikas valsts ministrs Ekonomikas ministrijā - Andris Krēsliņš,

Valsts īpašuma valsts ministrs Finansu ministrijā - Edmunds Krastiņš,

Budžeta valsts ministrs Finansu ministrijā - Jānis Platais,

Ārējās tirdzniecības un Eiropas kopienas lietu valsts ministrs Ārlietu ministrijā - Oļģerts Pavlovskis,

Baltijas un Ziemeļvalstu lietu valsts ministrs Ārlietu ministrijā

- Gunārs Meierovics,

Kultūras valsts ministrs Izglītības, kultūras un zinātnes ministrijā

- Raimonds Pauls,

Mežu valsts ministrs Zemkopības ministrijā - Kazimirs Šļakota,

Darba valsts ministrs Labklājības ministrijā - Andris Bērziņš,

Vides aizsardzības valsts ministrs Vides un reģionālās attīstības ministrijā
- Indulis Emsis.

Par Ministru kabineta sastāvu esmu ziņojis arī Valsts prezidentam.

Ar patiesu cieņu - Valdis Birkavs (paraksts).

1993.gada 19.jūlijā."

Priekšsēdētājs. Paldies. Godātie kolēģi deputāti! Ir jāīsteno procedūras lietas. Pirmais. Prezidijs ierosina šo Valda Birkava iesniegumu pavairot un izdalīt deputātiem. Tas ir viens.

Otrs. Ir iesniegums no LNNK frakcijas deputātu grupas plenārsēdi translēt pa radio. Tas būtu otrs lemjamais jautājums.

Un pēc tam, protams, ir lemjams jautājums par mūsu sēdes darba kārtību. Vai varam šos jautājumus izlemt tieši tādā secībā, kādā tos nosaucu? Nav iebildumu?

Tad, lūdzu, reģistrēsimies! Ieslēdziet reģistrēšanās režīmu? Lūdzu rezultātu! 90... Atvainojiet, arī es pats nereģistrējos... Tagad jau laikam par vēlu... Lūdzu mani arī reģistrēt. Ir? Paldies. Tātad ir reģistrējušies 93 deputāti.

Lūdzu, balsosim Prezidija ierosinājumu - Valda Birkava iesniegumu pavairot un izdalīt deputātiem. Balsosim! Lūdzu rezultātu! 87 - par, pret - nav, 3 - atturas. Paldies.

Lūdzu izdalīt šo materiālu deputātiem!

Otrs iesniegums: “Lūdzam 1993.gada 20.jūlija plenārsēdi translēt pa radio.” Ir attiecīgs skaits deputātu parakstu. Ja neviens deputāts nevēlas izteikt savu viedokli, tad, lūdzu, balsosim. Balsošanas režīmu! Balsosim! Rezultātu! 90 - par, pret - nav, 2 - atturas. Arī šis lēmums ir pieņemts, un iespēju robežās lūdzam radio pieslēgties mūsu sēdes gaitai un šo jautājumu tālāk translēt pa radio.

Nākamais iesniegums: “Lūdzu iekļaut Saeimas sēdes kārtībā Prezidenta aicinātā Ministru prezidenta ziņojumu par Ministru kabineta sastādīšanu un deklarāciju par Ministru kabineta iecerēto darbību un Saeimas uzticības izteikšanu tam.” Seko 48 deputātu paraksti.

Vai atbilstoši kārtības rullim kāds grib izteikt savu viedokli? Nav. Paldies. Tad lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu, balsosim šo priekšlikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 66, pret - 1, atturas - 21. Šis jautājums iekļauts darba kārtībā.

Par jautājumu izskatīšanas kārtību. Tātad, balstoties uz kārtības rulli, ir ierosinājums dot vārdu Prezidenta aicinātajam Ministru prezidentam deputātam Birkavam, kurš runā izklāstītu savu viedokli par deklarāciju sakarā ar Ministru kabineta iecerēto darbību. Pēc tam tiktu atklātas debates un, noslēdzot debates, būtu jāpieņem Saeimas lēmums. Vai par šo kārtību, lūdzu, ir kādas iebildes vai citi priekšlikumi? Nav. Tā kā manis nosauktā kārtība atbilst Saeimas kārtības rullim, tad es neuzskatu par vajadzīgu šeit balsot Saeimas akceptu vēl jo vairāk tāpēc, ka no jūsu, no deputātu, puses iebildumu nav.

Tagad vārds Prezidenta aicinātajam Ministru prezidentam deputātam Valdim Birkavam par deklarāciju - par Ministru kabineta iecerēto darbību. Lūdzu!

V.Birkavs (“Latvijas ceļš”).

Augsti godātais Valsts prezidenta kungs, augsti godātā Saeima! Dāmas un kungi!

Latvija gaida. Gaida enerģisku, reformspējīgu un tautas rūpes izprotošu valdību.

Latvija gaida. Gaida aktīvu, konstruktīvu un tautas interesēm atbilstošu Saeimas rīcību. Ir laiks! Šie vārdi, kurus mēs redzējām priekšvēlēšanu plakātos, jāpārvērš darbos. Ir laiks! Un šodiena pierādīs, vai vārdi atbilst darbiem, vai Latvijā pie darba ķersies reformu koalīcija vai dominēs pretreformu spēki.

Latvija gaida, gaida rīcību.

Latvijas Zemnieku savienības un “Latvijas ceļa” koalīcijas valdība ierosina kontrolētu rīcības programmu. Atļaujiet man ziņot par šajā programmā paredzētajām Kabineta iecerētajām reformām un pirmajiem soļiem, kā arī par Kabineta struktūru un sastāvu.

Latvijas valsts stāv nozīmīgu reformu priekšā. Šim uzdevumam pakļauts koalīcijas līgums starp Latvijas Zemnieku savienību un “Latvijas ceļu”. Šim uzdevumam pakļauta Ministru kabineta, ministriju, to pakļautībā un pārraudzībā esošo institūciju uzbūve un vadītāju personālsastāvs. Latvijas valsts interesēs Latvijas Zemnieku savienības un “Latvijas ceļa” koalīcija ir gatava uzsākt ekonomiskās, valsts pārvaldes un tiesiskās reformas.

Ekonomiskās reformas gaitā tiks īstenota šāda stratēģija: pāreja uz tirgus principiem atbilstošu ekonomisko sistēmu jeb brīvo tirgu, attīstot un veicinot pilsoņu privāto iniciatīvu un uzņēmējdarbību; integrācija Eiropas ekonomiskajā telpā, kuras galarezultātam ir jābūt oficiālai

iestāšanās Eiropas kopienā. Taču mēs atzīstam tikai tādu ieaugšanu Eiropā, kas neiznīcina Latvijas savdabību, bet gan ļauj tai vispusīgi attīstīties. Mēs atbalstām tikai tādu saimniekošanu, kurā valda nevis dalīšana un pārdalīšana, bet gan ražošana. No šīs stratēģijas izriet arī svarīgākie uzdevumi valsts īpašuma privatizācijā, struktūrpolitikā, naudas, finansu un ārējās tirdzniecības politikā, kā arī realizācijas mehānisma izveidošanā.

Valsts īpašuma privatizācija nav pašmērķis, bet gan līdzeklis, kā visātrāk saimnieciskās reformas tālākvirzībā iesaistīt cilvēku privāto iniciatīvu un uzņēmību. Līdz 1996.gadam privatizējami vismaz 75 procenti valsts uzņēmumu. Patlaban liela daļa valsts uzņēmumu nonākusi bankrota priekšā, to privatizācijā ir svarīga ātra rīcība, maksimāli paātrinot "mazo" privatizāciju, nodrošinot strauju mazo un vidējo uzņēmumu tīkla veidošanos Latvijā, konkurences aktivizēšanos. Turpretī lielo valsts uzņēmumu privatizāciju nedrīkst sasteigt, tai jānotiek pakāpeniski, radot priekšnosacījumus to efektīvai funkcionēšanai tirgus apstākļos.

Taču, lai novērstu īpašuma izlaupīšanu, panāktu īpašuma racionālu pārvaldīšanu un nodrošinātu privatizācijas atklātību un ātrumu, nepieciešami sekojoši pasākumi: privatizācijas realizēšanai jāizveido sabiedriski kontrolējama institūcija - Privatizācijas aģentūra. Līdzšinējā kārtība - privatizācija caur nozaru ministrijām - nav pieņemama, jo tā nepieļauj iespēju realizēt vienotu struktūrpolitiku. Lai nepieļautu valsts īpašuma izlaupīšanu, izsaimniekošanu un neracionālu izmantošanu, nekavējoties jāveido Valsts īpašuma fonds ar tā galveno uzdevumu - veikt vienotu valsts īpašuma uzskaiti un pārvaldīšanu. Uzņēmumi, kurus dažādu iemeslu dēļ neizdodas privatizēt, ar konsultatīvo firmu palīdzību jānovērtē no lietderības viedokļa, perspektīvajos jāveic sanācija, bezperspektīvo darbība jāaptur, to iekārtas jāizpārdod, daļu no ienākumiem izlietojot bez darba palikušo strādājošo pārskološanai un bezdarbnieku pabalstu izmaksai.

Struktūrpolitika. Kādas prioritātes mēs redzam un kā gatavojamies tās realizēt?

Mēs izvirzām šādas prioritātes: zinātnes un tehnoloģiju ietilpīgas rūpniecības attīstība, Latvijas lauku attīstība, enerģētikas attīstība, komunikāciju, transporta, tūrisma, finansu un tirgus infrastruktūras attīstība. Struktūrpolitikas īstenošanai jānotiek trijos posmos, kuru realizācija ir gan secīga, gan paralēla.

Struktūrpolitikas īstenošanas sākumposmā Latvija var un tai ir jāspēlē starptautiskā vidutāja loma. Galvenā nozīme šajā ziņā būs tirdzniecības, transporta, tūrisma, telekomunikāciju, kā arī biržu un bankas sistēmas attīstībai.

Rūpniecībā, lauksaimniecībā un citās tautsaimniecības ražojošajās nozarēs šis posms raksturojams kā sagatavošanās posms radikālai pārstrukturizācijai, galvenokārt veltot uzmanību lielo uzņēmumu rehabilitācijai un privatizācijai. Pie tam Latvijas lielo uzņēmumu sistēmas rehabilitācijai jābūt saistītai ar banku pārstrukturēšanu un to kredītu portfeļu atveseļošanas pasākumiem, paredzot arī iespēju bankām ierosināt valsts uzņēmumiem izsniegto kredītu apmaiņu pret līdzdalību (akcijām, kapitāla daļām) šajos uzņēmumos.

Otrajā posmā jānotiek Latvijas tradicionālo tautsaimniecības nozaru daļējai pārorientācijai uz Rietumu, Centrāleiropas un Ziemeļvalstu tirgiem. Runa ir par nozarēm, kas nav pārmērīgi energo un materiālietilpīgas, bet kurās Latvijai ir liela darba pieredze un kvalificēti strādājošie. Tās ir: tekstilrūpniecība, šūšanas un atsevišķas radioelektronikas ražotnes. Šādas pārorientācijas iespējas pamatojas uz to, ka ar to produkciju, kura pašlaik tiek ražota Tuvo Austrumu un vidējās ekonomiskās attīstības valstīs, mūsu produkcija faktiski ir konkurētspējīga. Uz šīm valstīm daļēji var pārorientēties arī Latvijas mašīnbūve, metālapstrāde un citas nozares.

Otrajā posmā jānotiek saimniecisko sakaru racionalizācijai ar Austrumu valstīm. Tai jānotiek uzņēmumiem brīva tirgus apstākļos pastāvīgi izvēloties tiem izdevīgākos saimnieciskos sakarus. Valdības galvenais uzdevums - stimulēt energo un materiālietilpīgo ražošanas tehnoloģisko procesu aizvietošanu ar taupīgākiem ražošanas procesiem vai produktiem.

Trešajā posmā paredzama ražojošo nozaru jaudu nomaiņa, izmantojot modernas tehnoloģijas ar minimālu materiālu un energoietilpību. Uzņēmumu rehabilitācija, kas uzsākta pirmajā posmā, turpināma visos posmos, ieskaitot to tehnoloģisko un tehnisko pārprofilēšanu, rekonstrukciju un modernizāciju. Vienlaicīgi ar ekonomiski spēcīgo korporatīvo struktūru veidošanos jāpilnveido tiesiskie un organizatoriskie nosacījumi efektīgai konkurences un bankrotu mehānisma funkcionēšanai.

Galveno nozaru attīstība. Rūpniecība. Latvijas industriālā politika jāorientē uz patstāvīga valsts rūpnieciskā potenciāla izveidošanu. Investīciju sistēmai, kā arī kapitāltirgum būs viena no vadošajām lomām jaunas Latvijas rūpniecības izveidošanā. Latvijas Zemnieku savienības un "Latvijas ceļa" koalīcija uzskata par mērķtiecīgu šādu nozaru un uzņēmumu attīstību.

Vieglā rūpniecība. Trikotāža, linu, vilnas izstrādājumu un apavu ražošana - šīs ir nozares, kas ir spējīgas konkurēt starptautiskajā tirgū. Turpretī tādas Latvijas vieglās rūpniecības apakšnozares kā vērpšana un aušana, kas balstās uz importētām izejvielām, pašreizējos apstākļos nav spējīgas izturēt šādu konkurenci un nevar būt perspektīvas bez būtiskiem pārkārtojumiem. Pilnīgi jāpārprofilē tekstilrūpniecība, kas strādā ar zemu tehnoloģijas līmeni un enerģiski neefektīvām iekārtām no Austrumeiropas.

Tekstila, apģērbu un ādas ražošanas uzņēmumi ir relatīvi modernāki, bet šīm nozarēm patlaban, ņemot vērā tirgus iespējas, uz atsevišķiem izstrādājumu veidiem ir pārprodukcija. Vispārējai tendencei jābūt - veidot kompaktus vieglās rūpniecības uzņēmumus ar nodarbināto skaitu līdz 500 darbiniekiem, pie kam steidzami veicot šādus pārstrukturēšanas pasākumus: demontējot daļu vērpšanas, aušanas un apdares iekārtu un pārdodot tās vietējiem ražotājiem, lai palielinātu mazāko uzņēmumu iespējas labāk pielāgoties tirgus sistēmai: sabalansējot iekšējo dzijas un audumu ražošanu, lai tā apmierinātu adījumu un apģērbu ražošanas sektoru un eksportētājprasības: nodrošinot tehnisko palīdzību, lai uzlabotu menedžmentu un mārketinga sistēmas kvalitātes kontroli.

Mašīnbūvē lielākā daļa Latvijas mašīnbūves uzņēmumu atpaliek vismaz par vienu paaudzi no Rietumu projektiem, tādējādi tie nav spējīgi izturēt pasaules tirgus konkurenci, tāpēc ražošanas profili ir jāpārorientē, bet paši uzņēmumi jāsadala, jādecentralizē, pēc tehnoloģisko līniju, plūsmu, produktu vai citiem kritērijiem. Šī reorganizācija paaugstinās arī investoru interesi.

Stikla rūpniecībai ar tās tagadējo struktūru un tehnoloģisko bāzi ir maz izredžu izdzīvošanai. Automatizētās lējumu līnijas, kuras ražo zemas kvalitātes produkciju, bet ir ļoti energoietilpīgas, vajadzētu slēgt, toties jāpalielina stikla pūtēju izstrādājumu skaits.

Radioelektronika. Latvijas mikroelektronika atrodas tehnoloģijas priekšplānā. Tajā pašā laikā daudziem elektronikas ražojumiem joprojām ir militāra orientācija un daudzi no šiem uzņēmumiem turpina darboties it kā vecajā PSRS ekonomiskajā sistēmā - tie neuzskata sevi par daļu no Latvijas rūpniecības. Te jāsagatavo jauni biznesa plāni ar konversijas programmām un jāpāriet uz civilās produkcijas ražošanu.

Ķīmiskajā rūpniecībā situācija ir unikāla, jo Latvijas zinātniskie institūti ir nodrošinājuši pamatu progresīviem uzlabojumiem biotehnoloģijā. Vietējo uzņēmumu un institūtu pētniecības darbs ir

devis iespēju ražot dažāda veida pamatmedikamentus. Lielas iespējas ir parfimērijas rūpniecībai, kura bāzējas uz augļu ekstraktiem, un nevajadzētu pakļauties tendencei izmantot sintētiskos aizstājējus.

Liela prasme ir sasniegta krāsu un laku produkcijas ražošanā, kurā izmanto poliesterus un alkīdus, īpaši pretkorozijas un bezsmaržas krāsu ražošanā. Te ir nepieciešama palīdzība jaunas tehnikas iegūšanai, kas ievērojami palielinātu to spēju konkurēt starptautiskajā tirgū.

Kokapstrādes un papīrrūpniecības attīstībai ir paredzama stabila perspektīva, īpaši ņemot vērā vietējos resursus. Par perspektīvu uzskatām arī iepakojuma ražošanas attīstību. Novārtā nedrīkst pamest mežsaimniecību. Jāsaglabā un jāattīsta iepriekšējos gados paveiktais.

Mazie un vidējie uzņēmumi. To veicināšanai paredzams īstenot speciālu Eiropas komisijas finansētu programmu, kur šā projekta galvenais mērķis ir izveidot Latvijā trīs uzņēmējdarbības atbalsta centrus, kuros apmācīs, konsultēs un sniegs vajadzīgo informāciju visiem, kas vēlas veidot savus uzņēmumus. Tāds centrs tiks atvērts Rīgā. Divi pārējie centri tiks atvērti uz vietām. Kurā vietā - par to tiks lemts. Lielā mērā tas būs atkarīgs no pašvaldību aktivitātes.

Līdzās mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kam koalīcija veltīs īpašu uzmanību, jāveido spēcīgi starptautiskā līmenī konkurētspējīgi koncerni. Finansu industriālās grupas veidojamas būtiski pastiprinot to iekšējo tehnoloģisko un ražošanas noslēgtību. Vertikālā integrācija ir attīstāma visā Baltijā, uzskatot to par vienotu industriālu reģionu. Un tādēļ nepieciešama vienota Baltijas industriālās attīstības programma. Energo un materiālietilpīgās ražotnes pakāpeniski jāpārvieto uz citām teritorijām, tuvāk pie attiecīgo izejvielu avotiem, tajā pašā laikā saglabājot šīs ražotnes koncernu sastāvā neatkarīgi no to teritoriālā izvietojuma. Valstij jābūt vadošajai lomai industriālajā politikā līdz uzņēmumu privatizācijas pabeigšanai. Tas jādara nevis ar administratīvām metodēm, bet ar finansu instrumentiem, kā arī realizējot atbilstošu ārpolitiku.

Latvijas lauku attīstība. Nav šaubu, ka Latvijas Zemnieku savienības un "Latvijas ceļa" koalīcijai ir īpaša nozīme lauku attīstībā. Panāktā vienošanās ir koalīcijas pamats. Latvijas zemkopības attīstības stratēģiskie mērķi ir Latvijas pašapgāde ar galvenajiem lauksaimniecības produktiem. Pašapgāde paredz iedzīvotāju apgādi ar pārtikas produktiem, rūpniecības apgādi ar lauksaimniecības rakstura izejvielām un valsts rezerves izveidošanu. Lauksaimniecības produkcijas ražotāju ienākumu aizsardzība un lauku kompleksā teritoriālā attīstība, nodrošinot tādu lauku iedzīvotāju dzīves līmeni, kas ļautu saglabāt vai atjaunot laukiem raksturīgo dzīves un kultūras vidi, kā arī nodarbinātību. Produktivitātes paaugstināšana un ražošanas resursu optimāla izmantošana ar mērķi kļūt konkurētspējīgākai gan iekšējā, gan ārējā tirgū. Eksporta attīstība, iekšējā tirgus aizsardzība no ārvalstu produkcijas, kuras eksports tiek subsidēts un realizācijas cenas ir zemākas par pasaules tirgus cenām, lai neļautu nevienlīdzīgai konkurencei sagraut Latvijas lauksaimniecību. Lauksaimniecības produkcijas ražošanas valstiskā regulēšana, lai novērstu pārprodukciju salīdzinājumā ar tirgus pieprasījumu un eksporta iespējām.

Nepieciešams mainīt pašreizējo cenu politiku lauksaimniecībā, pieļaujot pārejas periodā, krīzes periodā, mērķtiecīgu un diferencētu, bet ne pārmērīgu lauksaimniecības produkcijas ražotāju subsidēšanu, pamatojoties uz perspektīvām lauksaimniecības produkcijas ražošanas, pārstrādes un realizācijas programmām. Taču, lai neveicinātu neefektīvu ražošanu, subsidēšana pieļaujama tikai ar mērķi atbalstīt produkcijas ražošanu, ja tās cenas nav augstākas par pasaules tirgus cenām. Ņemot vērā to, ka subsidēšana lauksaimniecībā ir saistīta ar nacionālā ienākuma pārdalīšanu no citām nozarēm par labu lauksaimniecībai, kā arī budžeta ierobežotās iespējas, nepieciešams lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, pārstrādei, tirdzniecībai un patērētājiem kopā ar valdību izveidot speciālu institūciju - Lauksaimniecības ienākumu regulēšanas komisiju,

kā arī pieņemt likumu par lauksaimniecības ienākumiem. Tas vajadzīgs, lai saskaņotu lauksaimniecības intereses ar visas tautsaimniecības interesēm.

Lai tiktu atrisināta ieilgusī parādu problēma, "Latvijas ceļš" un Latvijas Zemnieku savienība ir vienojušās par šādiem neatliekamiem pasākumiem: turpināma pārstrādes uzņēmumu privatizācija, nododot vai pārdodot pārstrādes uzņēmumus lauksaimniecības produkcijas ražotājkooperācijām; veicama šo uzņēmumu atveseļošana; veidojamas lauksaimniecības produkcijas ražotāju kooperāciju eksportfirmas; realizējama tāda ekonomiskā politika un ārpolitika, kas veicinātu eksporta kvotu saņemšanu Eirokopienā, citās pasaules valstīs, kā arī stimulētu eksportu uz NVS valstīm. Atkarībā no budžeta iespējām, faktiski tās maksimāli izmantojot, valstij jāgarantē noteikta apjoma graudu iepirkumi valsts rezervē par garantētu apmaksu. Šiem jautājumiem jātiek izskatītiem jau pirmajās Ministru kabineta sēdēs.

Latvijas Zemnieku savienība un "Latvijas ceļš" ir vienojušies arī par šādu valsts atbalsta politiku lauksaimniecībai: ievedmuitu, kā arī ievedkvotu noteikšana lauksaimniecības produktiem, kurus Latvijā var saražot vai kuru ražošanu ekonomiski izdevīgi attīstīt no starptautiskās specializācijas vai arī no lauku sociālās attīstības viedokļa. Ievedmuitas tarifu likmēm jānodrošina vietējās lauksaimniecības produkcijas un uz lauksaimniecības izejvielām balstītas produkcijas konkurētspēja, ņemot vērā pašizmaksu. Brīvās tirdzniecības līgumiem jāparedz atsevišķi nosacījumi lauksaimniecības sfērā. Humānā palīdzība jārealizē par cenām, kas nodrošinātu vietējās produkcijas konkurētspēju iekšējā tirgū, un tā jāpieņem tikai gadījumos, ja pieprasījums pārsniedz piedāvājumu. Piena produkcijai jānosaka subsīdijas atkarībā no budžeta iespējām, lai nepieļautu produktīvā un veselā ganāmpulka izkaušanu.

Eksportpolitikā koalīcijas līgums paredz, ka jādibina eksporta un importa banka, kas veiktu eksporta un importa kreditēšanu uz atvieglotiem noteikumiem, piešķirtu eksporta prēmijas, kā arī dotu garantijas.

Kredītpolitikā koalīcijas partneri uzsver, ka jāpaplašina īstermiņa un vidējā termiņa kredītu apjoms par pieņemamām procenta likmēm (ne vairāk par 15-17% gadā), izmantojot ārvalstu kredītus.

Jāuzsver, ka lauku attīstība nav atjaunojama un pretstatāma visas Latvijas attīstībai, jo Latvijas laukiem ir īpaša nozīme Latvijas dzīvē. Tā pirmām kārtām ir tautas garīgā spēka un tradīciju avots. Par lauku attīstības pamatu jākļūst stiprām dažāda lieluma un specializācijas zemnieku saimniecībām. Piejūras un iekšējo ūdeņu tuvumā jāveido un jāstiprina zvejsaimniecība.

Enerģētikas attīstībā tuvāko gadu mērķis ir nodrošināt līdzsvarotas piegādes no dažādiem avotiem gan Austrumos, gan Rietumos un samazināt patērēto enerģiju, panākot enerģijas taupīšanu, ieviešot efektīvas saimniekošanas metodes un jaunas tehnoloģijas ar mazu energoietilpību. Sākumposmā investīcijas jāizmanto efektīvākai saimniekošanai un taupības pasākumiem, taču līdztekus perspektīvai jau šodien jāsāk domāt par ziemu, par izdzīvošanu, par siltumu.

Komunikāciju, transporta un finansu sistēmas attīstībai nepieciešama speciāla mērķprogramma, atvēlot tās realizācijai daļu no Pasaules bankas un citu starptautisko institūciju piešķirtajiem līdzekļiem. Šajā kompleksā jāietver ne tikai transporta līdzekļi, ceļi, gaisa un jūras līnijas, bet - galvenais - arī muitas procedūras, dokumentācija, iekraušanas un izkraušanas pakalpojumi, noliktavu sistēma, apdrošināšana un finansiālie pakalpojumi. Šim visam kompleksam jānodrošina sekmīga šī kompleksa darbība. Jūras lietām kā stratēģiski nozīmīgām jāpievērš īpaša uzmanība.

Monetārajā politikā Ministru kabinetam jāsadarbojas ar Latvijas Banku, lai nodrošinātu stabilas cenas preču un pakalpojumu tirgū, kā arī kredītu procentu stabilitātei naudas tirgū, stabilu Latvijas valūtas kursu un finansu sistēmas stabilitāti kopumā.

Fiskālās jeb nodokļu politikas galvenais mērķis jau tuvākajā laikā ir stimulēt uzkrājumu veidošanos Latvijas tautsaimniecībā, lai tos varētu izmantot par iekšzemes investīciju avotu ekonomikas atveseļošanai, tādējādi samazinot valsts atkarību no ārvalstu investīcijām.

Pakāpeniski jāmaina nodokļu struktūra, vairāk apliekot ar nodokļiem patēriņu, mazāk - ienākumus. Tas nozīmē, ka turpmāk lielāku nozīmi iegūs jaunradītās vērtības nodoklis, akcīze - tātad netiešie nodokļi, bet tiešie nodokļi samazināsies, it sevišķi ienākumu (peļņas) nodoklis no uzņēmējdarbības. Ar paaugstinātiem nodokļiem jāapliek preces, kas nelabvēlīgi ietekmē cilvēku veselību un vidi, kā arī luksusa preces - dārglietas, prestiža automobiļi un tamlīdzīgi. Atbalstāma iekšzemes un importa preču vienlīdzīga aplikšana ar nodokļiem. Kopumā vissvarīgākā nozīme piešķirama principam, ka nodokļu sistēmai jābūt saprotamai, stabilai ilgākā laika posmā, lai uzņēmēji varētu pieņemt ilgtermiņa lēmumus.

Ārējās tirdzniecības un eksporta politika. Te nepietiek deklarēt, ka Latvijai jāattīsta ostas, transporta sistēmas un vairumtirdzniecības tīkls, jārada atbilstoši ekonomiskie un tiesiskie nosacījumi, proti, investīciju stimulēšana ostu, transporta un noliktavu saimniecībā, labvēlīgs tranzīta reeksporta un konsignācijas režīms. Eksporta tiesiskajā sakārtošanā svarīgi ir pieņemt normatīvos dokumentus un likumus atbilstoši starptautiskajām prasībām, kā arī koriģēt jau pieņemtos materiālus atbilstoši šīm prasībām; regulēt ar likumu kapitāla izvešanu no Latvijas un operācijas ar valūtu un dārgmetāliem; dot valdības garantijas ārzemju investīcijām privātajā sektorā, apdrošinot ārzemju kapitālu. Jārada iespējas iegūt zemi īpašumā tiem ārzemju uzņēmējiem, kuri izdara lielus ieguldījumus prioritārajās nozarēs. Stimulu radikālai eksporta palielināšanai un ārzemju investīciju piesaistīšanai var dot tikai valstī pieņemta vispāratzīta, Saeimas un valdības atbalstīta valsts programma eksporta un investīciju veicināšanai. Tai jāparedz eksporta veicināšana ar nodokļu atvieglojumiem, netiešo nodokļu un ievedmuitas atmaksāšana produkcijas ražotājiem eksportam par brīvi konvertējamo valūtu. Uzņēmējiem, kas saņēmuši kredītus eksportprodukcijas ražošanas attīstībai, jāparedz sevišķi atvieglojumi līdz pat pilnīgai atbrīvošanai no atsevišķiem nodokļiem uz noteiktu laiku. Šādu atvieglojumu piešķiršana prasa samazināt budžeta ieņēmumu daļu, lai veicinātu investīcijas eksporta attīstīšanai, kas gala rezultātā palielinās to. Līdztekus kredītatvieglojumu piešķiršanai uzņēmējiem, kas paplašina eksporta produkcijas ražošanu, jāparedz, ka vismaz puse no Latvijas eksporta tiks kreditēta ar valsts starpniecību. Tātad veidojama jau pieminētā eksporta un importa banka un finansēšanas galvenie avoti tai sākumā būs starptautisko finansu institūciju piešķirtie kredīti. Muitas tarifiem jāpilda nevis fiskālās, bet gan iekšējā tirgus aizsardzības un regulēšanas funkcijas. Tātad ir jārada ekonomiski pamatota muitas tarifu sistēma, kas balstās uz valūtas kursa attiecību, cenu samēru, importa un eksporta operāciju apjomu valsts noteiktām prioritātēm. Tarifi par reeksportu jāatmaksā, muitas tarifi iekasējami latos.

Realizācijas mehānisms. Tātad, lai visu to realizētu, ir nepieciešama virkne jaunu institūciju vai jāpārveido esošās.

Pirmais. Ekonomiskās attīstības padome. Tā iecerēta kā galvenais nacionālo programmu izstrādāšanas un to realizācijas organizators un koordinators, un tieši tādēļ šīs padomes vadību paredzēts uzticēt vienam no Ministru kabineta biedriem. Padomes sastāvā iekļausies arī finansu ministrs, zemkopības ministrs, ārējās tirdzniecības valsts ministrs, satiksmes ministrs, enerģētikas valsts ministrs, atsevišķi privātuzņēmēji un aģentūru vadītāji, kā arī Latvijas Bankas prezidents.

Privatizācijas aģentūra. Tā ir visu spēku, līdzekļu, profesionālo kadru koncentrācija vienā institūcijā, lai nodrošinātu vienotu pieeju privatizācijas procesam. Valsts īpašuma fonds, kura galvenais uzdevums, kā jau teicu, ir sakoncentrēt valsts īpašuma uzskaiti un kontroli, bet pēc privatizācijas procesu pabeigšanas valsts īpašumā, protams, paliks virkne uzņēmumu un citi īpašuma objekti, kurus būs nepieciešams pārraudzīt. Šo īpašumu nodošanai fonda pārziņā nav nekāda sakara ar agrāko gadu praksi, kad uzņēmumi tika pakļauti tam vai citam resoram. Valsts īpašuma fonds neiejauksies uzņēmuma operatīvajā pārvaldē, bet gan raudzīsies, lai valsts kapitāls vai tā daļa šajā uzņēmumā tiktu saglabāti un izmantoti saskaņā ar pastāvošo likumdošanu un valsts interesēs.

Attīstības aģentūra. Tās galvenais uzdevums - perspektīvu uzņēmumu veidošana. Aģentūras uzdevums būs piedalīties privātuzņēmumu dibināšanā un to attīstībā ar riska kapitālu. Aģentūras ieguldījums uzņēmumos varētu sastāvēt arī no modernām tehnoloģiskām iekārtām un intelektuālā kapitāla. Tātad šīs aģentūras uzdevums ir piesaistīt investīcijas, veicināt eksportu un it sevišķi mazo un privāto uzņēmumu attīstības nodrošināšanu.

Valsts ieņēmumu pārvalde jeb valsts ieņēmumu dienests. Visiem ir skaidri zināms, ka viena no smagākajām problēmām Latvijas saimniecībā ir nodokļu ievākšana. Ja netiks veikti kardināli pasākumi, jau šogad valdībai draud liels budžeta deficīts. Tādēļ valdība paredz izveidot jaunu institūciju - Valsts ieņēmumu pārvaldi uz pašreizējās Finansu inspekcijas un Muitas departamenta bāzes, veidojot arī Finansu policiju, revīzijas aparātu un amatpersonu ienākumu kontroles dienestu. Arī šim ir jābūt vienam no pirmajiem valdības soļiem.

Lai risinātu pašreizējo uzņēmumu parādu problēmu, jāizveido īpaši Parādu banka, kas veiks uzņēmumu parādu diskontu parādu tirgū, tādējādi palīdzot uzlabot uzņēmumu finansiālo stāvokli. Īpaša uzmanība jāveltī lauksaimniecības finansēšanas kompānijas izveidošanai, izmantojot Pasaules bankas ilgtermiņa kredītu, lai nodrošinātu Latvijas zemnieku saimniecības, kā arī pārtikas pārstrādes uzņēmumus ar kredītiem par pieņemamiem procentiem. Sakarā ar sociālās nodrošināšanas sistēmas reformu, ko iecerējusi valdība, tiks atbalstīta Pensiju fonda veidošana, kas nodrošinās ne tikai līdzekļu uzkrāšanu pensiju izmaksām pensionāriem, bet būs arī kredītu un investīciju avots tautsaimniecības attīstībai.

Visbeidzot tiks izveidota Fondu birža un vērtspapīru tirgus, jo ir jārada iespēja visiem Latvijas iedzīvotājiem kļūt par vērtspapīru turētājiem, tātad kapitālīpašniekiem pat tad, ja tiem nepieder konkrēti īpašuma objekti.

Ekonomiskās politikas realizācija nedrīkst pasliktināt ekoloģisko situāciju, un tāpēc mēs uzskatām, ka cilvēku tiesības dzīvot kvalitatīvā, ekoloģiski līdzsvarotā vidē ir jāveicina, un mūsu programmas ietvaros atbilstoši mēs veiksim visu iespējamo, lai veicinātu "zaļo" domāšanu un rīcību ekoloģiskās situācijas uzlabošanai.

Valsts pārvaldes reforma. Valsts pārvaldes reforma aptver ierēdņu atlases, sagatavošanas un atestācijas sistēmu, pašvaldību sistēmu, teritoriālo iedalījumu.

Pirmām kārtām valsts pārvaldes struktūru reforma paredz - un faktiski tas jau ir likumā izdarīts - samazināt ministriju skaitu, pakāpeniski, bet pilnībā atdalot no tām administratīvās un pārvaldes funkcijas, atstājot ministriju pārziņā tikai analīzi, stratēģiju un politikas izstrādāšanu, kā arī likumdošanas sagatavošanas darbu. Likvidējamas struktūras, kas ministrijā nodarbojas ar valsts īpašuma pārvaldīšanu, jo šīs funkcijas tiks nodotas Valsts īpašuma fondam. Nozarēs, kur ir dabīgie monopoli, piemēram, enerģētikā, valstij paliek regulējošā loma. Pirmais solis šajā

virzienā ir jau sperts, pieņemot likumu par Ministru kabinetu un samazinot ministriju skaitu līdz divpadsmit.

Lai panāktu ierēdņu atlases, sagatavošanas un atestācijas sistēmas būtisku uzlabojumu, nekavējoties pārstrādātā veidā jāatjauno likums par civildienestu. Saskaņā ar atjaunoto Civildienesta likumu, valsts darbinieki, izejot atestāciju, kļūs par civildienesta kandidātiem. Kandidāta periodā katram darbiniekam nāksies iziet speciālu apmācības kursu, noliekot eksāmenus un saņemot pozitīvu vērtējumu par kandidāta periodu, darbinieks nodos zvērestu un varēs kļūt par ierēdni. Šim nolūkam nepieciešama Administratīvā akadēmija, kur izglītību iegūs jaunie un cels kvalifikāciju pašreizējie Latvijas ierēdņi. Mūsu uzdevums ir panākt, lai ierēdņi kalpotu pilsoņu un iedzīvotāju interesēm, vadoties tikai un vienīgi pēc likuma, nevis pašu izdomātām instrukcijām vai savas gribas.

Lai līdzsvarotu rajonu, pagastu un pilsētu pašvaldību intereses, tiek strādāts pie reģionālās attīstības programmas. Tas būs pamatā sabalansētas valsts un pašvaldību nodokļu sistēmas izveidošanai un racionālai ieguldījumu izvietošanai. Tā, jācer, radīs iespēju likvidēt disproporcijas dažādu Latvijas teritoriju attīstībā un nodrošinās vienmērīgu to izaugsmi. Jāpanāk, ka vietējos pakalpojumus sniedz vietējās, nevis centralizētās iestādes. Pienākumi, kurus vietējā pašvaldība nespēj veikt, jādeleģē uz augšu. Budžeta veidošanās sistēmai ir jānodrošina likumā noteikto uzdevumu izpilde, raugoties uz to, lai pašvaldību nodokļi, valsts nodokļu atskaitījumu procenti, dotāciju un subsīdiju apmēri, kā arī pašvaldību resursu izlīdzināšanas sistēma stimulētu pašvaldību interesi attīstīt vietējo saimniecību.

Vispār, manuprāt, pašvaldību attīstībai jāpievērš daudz lielāka uzmanība nekā līdz šim. Administratīvi teritoriālā reforma jāveic laikā no 1993. līdz 1996.gadam, dodot iespēju pašvaldībām brīvprātīgi apvienoties, nodrošinot plašu šīs apvienošanās apspriešanu visos līmeņos. Pašvaldību vēlēšanas jāsaista ar pašvaldību reformas realizāciju, arī ievērojami samazinot deputātu skaitu, un tam jānotiek ne vēlāk kā 1994.gada pavasarī. Lai realizētu minēto reformu, tiek izveidota Valsts reformu ministrija ar attiecīgiem uzdevumiem, kuri jau tiks nosaukti. Valsts reformu ministram kā Ministru prezidenta biedram jāvada reformu process, un viņam būs tiesības atsevišķus ministriju reformu plānus saskaņot ar kopējo reformu koncepciju, lai pārvaldes struktūra valstī būtu veidota pēc vienotiem principiem.

Tiesiskā reforma. Tiesiskās reformas uzdevums - pāriet no padomju politiskās un tiesiskās kultūras zonas uz Rietumeiropas zonu. Tas ir ilgstošs process, tam jānoenkurojas ne tikai juristu, bet gan visas tautas apziņā. Tiesiskas valsts sistēmas ieviešana blakus ekonomikas un valsts pārvaldes reformai ir viens no trim mūsu reformu virzieniem. Un tas atspoguļojas arī tajā apstāklī, ka tieslietu ministram tāpat kā ekonomikas un valsts reformu ministram šajā valdībā tiks piešķirts Ministru prezidenta biedra statuss.

Tiesisko reformu nozīmei jāatspoguļojas arī valsts budžetā. Tieslietu ministrijas, visas tiesu sistēmas, Prokuratūras efektīvas darbības, juristu un ierēdņu apmācības un kvalificēšanas nodrošināšanai ir jāmeklē nepieciešamie līdzekļi. Tas attiecas gan uz algām, gan uz telpām, gan uz tehnisko aparatūru. Saeima var pieņemt vislabākos likumus, taču, ja valsts darbinieki un visa tiesu sistēma nespēs tos realizēt, tad visa mūsu valsts kopumā zaudēs daudz vairāk.

Tiesiskās reformas pirmais solis - neatliekama Satversmes tiesas izveidošana, Valsts kontroles un Prokuratūras nostiprināšana, lai pastiprinātu valsts īpašuma, lai kur arī tas atrastos, kontroli un valsts izdevumu taupīgu un lietderīgu izlietošanu. Steidzami izstrādājams atjaunotajam Civillikumam un tiesu iekārtai atbilstošs Civilprocesa likums. Nekavējoties jāizstrādā arī jaunais Administratīvā procesa likums, kurš noteiks, kā pārsūdzēt tiesā valsts un pašvaldību iestāžu un

amatpersonu lēmumus un kārtību, kā ikvienam saņemt atlīdzību, ja valsts vai pašvaldību iestādes nodarījušas pretlikumīgas darbības rezultātā kaitējumus - materiālus vai morālus.

Cilvēku un pilsoņu konstitucionālo tiesību nostiprināšanas jomā galvenais ir Pilsonības likums. Mēs redzam Latviju kā nacionālu vienkopienas valsti ar kultūrautonomijas tiesībām tradicionālajām minoritātēm. Likuma pamatuzdevums ir garantēt latviešu tautai drošību, neierobežotas attīstības iespējas. Bez tam šis likums pavērs Latvijai kā demokrātiskai valstij plašāku ceļu uz starptautiskajām politiskajām un ekonomiskajām organizācijām. Pilsonības likuma saturs jāveido atbilstoši pamatprincipiem, kas formulēti Latvijas Zemnieku savienības un "Latvijas ceļa" programmās.

Pēc Pilsonības likuma pieņemšanas jāuzsāk latviešu nācijas interesēm atbilstošs nepilsoņu naturalizācijas process, līdztekus tam radot reālu iespēju brīvprātīgai repatriācijai uz etnisko dzimteni tām personām, kuras to vēlas un kuras nav Latvijas Republikas pilsoņi.

Mēs uzskatām, ka Latvijas Republikas pilsoņu piederība pie mazākumtautības nevar būt par iemeslu jebkādiem politisko un sociālo tiesību ierobežojumiem. Latvijas iedzīvotājiem, kuri nav Latvijas Republikas pilsoņi, tiks garantētas visas starptautiskajos aktos noteiktās tiesības. Latviešu bīstami mazais īpatsvars Latvijā, nelabvēlīgā vecuma un dzimuma struktūra, mazā dzimstība, lielais šķirto laulību un nelabvēlīgo ģimeņu skaits spiež domāt par vispusīgu un tālejošu demogrāfisko politiku latviešu tautas nākotnes nodrošināšanai. Šāda programma pamatos ir izstrādāta. Jācer, ka to izdosies realizēt arī dzīvē. Tautas un valsts drošības vārdā jāveic neatliekami pasākumi, kuriem jāstiprina tiesiskā kārtība. Tā ir viena no galvenajām un pirmajām aktualitātēm valdības darbā.

Jāveido Iekšlietu ministrijas pārziņā, bet ne tiešā pakļautībā speciāli dienesti noziedzības apkarošanai. Jāveido institūcija, kura vāc, analizē un sniedz valsts vadībai informāciju, kas skar valsts neatkarību un iekšējo drošību. Jāveic pasākumi, kas ceļ Iekšlietu ministrijas, jo sevišķi policijas autoritāti un radikāli palielina pilsoņu īpatsvaru tās darbinieku skaitā. Ir jāizdara grozījumi likumā "Par policiju", paredzot, ka tajā var strādāt tikai pilsoņi, attiecīgi ar lēmumu nosakot, ka tiks pieņemti darbā tikai pilsoņi, bet jau strādājošajiem jāļauj turpināt, ja viņi atbilst pārējām likuma prasībām. Jāpapildina iekšlietu sistēma ar cilvēkiem no zemessardzes, municipālajām policijām, kas tur jau izgājuši zināmu apmācību. Jādod ievērojams papildu finansējums Policijas akadēmijai, lai tā īsā laikā sagatavotu profesionālus policistus. Obligātajā dienestā esošajiem pilsoņiem, ja viņi to vēlas, jādod iespēja mācīties Policijas akadēmijā. Jāstabilizē zemessardze, veidojot to pakāpeniski par Nacionālo bruņoto spēku pamatstruktūru pēc nacionālās gvardes parauga. Vienlaicīgi maksimāli jāsamazina zemessardzes policejiskās, muitas un robežapsardzes funkcijas, saglabājot tai policijas palīgdienesta funkcijas lauku apvidos, policijai klātneesot vai tās uzdevumā.

Par valsts aizsardzību runājot, es gribētu citēt Kārļa Pauļuka vārdus no valdības deklarācijas 1923.gadā. Tie ir nozīmīgi arī šodien:

"Valsts drošības un aizsardzības labā valdība centīsies uzlabot un pienācīgi nostādīt karaspēka apgādību. Valdība piegriezīs vislielāko uzmanību karavīru tehniskajai apmācībai un viņu audzināšanai noteikti nacionālā un demokrātiskā garā. Valdība turpinās armijas izveidošanu uz tiesiskiem pamatiem, nokārtos aizsardzības resorā ietilpstošo iestāžu kompetences un savstarpējās attiecības."

Visas šīs reformas pakļautas Latvijas iedzīvotāju interesēm. Jo tikai pareizi organizēta tiesiska valsts var kļūt arī saimnieciski stipra. Un tikai saimnieciski stipra valsts spēj pietiekami gādāt par saviem pilsoņiem, par viņu sociālo aprūpi, veselību, izglītību, kultūru, drošību.

Sociālā politika. Mēs uzskatām, ka valsts sociālā politika ir saimnieciskās politikas turpinājums, jo budžeta iespējas ir atkarīgas no saimnieciskās reformas sekmēm. Tiks uzsākta pakāpeniska pāreja uz sociālās aizsardzības (pensiju, slimības, bezdarba, nelaimes gadījumu) apdrošināšanas fondu izveidošanu, kuros pamatā iemaksas izdara darba devējs, valsts un strādājošais.

Sociālo izmaksu lielums būs atkarīgs no iztikas minimuma, dzīves dārdzības pieauguma, aprūpējamo materiālā stāvokļa un agrākā darba ieguldījuma. Mēs labi saprotam, ka cilvēki, kuri nespēj izdzīvot no pensijas līdz pensijai, nevar gaidīt. Tāpēc jautājumam par dzīves dārdzībai atbilstošu iztikas minimumu un darba ieguldījumam atbilstošu pensiju jākļūst par vienu no pirmajiem Ministru kabinetā apspriežamajiem jautājumiem. Jau šodien jāmeklē ceļi, kā līdzsvarot pensiju apmēru ar īres, apkures un citu komunālo maksājumu apmēriem.

Jau šodien jāsāk veidot jaunā sociālās aprūpes sistēma, kurai bezdarba gadījumā jāpasargā strādājošais un viņa ģimene, vienlaicīgi rosinot vēlmi aktīvi meklēt darbu, nevis dzīvot uz valsts rēķina. Jāpilnveido pārkvalificēšanās sistēmas un darba biržas darbība. Jāsāk pārdomāt bezdarbnieku iesaistīšana sabiedriskajos darbos. Jārūpējas par invalīdu integrāciju sabiedrībā, radot iespējas viņiem iegūt izglītību, apgūt piemērotu profesiju un atrast darbu vai citādi realizēt savas ieceres.

Labvēlīgs nodokļu režīms tiks radīts tiem uzņēmējiem un uzņēmējsabiedrībām, kuri ziedos naudu sociālā atbalsta fondiem invalīdiem, nelaimē, tajā skaitā, Černobiļā, cietušajiem, maznodrošinātajiem, ģimenēm ar bērniem, bezdarbniekiem. Šo fondu veidošanā piedalīsies arī valsts.

Mums jāveido efektīvs sociālo darbinieku dienests, kuri nevis sēž kantorī, kabinetos, bet iet pie cilvēkiem un individuāli risina viņu problēmas.

Īpaša vērība jāpiegriež tai mūsu tautas daļai, kura cietusi represijās. Mēs uzskatām, ka jānodrošina valsts gādība par mazturīgajiem, slimiem un vientuļiem politiski represētajiem. Jāpanāk pēc iespējas pilnīgāka politiski represēto cilvēku tiesisko, sociālo un saimniecisko jautājumu risināšana.

Tautas veselība ir kritiskā stāvoklī. Tas apdraud tālāko tautas izdzīvošanu. Un tādēļ mēs turpināsim iesākto - attīstīsim profilaktisko un neatliekamo medicīnu, izkopsim tautas veselības izglītību, īpašu vērību veltot AIDS, alkoholisma un narkomānijas izplatīšanās ierobežošanai. Ir jāveic ātra un plaša ambulatorisko medicīnas iestāžu privatizācija, daļai no slimnīcām sākotnēji paliekot valsts un pašvaldību pārziņā. Līdz ar maksas medicīnisko pakalpojumu attīstīšanos ir jānosaka no valsts budžeta apmaksāto minimālo katram iedzīvotājam pieejamo medicīnas pakalpojumu garantijas. No valsts un pašvaldību budžeta jāsubsidē šādas veselības programmas: mātes un bērna aprūpe, sabiedriski bīstamo slimību profilakse un ārstēšana, onkoloģija, visa ātrā un neatliekamā medicīniskā palīdzība. Vairāk jādomā par pensionāru medicīnisko aprūpi.

Saimnieciskajam stāvoklim stabilizējoties, pakāpeniski jāievieš obligātā medicīniskā apdrošināšana. Vadošajām valsts klīnikām jātiek saglabātām kā maznodrošināto iedzīvotāju bezmaksas ārstēšanas bāzei. Jāmēģina panākt pienācīgs medicīnas personāla atalgojums.

Mēs atbalstīsim labvēlības statusa piešķiršanu kapitālam, kas tiek ieguldīts ar cilvēku veselības veicināšanu saistītos pasākumos, sekmēsim fizisko kultūru un sportu skolās, saglabājot sporta skolu sistēmu, kurās slīpēs mūsu talantus lielajam sportam. Mēs apliecināsim savu atbalstu sportam kā tautas nacionālās pašapziņas veidotājam un veicinātājam.

Izglītība un zinātne. Atbilstoši ilglaicīgai valsts ekonomikas struktūrpolitikai, jānosaka mācību vietu skaits un proporcijas vidējās vispārējās, vidējās arodu un vidējās speciālajās mācību iestādēs. Arodizglītības jomā kvalificēta darbaspēka izveidošanā jāiesaista darba devēji.

Konsekventi jāīsteno latviskās, arī latgaliskās izglītības atjaunošana, atbalstot Rēzeknes un Daugavpils augstskolas. Jāatbalsta mazākumtautību skolas, it īpaši izceļot lībiešus kā Latvijas pamattautību.

Lai sekmētu cittautiešu integrāciju latviskajā vidē, jārealizē konsekventa politika valodas jomā. 2-3 gadu laikā valsts finansētajai augstākajai izglītībai, bet 3-5 gadu laikā vidējai speciālajai un arodizglītībai jāpāriet uz apmācību latviešu valodā.

Likumā "Par augstāko izglītību" skaidri jānosaka valsts kompetence, saglabājot augstskolām pastāvību līdzekļu izvēlē. Nav pieļaujama nācijas gaišāko prātu noplūde uz attīstītajām valstīm, tādēļ pārdomāti jāatvēl zinātnei nepieciešamie finansiālie līdzekļi.

Nedrīkst pieļaut krīzes situāciju tajās zinātnes nozarēs, kuras nevar tikt attīstītas nekur citur pasaulē, - tā ir latviešu valoda, vēsture, mākslas zinātnes. Mēs atzīstam izglītības prioritāti ģimenes, uzņēmuma, valsts politikas līmenī un meklēsim ceļus, kā to nodrošināt. Jāuzsāk latviešu jaunatnes izglītošanās pasaules izglītības centros. Un mēs aicinām katra ārzemēs dzīvojoša Latvijas pilsoņa ģimenei savu iespēju robežās palīdzēt iegūt izglītību vismaz vienam Latvijas jaunietim.

Latvijas nācijas izdzīvošana, sabiedrības morāles normu un ētisko principu saglabāšana ir saistīta ar valstī īstenojamo kultūrpolitiku. Mūsu kultūrpolitika būs orientēta uz to, lai nodrošinātu valsts aizbildniecību un dotācijas kultūrai, koptu un aizsargātu nacionālo kultūru. Kultūrā tas ir nozīmīgs ilgtermiņa ekonomiskais ieguldījums, un tādēļ jāsāk īstenot detalizēta ilgtermiņa valsts programma kultūras nekomerciālo nozaru attīstībai. Atbalstām un veicinām kultūras dzīves decentralizācijas stabilu un pilnvērtīgu kultūras centru izveidi ārpus Rīgas.

Nodokļu atvieglojumu sistēmai jāveicina mecenātisms. Jāgarantē un jāīsteno labvēlības statuss atbalstošiem fondiem un struktūrām. Lai veicinātu Latvijas kultūras iekļaušanos Eiropas un pasaules kultūras procesos, jāveido valsts dotēta institūcija nacionālās kultūras popularizēšanai ārzemēs.

Ārpolitika. Te galvenais ir nostiprināt Latvijas valsti kā starptautisko attiecību subjektu šā vārda pilnā nozīmē. Ar to saistīta Latvijas atkaliekļaušanās starptautisko attiecību, to skaitā, arī ekonomisko attiecību sistēmā un valsts drošības nodrošināšana starptautiskajā arēnā. Šajā nolūkā vispirms jāpanāk Krievijas Federācijas jurisdikcijā pārņemtās bijušās PSRS armijas ātra, organizēta un pilnīga izvešana. Tāpēc nekavējoties jāveido jauna delegācija sarunām ar Krieviju. Ārpolitiskās prioritātes mēs redzam šādas: Baltijas valstu sadarbības padziļināšana un paplašināšana; orientācija uz Ziemeļeiropas valstīm, kā arī citām Baltijas jūras zemju padomes valstīm; sakaru attīstīšana un paplašināšana ar Eiropas kopienas valstīm un ar Eiropas kopienu, ņemot vērā galarezultātu - iestāšanos tajā; sabiedrība ar Austrumeiropas demokrātiskajām valstīm, pārņemot uzkrāto pozitīvo pieredzi tirgus saimniecības veidošanā; savstarpējās attiecības ar Krieviju, Ukrainu un citām NVS valstīm jāveido, abpusēji respektējot neatkarību un

suverenitāti; jāveido līdztiesīgas un normālas kaimiņattiecības, kas kalpotu par pamatu stabiliem un abpusēji pieņemamiem ekonomiskajiem sakariem; labu attiecību veidošana ar valstīm, kas varētu būt alternatīvas enerģijas un izejmateriālu piegādātājas, preču noieta vietas Latvijas rūpniecības un lauksaimniecības ražojumiem; attiecību padziļināšana ar Ziemeļamerikas valstīm, kā arī citām industriāli attīstītajām valstīm. Darbības pastiprināšana starptautiskajās organizācijās gan globālā, gan reģionālā mērogā.

Mēs uzskatām, ka Latvijas ārpolitikai jābūt aktīvai, elastīgai, lai nepārprotami jākalpo Latvijas valsts interesēm.

Mūsu koalīcija sāk savu darbu tautai un valstij smagā laikā. Lai gan daudz kas jau padarīts, daudz kas aizsākts, augsne reformām daļēji jau sagatavota, tomēr joprojām turpina dominēt valsts īpašums ražošanā, daudzās nozarēs valda monopols, ražotājs diktē patērētājam savu gribu, Latvija lielā mērā vēl arvien ir atkarīga no NVS.

Privatizācija gan pilsētās, gan laukos ir nepārdomāta, nesakārtota, daudziem nav skaidrs, vai viņiem atdotais privatizētais īpašums patiešām pieder. Smagais stāvoklis Latvijas laukos saistīts ar to, ka gan jaunradītās zemnieku saimniecības, gan pārveidotās statūtu sabiedrības ir krīzes stāvoklī. Zemniekiem nav drošības sajūtas par nākotni. Aug bezdarbs. Daudzi nespēj iztikt no algas līdz algai, no pensijas līdz pensijai. Vissmagāk saimnieciskā krīze skar vecus un maznodrošinātus cilvēkus. Kritiskā stāvoklī ir tautas veselība, kultūra, zinātne. Tās ne tikai nav kļuvušas par prioritātēm, bet - gluži otrādi - to attīstībai līdzekļi tiek atvēlēti arvien mazāk. Neatrisinot šīs problēmas, Latvijai nav nākotnes. Cilvēks nav drošs par savu dzīvību un mantu. Noziedzība un korupcija Latvijā ir sasniegušas vēl nepieredzētus apmērus, cilvēks nav drošs arī par savu valsti, jo Latvijā joprojām ir okupācijas armija. Cilvēks diemžēl nejūtas aizsargāts arī pašvaldībās un valsts iestādēs, jo valda birokrātu patvaļa, nedarbojas princips - viena taisnība un viens likums visiem. Īsi sakot - valstī nav kārtības.

Izeju no šīs smagās situācijas mēs redzam konsekventā reformu programmā un atbildīgā politiskā koalīcijā, kura, apvienojot Latvijas Zemnieku savienības, "Latvijas ceļu" un citu politisko organizāciju, kurām rūp Latvijas nākotne, kopējos spēkus, realizē šīs reformas, plaši iesaistot tajās visus iedzīvotāju slāņus. Mēs esam cieši apņēmušies maksimāli skaidrot valdības politiku un realizēt arī tos mūsu programmās ietvertos mērķus un uzdevumus, kuri nerod atspoguļojumu šajā deklarācijā.

Visu minēto reformu un uzdevumu veikšanai mēs ierosinām Ministru kabineta struktūru ar konkretizētu personālsastāvu, kurš jums ir izsniegts. Šajā izsniegtajā personālsastāvā nav paredzēti divi valsts ministri, kuri atsevišķi tiks aicināti Saeimas uzticības saņemšanai. Tātad tas ir privatizācijas valsts ministrs Ekonomikas ministrijā un veselības valsts ministrs Labklājības ministrijā.

Ministru kabinets ir gatavs nekavējoties uzsākt darbu. Mums nepieciešama Saeimas uzticība un tautas atbalsts. Mēs darīsim visu, kas mūsu spēkos, lai izkļūtu no krīzes, stabilizētu situāciju valstī un sāktu augšupeju. Latvija gaida, gaida rīcību. Ir laiks, laiks izšķirties un sākt rīkoties. Paldies.

Priekšsēdētājs. Paldies. Prezidijs ierosina deklarāciju par Ministru kabineta nodomāto darbību pavairot un izsniegt deputātiem. Vai ir iebildes? Citi priekšlikumi? Lūdzu, reģistrēsimies un nobalsosim šo priekšlikumu! Deputāts Jonītis lūdz viņu reģistrēt... Jau ir kārtībā? Jā. Lūdzu rezultātu! Reģistrējušies 93 deputāti.

Lūdzu balsot deklarāciju par Ministru kabineta nodomāto darbību, pavairot un izdalīt to deputātiem! Lūdzu, balsosim! Lūdzu rezultātu! Par - 85, pret - 1, atturas - 6. Lūdzu šo deklarāciju izdalīt deputātiem zālē!

Deputāt Žīgur, kādas jums ir problēmas? Paldies. Bija izsauciens zālē, bet lietas būtību nevar saprast.

Pārejam pie vispārējām debatēm. Debatēs pierakstījušies šādi deputāti, bet uzstāšanās secība ir iesniegumu kārtībā: deputāts Putniņš, deputāts Indulis Bērziņš, Aleksandrs Kiršteins, Māris Graudiņš, Jānis Tupesis, Andrejs Siliņš. Tāda ir uzstāšanās secība 6 deputātiem, kuri pieteikušies debatēs.

Lūdzu, vārds par deklarāciju "Par Ministru kabineta nodomāto darbību" deputātam Putniņam. Pēc tam runās Indulis Bērziņš.

P.Putniņš (Latvijas Zemnieku savienība).

Augsti godātais Prezidenta kungs, godātais Prezidija priekšsēdētāj un Prezidij! Cienījamās kolēģes, godātie kolēģi! Mēs pagājušajās nedēļās esam spēruši jau mazu, grūtu, saspringtu, pat mokošu soli, un tomēr tas ir izdarīts. Šodien mēs esam atspērušies nākamajam solim, un no mums pašiem ir atkarīgs, vai šis solis realizēsies vai ne. Taču paralēli šim mūsu tiešajam saspringtajam un daudziem ļoti neierastajam darbam mēs arī lūkojamies paši sevī un kolēģos. Mēs redzam un pārliecināmies, ar kādu māku, ar kādām politiķu iemaņām jau darbojas un strādā tie deputāti, kuriem ir šīs iemaņas izstrādātas, kuri daudz un pārliecinoši ko prot šajā nozīmē, un mēs raugāmies paši uz sevi un uz tiem saviem kolēģiem, kuriem Saeimas darbs ir kaut kas jauns un varbūt tāpēc vēl ar jo lielāku atbildību saistīts. Lūk, es gribu šajā brīdī apliecināt tos mūsu jaunos, nepieredzējušos deputātus, tajā skaitā, Zemnieku savienības deputātus, kurus es vēroju diendienā, pats piedaloties šajā darbā... Faktiski šīs neaizsargātās un savā labajā gribā trīcošās dvēseles, lai mūsu darbs būtu jēdzīgs, lai tas tiešām būtu tautas labā, lai mēs netiktu pārprasti. Taču, lūk, ir koalīcijas disciplīna, frakcijas disciplīna, un mēs šeit jau esam spiesti "kāpt" bieži sev pāri, varbūt savai pārliecībai, varbūt pat savai sirdsapziņai, kā tas nereti izskan mūsu frakcijā vispārīgās lietas labā. Un es gribu jūs aicināt, cienījamie deputāti, šo jūtību, kas mūsos daudzos vēl ir tik dzīva, saglabāt tad, kad mēs pieskarsimies ļoti kardināliem mūsu dzīvošanas jautājumiem, kad mēs pieskarsimies kultūrai, kad mēs pieskarsimies izglītības jautājumiem, kad pieskarsimies un pretendēsim, lai likums aizsargā intelektu, tātad zinātni, jo, lūk, tikai kultūrā ir mūsu tautas dzīvošanas nākotne un perspektīva. Ja sabiedrība nav tauta, tad tas ir pūlis. Un ja tā, tad vai mums ir vērts savu laiku šeit patērēt? Tāpēc ar tautas jēdzienu, ar garīgās kultūras jēdzienu lai mēs katrs piestrāvojam, pirmkārt, sevi, arī šo telpu un visu sabiedrību. Šis prasījums mums jātur augstā godā un jāatgādina cits citam ik brīdi, jo augsti materiāli situēts pūlis mums nav vajadzīgs.

Atgriežoties pie šodien izvirzītā, faktiski pagājušajā nedēļā pieņemtā likuma par Ministru kabinetu un šodien izvirzīto valdības sastāvu, kas pēc savas būtības ir ļoti reformas prasošs un droši vien arī izpelnīsies kritiku vai apstrīdējumus, es domāju tā: mums jāuzticas cilvēkiem, kuri ir uzņēmušies šo milzīgo atbildību, un tas, pirmkārt, jau saistās un attiecas uz "Latvijas ceļu" un arī uz Latvijas Zemnieku savienību. Šajā laikā, kad ir ekonomiskais sabrukums, tik ieraugāms šajā laikā, kad ir arī morālais sabrukums sabiedrībā, kas jau sniedzas līdz zināmai robežai, tad, lūk, ja mēs neradīsim šeit kopīgu viedokli, ja mēs apstāsimies, tas nenāks nekam par labu. Atcerieties - savā laikā no šīs tribīnes Valdis Birkavs teica, ka tad, ja šī jaunā valdība nekam nebūs derīga, tad tā būs ātri nogāžama, un, kā tai dziesmā saka, nāks cita meiča, kas tevi nepievils... Taču tā "cita meiča" ir vēl miglā tīta, bet, lūk, šī valdība ar lielu konkrētību stāv pie

durvīm vai jau ir ienākusi šajā zālē, un es aicinu visus no mūsu kaimiņfrakcijām balstīt šo jauno valdību. Pie viena es gribu izteikt savu apliecinājumu tiem cilvēkiem, it īpaši no Kristīgo demokrātu savienības, arī no "Saskaņas", no Demokrātiskā centra partijas, tiem atsevišķajiem cilvēkiem, kuri pagājušajā reizē padarīja iespējamu pieņemt likumu par Ministru kabinetu. Tas nu ir mūsu ceļš - kaut ko darīt vai mīņāties uz vietas. Un, ja šis "kaut kas" pretendē uz kaut ko labu, tad ir vēl jo labāk, ir vēl jo cerīgāk. Paldies par uzmanību!

Priekšsēdētājs. Paldies. Vārds deputātam Indulim Bērziņam!

I.Bērziņš ("Latvijas ceļš").

Augsti godājamais Prezidenta kungs, Saeimas deputātu kungi! Latvija var izvēlēties draugus, bet nevis kaimiņus. Un notikumi mūsu kaimiņvalstīs liecina, ka vieglu dienu nebūs. Latvijai būs jārealizē aktīva un elastīga ārpolitika. Notikumi mūsu kaimiņvalstīs liecina, ka tas nebūs viegli, un tieši tādēļ ir nepieciešams pēc iespējas ātrāk izveidot reformas realizēt spējīgu valdību, jo tieši mūsu spēja rīkoties šeit, Latvijā, noteiks to, cik mēs būsim spējīgi aizstāvēt savas intereses sarunās ar Krieviju un citām valstīm, kā arī starptautiskajās organizācijās. No trim attīstības iespējām, no trim attīstības iespējamajiem variantiem: "nvsizācijas", tas ir, palikšanas tiešā Krievijas ietekmē, pašizolācijas un politiskās un ekonomiskās iekļaušanās Eiropā mums ir jāizvēlas tieši trešais ceļš, trešais variants. Pie tam šajā procesā mums cieši jāsadarbojas ar Baltijas valstīm, Ziemeļvalstīm un tieši mazajām Eiropas valstīm, tādā veidā panākot garantijas savas savdabības saglabāšanai. Manā uztverē, to var izdarīt pašreiz piedāvātā Ārlietu ministrijas vadība. Tieši Ārlietu ministrija, Ārlietu ministrijā notikušās izmaiņas varētu būt labs paraugs Birkava kunga sastādītajai valdībai kopumā. Ja jūs atceraties, Jurkāna kunga vadībā šī ministrija sāka pilnīgi no nulles, bet tagad tā ir izveidojusies par rīcībspējīgu ministriju. Un tieši tas, ka ministra portfelis tika piedāvāts Andrejeva kungam, kurš manā uztverē, veiksmīgi šo darbu veica iepriekšējā periodā, pārliecinās mūsu kaimiņvalstis - gan draugus, gan pārējos, kas atrodas mums blakus - par zināmu ārpolitikas kontinuitāti, par zināmu ārpolitikas pārmantotību.

Es aicinu atbalstīt šo valdību, jo tā būs reformu valdība - reformu valdība, ja mēs analizējam tās ieceres, un es ceru, ka opozīcija, darbojoties konstruktīvi, palīdzēs mums realizēt šīs reformas. Paldies.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Aleksandram Kiršteinam.

A.Kiršteins (Latvijas Nacionālās neatkarības kustība).

Augsti godātais Prezidenta kungs, augsti godātais priekšsēdētāja kungs! Dāmas un kungi! Man bija ļoti patīkami dzirdēt, ka Birkava kungs lietoja LNNK devīzi: "Ir laiks!" Varētu domāt, ka līdz šim kādam nav bijis laika, vai ir bijis laiks, bet viņam kāds ir traucējis kaut ko darīt.

Es negribētu šeit kaut kādā mērā aizkavēt valdības veidošanu, jo mēs visi saprotam, ka nekas nevar būt briesmīgāks par tagadējās valdības varbūt bezdarbību, tomēr, uzmanīgi noklausoties Ministru prezidenta deklarāciju, manī radīja bažas varbūt daži šīs deklarācijas punkti jeb sadaļas, par kurām es gribētu izteikties sīkāk.

Kas tad pašreiz uztrauc visus Latvijas iedzīvotājus - strādniekus, uzņēmējus, inteliģenci, arī pensionārus un tos cilvēkus, kuri dzīvo no pabalstiem? Protams, ka vissvarīgākais jautājums ir ekonomiskās reformas un šis milzīgais valsts sektors, kurš joprojām nav privatizēts.

Nākamais jautājums ir lauksaimniecības attīstība, šie, kā jau te tika pieminēts, subsīdiju jautājumi, politisko jautājumu grupa, armija utt.

Attiecībā uz armiju. Šeit, lūk, ir dažas koncepcijas. Vai mēs pieturēsimies pie šiem krievu armijas principiem, kurai bija raksturīga milzīga triecienuzbrukuma daļu koncentrācija, neizsmeļami dzīvā spēka resursi, vai mūsu armijas koncepcija, teiksim, tiks pakārtota kaut kādai aizsardzības stratēģijai, vai mūsu armijā pastāvēs un tiks pārmantoti tie paši tikumi, kādi bija krievu armijā, tātad - es atkārtoju - šī jaunkareivju piekaušana, visas tās nebūšanas, kuras ir, bet par kurām es vēl neesmu presē nekur dzirdējis kādu noteiktu nostāju?

Mūs, protams, uztrauc labklājības jautājumi, demogrāfijas jautājumi, pensijas, algas, bet mūs uztrauc arī ārzemju kredīti, mūs uztrauc arī konsekventi nespēja atskaitīties par iepriekšējām naudas summām visur un visās vietās. Mēs zinām, ka neviena ministrija... Tajā skaitā, arī ārzemju ekonomisko sakaru darbība Latvijā joprojām ir miglā tīta un daudz kas... Tagadējā valdība it kā grib nodarboties ar šiem pašiem ārzemju ekonomiskajiem sakariem, ar ārzemju investīcijām, bet līdz šim nav spējuši skaidri atskaitīties par to iztērēto naudu - gan Ārlietu ministrijā, gan citās ministrijās - , kas bija pagātnē.

Ko tad piedāvā Birkava kungs? Vai jaunu domāšanas veidu, drosmīgu, daudzplākšņainu pieeju? Diemžēl ir daudz frāžu bez pamatojuma, daļēji atkārtotu... Man šī deklarācija atgādināja daļēji atkārtotu piecgadu plānu, ko mēs tik bieži dzirdējām jau iepriekšējās Padomju Latvijas valdības ziņojumos.

Tikai daži piemēri. Mani ārkārtīgi izbrīnīja jau tādi vārdi, ka būs prioritāte. Kam tad būs šī prioritāte - liniem, trikotāžai un apaviem. Kāpēc? Vai tad tas nav privāto uzņēmēju princips, ko viņi noteiks, - ko viņi ražos un kādā veidā? Protams, te teikto varētu apstrīdēt - kāpēc ne kokrūpniecība vai kādi citi veidi? Es te negribu tērēt laiku, es tikai gribu pateikt attiecībā uz liniem, ka Īrijā to ir daudz un tos var pārdot vēl vairāk, un šiem liniem nav nekāda noieta. Tātad, ja te varētu būt runa par kaut kādu tirgus pētīšanu, kā palielināt linkopību, tad es saprastu... Acīmredzot tas būs viens no šīs Attīstības aģentūras darbības veidiem vai formām nākotnē, bet tur gan tas netika noteikts. Tur bija teikts, ka pētīs iespējas attīstīt saimniecību un tā tālāk. Bet vai viņi pētīs, teiksim, tieši šo tirgu... Varbūt darbības laikā mēs to uzzināsim arī sīkāk.

Es te dzirdēju frāzi, ka stikla rūpniecībai maz izredžu. Kāpēc? Latvijā vispār logu stikls nekad normāli nav ražots. Jebkurš normāls būvnieks šo logu stiklu pirka ārpus Latvijas agrāk un pērk arī tagad. Latvijā vispār nevar normālu logu nopirkt. Teiksim, ja mums ir jānopērk logs ar trim sti 🚹 , 🚹 „…†‡🏃‰‿‹🚕¨˘¸🛢 ‘___’___“___”___•___–___—☆™🗄›🗄¯‚🖼 ❓¢£¤❓¦§Ø©Ŗ«¬-®Æ°±²³
´µ¶·ø¹ŗ»¼½¾æĄĮĀĆÄÅĘĒČÉŹĖĢĶĪĻŠŃŅÓŌÕÖ×ŲŁŚŪÜŻŽßąįāćäåęčż˙˙˙éźėģķīļšńņóōõö÷ų łśūüżž˙_kliem, tad tas ir jāpērk Igaunijā, kur ir igauņu-somu kopuzņēmumi. Šeit es dzirdēju, ka nav perspektīvas un nav izredžu. Kāpēc nav izredžu - tas man nav skaidrs. Ja kādi privātie uzņēmēji gribēs ražot, tad viņiem arī būs šīs izredzes.

Ko nozīmē bezsmaržu krāsu ražošana vai iepakojuma ražošana? Tā taču ir katra privātā uzņēmēja darīšana. Vai valdība tur piešķirs kaut kādu naudu, lai ražotu bezsmaržas krāsu? Man atkal tas palika neskaidrs.

Tiks veidoti koncerni... Netika nosaukti - kādi koncerni.

Baltijas industriālās attīstības programmas... Es piekrītu, es nesaku, ka ir slikta sadarbība Baltijas valstu starpā, bet vai slikta ir sadarbība, teiksim, Latvijas un Teksasas starpā? Kas tie par koncerniem?

Nākamais. Visas šīs frāzes par brīvā tirgus attīstību, orientēšanos un Eiropas kopienu, privatizācijas pasākumi, valsts īpašumu aģentūras, cīņa pret izlaupīšanu - tās ir tikai vispārīgas frāzes.

Kāda tad būs tā konkrētā darbība? Sāksim varbūt ar lauksaimniecību. Mani ārkārtīgi izbrīnīja mērķis, ka Latvijas lauksaimniecības mērķis ir pašapgāde ar produktiem. Kāpēc? Varbūt lauksaimniecības mērķis pirmām kārtām ir rentabla lauksaimniecība? Varbūt racionāla saimniekošana? Es gan domāju, ka svarīgāka ir bagātu lauksaimnieku izveidošana. Bagātu lauksaimnieku vai bagātas zemniecības izveidošana ir galvenais mērķis, nevis pašapgāde... Ar ko - ar dārzeņiem, ar augļiem, ar citrusiem, ar banāniem? Ar zivīm? Tas taču ir tirgus jautājums! Ja ir valsts politika, kas sekmē bagāta zemnieku slāņa izveidošanu, tad tā ir Latvijas lauksaimnieciskā politika. Ja mēs pasakām, ka mērķis ir tikai viens - pašapgāde, tad tas man, piedošanu, atgādina kaut ko citu...

Produktivitātes paaugstināšana. Eksporta attīstība, aizsardzība pret importu un importa kvotas. Šeit nemaz nebūs tik viegli, ja mēs slēdzam šo brīvās tirdzniecības līgumu ar Eiropas kopienas valstīm. Tad ir zināms procents, cik tad var uzlikt šīm kvotām. Un, ja mēs gribam uzlikt vairāk par 15 procentiem lauksaimnieciskajai produkcijai, tad būs nopietnas problēmas. Un, ja mēs, teiksim, tikai 22 procentus degvielas eksportējam uz kopējo tirgu, tad kas notiks, ja viņi uzliks šo kvotu daudz lielāku? Tātad, mēs liekam 1,8 procentus lauksaimnieciskās produkcijas pret 30 līdz 40 procentiem Latvijas eksporta. Te vajadzētu daudz nopietnāk apskatīt šos jautājumus, nevis vienkārši paziņot: racionālas saimniekošanas vietā mēs aizliegsim ievest vai paaugstināsim šo produkciju. Tā jau nebūs. Ir ļoti lētticīgi tie, kuri šajā brīdī tam notic.

Nākamais. Ir jāmaina cenu politika. Subsidēt lauksaimniekus... Bet kāpēc ne atbalstot trūcīgos pircējus? Ja mēs subsidēsim piena ražošanu, tad šo pienu lielos vairumos pirks miljonāri, cik es saprotu, un mazgāsies piena vannās. Vai nav daudz vienkāršāk izskatīt jautājumu par trūcīgo patērētāju subsidēšanu, nevis vienkārši runāt par veselas nozares subsidēšanu. Var būt, protams, arī šādi jautājumi, bet es šeit nedzirdēju pamatotas garantijas un analīzi, kāpēc ir jādara tas vai tas. Es dzirdēju tikai apgalvojumu līmenī. Mēs subsidēsim, teiksim, piena ražošanu...

Parādu politika. "Veicot uzņēmumu atveseļošanu..." Ko tas nozīmē - atveseļošanu? Tas ir ķirurģisks grieziens vai tā ir, teiksim, iemidzināšana - šo uzņēmumu bezsvara (?) iemidzināšana uz visiem laikiem?

Ievedmuitas es jau pieminēju.

Tagad enerģētika. Enerģētika tirgus saimniecībā ir tāda pati prece kā jebkura cita prece. Tātad valstij ir jārealizē pamatota nodokļu politika, kas veicina jaunu enerģētikas nozaru rašanos, ja es pareizi sapratu. Šeit es dzirdēju - "līdzsvarotas piegādes, jaunas tehnoloģijas". Kam? Valdībai? Valstij? Kādai šaurai ekonomiskai grupai, kura saņems no valsts naudu un iepirks atkal, kā jau tas bija iepriekšējās valdības laikā, kaut kur degvielu pie pazīstamām firmām par starpniecību? Ko nozīmē "līdzsvarotas piegādes"? Vai tā būs dažādu firmu konkurence? Ja tā ir kaut kāda privāto uzņēmēju darbības veicināšana, tad es to saprotu. Ja tas ir tas, ko teica Godmaņa kungs, par jaunas elektrostacijas būvēšanu ar Taivānas tehnoloģiju, kur tiks apkurināts ar oglēm par 250 miljoniem dolāru vai cik tur, - tad, piedošanu, tie ir murgi.

Bankas. Kas tiks darīts, lai Latvijā būtu labāka situācija nekā Šveicē? Lai šie kapitālieguldījumi neietu uz Luksemburgas, uz Lihtenšteinas, uz Šveices bankām? Kas tieši konkrēti tiks darīts, lai tie nāktu uz Latviju - man ir tāds jautājums? Ar ko šeit būs labāk? Ar to, ka mēs panāksim... spersim platāku soli... nodrošināsim un sakārtosim? Ar to nekas nebūs panākts.

Tieši tāds pats jautājums ir attiecībā uz ārzemju kapitālieguldījumiem. Kāpēc lai cilvēki neieguldītu savu naudu Portugālē vai Spānijā? Ar ko Latvija būs labāka? Ar atvieglotiem muitas noteikumiem? Arī tur ir atviegloti muitas noteikumi. Tur ir mazāka birokrātija. Gibraltārā jūs varat reģistrēt bez kādām problēmām savu uzņēmumu, turpretī Latvijā joprojām ir šīs problēmas. Tātad, kas ir tas - es īsti nesapratu. Ar ko mēs radīsim labākus apstākļus, lai šie kapitālieguldījumi nāktu uz šejieni? Kāda būs valsts politika? Par to es nedzirdēju neviena vārda.

Es nedzirdēju neviena vārda arī par konkrētu reģionālo politiku, par to, kas ir jādara valdībai, nevis šeit jārunā, ka tiks sperts plašāks solis un tiks nodrošināts... Rīgas reģionā dzīvo vairāk nekā 50 procentu Latvijas iedzīvotāju. Pusotra miljona. Tas ir normāli. Kāda ir valdības politika konkrēti šajā jautājumā? Rīgas reģionā ir pusmiljons nekvalificētu strādnieku, kas ir ievesti no NVS valstīm. Pieaugot bezdarbam līdz 15 un varbūt vēl vairāk procentiem, ko šie bezdarbnieki darīs? Viņi mācīsies latviešu valodu? Pāries uz elektroniku? Tie pārsvarā ir cilvēki no 50 līdz 60 gadiem - pirmspensijas vecumā. Varbūt notiks sadarbība ar arodbiedrībām un mēs viņus lūgsim braukt atpakaļ uz NVS valstīm vai vēl kaut kā muļķosim? Mēs viņiem dosim jaunu darbu? Es neviena vārda te nedzirdēju par šo reģionālo politiku. Tieši otrādi - Latvijā ir rajoni, kur ir milzīgs bezdarbs, teiksim, Ziemeļlatvijā. Tur bija šie kolhozi, kuri sabruka, arī mazie meliorācijas uzņēmumi, dažādas PMK autoremontdarbnīcas. Vai tur tiks veidotas kaut kādas ekonomiskās zonas, sadarbojoties ar Igauniju, vai kaut kādā citādā veidā tiks risināti šie jautājumi? Neviena vārda es nedzirdēju par to. Kas tā par mistisku "reģionālo politiku"?

Šeit bija, protams, arī labas lietas, kas man patika, godīgi sakot. Tātad eksporta veicināšana. Šeit, protams, varbūt nav tā vieta, kur to izanalizēt, jo tā ir atsevišķa programma, taču, ja valdība atradīs iespēju veicināt Latvijas eksporta nozares, atbrīvojot tās pirmajos gados no nodokļiem dažādos veidos un panāks strauju kāpumu vispirms uz Eiropas kopienas valstīm, tad šī politika būs viscaur apsveicama, un Latvijas Nacionālās neatkarības kustība pirmā apsveiks šo politiku. Tomēr tas bija vienīgais, ko es te dzirdēju - "eksportpolitikas veicināšana", nenorādot, protams, konkrēti, kādā veidā tas notiks. Te tika pieminēts arī reeksports. Paldies Dievam, tad vismaz tiks sakārtots šis muitas tranzīts un viss pārējais, kas tagad ir nesakārtots.

Mani atkal uztrauc tā saucamie "liekie slāņi" ekonomiskās attīstības padomē. Ja reiz šis kabinets kopumā neatbild par ekonomisko reformu, neskatoties uz to, ka tā sastāvs ir palielināts līdz 23 ministriem, ja es pareizi sapratu pēc šā saraksta, tad kāpēc ir vajadzīga Ekonomiskās attīstības padome? Vai tad tā to izdarīs vēl labāk kā šis kabinets? Valdība taču var pasūtīt dažādus pētījumus dažādiem institūtiem - gan starptautiskiem, gan privātiem - , gan šeit pat Latvijā darba grupām, kas izpētītu eksporta veicināšanas iespējas, izpētītu citus jautājumus.

Kas tā ir par Ekonomiskās attīstības padomi? Vēl būs Attīstības aģentūra. Man nebija skaidrs, ko šī attīstības aģentūra darīs. Ja tā tiešām pētīs tirgus konjunktūru - var jau būt... - , tad tā būs derīga.

Pasaules bankas kredīti. Kam būs šie kredīti? Kādam tirgum? Arī pašreiz šie kredīti... Neviens īsti nezina, kam viņš var ko pārdot, bet visi šos kredītus ņems. Tātad varbūt šajā aģentūrā ar to nodarbosies, sastādīs kaut kādas programmas un piedāvās šiem privātajiem ražotājiem?

Tagad drusciņ smagāk - par ārpolitiku. Atvainojos - par sociālo nodrošināšanu. Protams, var piekrist AIDS programmu, arī dažādu citu finansēšanai no valsts budžeta, bet Latvijā ir īpaša situācija. Latvijā puse ir nestabilu ģimeņu jeb notiek puse laulību šķiršanu. Tātad gandrīz lielākā tiesa bērnu aug nepilnajās ģimenēs. Tas nozīmē, ka mums ir jābūt īpašai programmai un dažādām iestādēm nepilngadīgajiem bāreņiem, dažādiem nepilngadīgajiem likumpārkāpējiem, jo mēs zinām, kāda ir situācija tieši ar šo mazgadīgo noziedzību. Tas process pašreiz ir lavīnveidīgs. Es par to nedzirdēju neviena vārda, bet saprotu, ka tas nākotnē varbūt būs detalizētāks darbs, tāpēc šeit varbūt nevajag pie tā sīkāk kavēties.

Es arī īsti nedzirdēju pārliecību, ka slimo kases ir pamats visai šai ārstniecības sistēmai, ka valsts medicīna ir tikai tām nozarēm, kuras, kā pareizi nosauca Birkava kungs, būtu galvenokārt domātas. Taču šeit ir vēl citi jautājumi. Ja es pareizi zinu, tad notiek īpašuma piešķiršana šīm slimo kasu sistēmā esošajām ārstniecības iestādēm. Pirms kara bija ļoti daudz dažādu iestāžu - klīnikas, slimnīcas. Un šeit man rodas bažas, zinot to politiku, kāda bija līdz šim, - ka valsts praktiski nebija pretimnākoša, kā arī nerīkojās un nepalīdzēja, tātad neveicināja šo slimo kases darbību Latvijā. Tātad tas visu laiku tiek uzkrauts uz nodokļu maksātāju pleciem. Mēs subsidēsim ne tikai piena ražošanu, bet subsidēsim arī medicīnu, kuru izmantos, teiksim, Latvijas miljonāri.

Nedaudz par ārpolitiku. Kā jau minēju, Baltijas valstu sadarbība - tas ir ļoti labi, bet, teiksim, Latvijas un Teksasas sadarbība acīmredzot ir slikti. Taču kā uzlabot attiecības ar Ķīnu kā Drošības padomes locekli? Tas ir daudz svarīgāks, manā izpratnē, jautājums, nevis tukši paziņojumi. Par to neviena vārda es šeit nedzirdēju. Ko mēs darīsim ar Ķīnu kā Drošības padomes locekli? Vai izliksimies, ka šī problēma nepastāv Latvijas ārpolitikā? Kā mēs aizstāvēsim krievu izcelsmes Latvijas pilsoņu intereses, konkrēti, vairāku tūkstošu pilsoņu intereses Abrenē, viņu īpašumtiesības uz zemi, uz īpašumiem? Viņi iepriekšējos gados šos iesniegumus ir devuši gan Krievijas valdībai, gan Latvijas valdībai, taču neviens par viņiem nav licies ne zinis. Kāda būs Latvijas valdības ārpolitika attiecībā uz latviešu minoritāšu problēmām Krievijā, kur dzīvoja 200 tūkstošu un tagad, pēc Bolševicas kundzes datiem, arī nav 70 tūkstošu, bet ir starp 150 un 200 tūkstošiem cilvēku? Kur ir avīzes? Kur ir skolas? Kur ir viņu īpašumtiesības? Kas ar to nodarbosies, Birkava kungs? Vai tas nav Ārlietu ministrijas uzdevums? Es šeit nedzirdēju neviena vārda par šo ārpolitisko koncepciju. Neviena vārda! Lai gan mēs zinām, kas ir REDSA (?) komisārs minoritāšu jautājumos, kurš tieši brauks uz Krieviju un kuram ir jāiesniedz viss šis problēmu kopums.

Nākamais. Kas tās par minoritātēm Latvijā? Vai šie 400 tūkstoši cilvēki - tātad tā vēsturiskā minoritāte, kas šeit bija pirms kara, vai tie ir šie 700 tūkstoši, kas ir pārvietoti jau pēdējos 20-30 gados no Krievijas, no bijušajām NVS valstīm, kuru skaitā, kā jau es teicu, ir apmēram 400-500 tūkstošu nekvalificētais darbaspēks, kas vispār nav spējīgs šeit pārkvalificēties? Kas šos jautājumus risinās? Vai mēs to risināsim kopīgi ar Krieviju? Un vai mūsu budžets ir pietiekami liels, lai mēs paši atrisinātu šīs problēmas?

Te ir vesela rinda arī vēl citu jautājumu. Taču nobeigumā, negribēdams aizkavēt jūsu uzmanību, es vēlreiz uzsvēršu - manā izpratnē, šis pat nebija valdības darbības uzmetums, jo es nesaņēmu atbildi ne uz vienu no šiem svarīgajiem jautājumiem.

Es arī nesapratu, kas ir tas, kas tūliņ sāksies, - šis nepilsoņu naturalizācijas process, ja mums pašiem vēl nav skaidrs, kas ir pilsoņi, kas ir minoritātes, kas ir pārvietoto personu grupas šeit, Latvijā, saskaņā ar Ženēvas un Hāgas konvencijām. Vispirms taču ar Krieviju vismaz ir jānosaka šī sarunas bāze, bet pēc tam mēs varēsim runāt par naturalizāciju.

Mani ārkārtīgi izbrīnīja, ka Birkava kungs ne ar vienu vārdu nepieminēja 1991.gada janvāra notikumus, ne ar vienu vārdu nepieminēja augusta notikumus. Tas faktiski ir apvainojums latviešu tautai, jo mēs zinām, ka nenotika dienesta izmeklēšana Latvijas Iekšlietu ministrijā sakarā ar šiem notikumiem. Nav notikusi dienesta izmeklēšana! Ja es pareizi sapratu, tad tas jau ir smags pārkāpums - Latvijas likumdošanas pārkāpums. Es, protams, saprotu, ka Saeima te var dibināt dažādas komisijas un tā tālāk, bet valdībai tomēr vajadzētu paskaidrot, kā tā domā šos jautājumus risināt.

Te ir arī attieksme pret... Es nedzirdēju no valdības puses, kā tad tiks pārcirsts šis Gordija mezgls ar visiem šiem VDK maisiem, bet tā jau ir tikai aisberga redzamā daļa, un Latvijā mēs taču varam pieņemt likumu. Tātad valdībai vajadzētu izstrādāt kaut kādu koncepciju. Ir dažādi operatīvie darbinieki, varētu būt komisija, kas viņus uzaicina. Nav taču tie maisi vajadzīgi, Birkava kungs, lai mēs noskaidrotu, kāda tad ir situācija ar šiem daudzajiem izlūkdienestiem, kas ir Latvijas teritorijā! Es redzu, ka šeit notiek apzināta izvairīšanās no šo jautājumu risināšanas, un to jau pierādīja arī tas, ka tika nodibināta komisija, kas pētīs iepriekšējo komisiju, bet nekas konkrēti netiek darīts un netiek iesniegti arī nekādi priekšlikumi, kurus, es ceru, jaunā valdība izstrādās.

Nākamais. Es varētu runāt daudz, taču negribu vairs aizkavēt jūsu uzmanību, jo es galvenokārt gribēju pievērsties tātad šīm trim grupām. Es nedzirdēju absolūti nekā politisko jautājumu blokā, neviena konkrēta priekšlikuma attiecībās ar Krieviju un Ķīnu. Man īsti nebija skaidra tātad šī valdības koncepcija enerģētikā un rūpniecībā - kas tā būs par taru, ko ražos, un kas to ražos? Un man nav īsti skaidra arī šī lauksaimnieciskā politika - vai tā, teiksim, ir piekāpšanās Latvijas Zemnieku savienībai, vai tikai ir runa par kvotām, vai ir runa par sabalansētu politiku, kur vienlaicīgi ir šī eksportfinansēšana kopā ar subsīdijām mazturīgajiem patērētājiem. Tad es to visu saprotu. Ja man saka, ka subsidēs piena ražošanu, tad man tas galīgi nav skaidrs. Kāpēc? Lai saražotu vēl vairāk? Lai katrā rajonā vai apriņķī būtu tūkstošiem tonnu sviesta, kuru nav kur likt? Kas gan būtu jāsubsidē, ja visa ir saražots pārāk daudz?

Priekšsēdētājs. Es atvainojos, Kiršteina kungs, mums reglaments paredz pārtraukumu...

A.Kiršteins. Jā, es jau tūlīt beigšu. Paldies... Tātad kopumā ar uzmanīgu piesardzību mēs atturamies. Mums bija arī frakcijas sēde, un tomēr LNNK ir šaubas par radikālām reformām. Mēs praktiski nesaņēmām atbildi ne uz vienu no šiem principiāli svarīgajiem jautājumiem. Mums izraisa bažas iespējamā ekonomiskās varas koncentrācija šauras politiskās grupas rokās, tāpēc, balsojot par šo Kabineta sastāvu, mēs atturēsimies. Paldies.

Priekšsēdētājs. Pārtraukums līdz pulksten 15.00.

(Pārtraukums)

Stenogrammu parakstīja:

Redaktore: J.Kravale,

Mašīnrakstītāja-operatore: D.Keidane,

Korektore: D.Kraule

1993.gada 20.jūlija vakara sēde

Sēdi vada Latvijas Republikas 5.Saeimas priekšsēdētājs

Anatolijs Gorbunovs.

Priekšsēdētājs. Godātie deputāti, lūdzu, ieņemiet savas vietas! Turpināsim apspriest deklarāciju par Ministru kabineta nodomāto darbību. Frakcija "Latvijas ceļš", pamatojoties uz Kārtības ruļļa 66.pantu, lūdz slēgt runātāju sarakstu.

Godātie deputāti, mums būtu jāpārskata mūsu prakse par šāda veida iesniegumu. Līdz šim mēs faktiski nevis slēdzām runātāju sarakstu, bet pārtraucām debates. Slēgt runātāju sarakstu nozīmē šo sarakstu slēgt pēc tam, kad būs runājuši visi deputāti, kuri ir pieteikušies debatēs un kuri ir reģistrējušies. Pirms balsojam, es nosaukšu deputātus, kuri ir pieteikušies debatēs: Māris Graudiņš, deputāts Tupešu Jānis, Andrejs Siliņš, Jānis Lucāns, Leonards Stašs, Antons Seiksts, Māris Gailis, Gunārs Resnais, Odisejs Kostanda, Ruta Marjaša, Andris Rozentāls, Aivars Berķis, Māris Grīnblats, Egils Levits, Visvaldis Klīve, Juris Sinka, Ivars Silārs, Andrejs Panteļējevs, Alfreds Čepānis, deputāts Tomiņš, deputāts Elferts, deputāts Kreituss, deputāts Vaivads, deputāts Žīgurs.

Lūdzu reģistrēsimies! Lūdzu rezultātu! 85 deputāti reģistrējušies, 86, 87, 89. Lūdzu, balsosim par frakcijas "Latvijas ceļš" ierosinājumu - slēgt runātāju sarakstu pēc deputāta Alfreda Žīgura. Lūdzu rezultātu! 62 - par, 13 - pret, atturas - 12. Paldies. Lēmums ir pieņemts. Saskaņā ar šo mūsu balsojumu lūdzu sekretariātu vairāk nepieņemt no deputātiem pieteikumus debatēm.

Vārds deputātam Mārim Graudiņam. Pēc tam - deputāts Tupesis.

M.Graudiņš ("Latvijas ceļš").

Augsti godātais Prezident Ulmaņa kungs, godātais priekšsēdētāj Gorbunova kungs, Prezidij, cienījamie kolēģi! Sākumā es gribētu izteikties sakarā ar dažām iepriekšējā runātāja deputāta Kiršteina domām. Pilnībā jāpiekrīt deputātam Kiršteinam un viņa galvenajai tēzei. Es citēju: "Nekas nevar būt briesmīgāks kā pašreiz izrietošā iepriekšējās valdības bezdarbība".

Nekas nevar būt briesmīgāks nekā iepriekšējās valdības bezdarbība! Ir lieti to otro reizi atkārtot, jo tas ir tieši tas, kas var draudēt Latvijai, ja kavējamies apstiprināt strādātspējīgu koalīciju, kura ieguvusi tautas uzticību. Taču savos negatīvajos komentāros deputāts Kiršteins iztēlo, it kā "Latvijas ceļš" un Zemnieku savienība jau būtu pie valdības grožiem. Tā tas nav. It kā mēs būtu atbildīgi par šo bezdarbību. Tā tas nav.

Cienījamie kolēģi, mēs tikai tagad izdiskutējām, ka varam sākt ķerties pie šā darba.

Tika arī uzdots jautājums: ko piedāvā Birkava kunga ierosinātā valdība? Ļoti vienkārši: "Latvijas ceļš" un Zemnieku savienība piedāvā komandu. Komandu, kura jūnija vēlēšanās ieguvusi Latvijas Republikas vēsturē vēl nepieredzētu tautas uzticību. Puse no Latvijas vēlētājiem ir atbalstījusi šīs koalīcijas sarakstus. Un šī koalīcija ir cieši apņēmusies iet reformu ceļu.

Šodien nav tā diena, kad varētu runāt "par" vai "pret" deputāta Kiršteina minētajām stikla rūpnīcām, "par" vai "pret" Ķīnas vai Portugāles ārējās tirdzniecības politikas paraugiem. Šodien ir tā diena, kad jārada valstiskais pamats, lai nebūtu šo deputāta Kiršteina minēto trūcīgo piena

pircēju. Šodien ir tā diena, kad mums jāuztic konkrēts darbs tai reformu koalīcijai, kura demokrātiskās vēlēšanās ieguvusi tautas uzticību un ir gatava uzņemties pilnu atbildību.

Lūk, šodien ir apritējuši vairāk nekā 60 gadi, kopš Latvijas tauta ievēlēja pēdējo Saeimu. Toreiz Latvijā valdīja daudz pozitīvu īpašību, bet bija arī negatīvas īpašības. Pašā Saeimā valdīja neveselīgs gars: savtīgu, sīkumainu interešu aizstāvniecība, andeles ministru portfeļu dalīšanā, atklāta balsu pirkšana, korupcija. Tas darīja kaunu demokrātiskajam procesam. Toreiz Saeimā valdošo garu tautā nodēvēja par tā saucamo "govju andeli". Šodien mēs nevaram atļauties atkārtot šīs pagātnes kļūdas: ķīvēšanos, stīvēšanos, cīkstēšanos par katru sīkumu. Mūsu reformas darbi šodien ir pārāk steidzami. Mūsu pensionāri, mūsu slimnieki, mūsu skolas bērni un skolotāji, mūsu bezdarbnieki un citi - visi gaida. Reformas ir stūrakmens, lai normāli iekasētu nodokļus, lai arī bagātnieks maksātu savu tiesu, ne tikai darba cilvēks, kurš nespēj tikpat veikli izvairīties no saviem pienākumiem. Tikai tā mēs spēsim apkarot noziedzību, paaugstināt pensijas, atjaunot mūsu lauku saimniecību.

Kā jau agrāk teicu, šodien ir ievēlēta frakcija "Latvijas ceļš", kura cieši apņēmusies iet šo reformu ceļu. Mēs esam vienojušies ar Zemnieku savienību un mēs jūtam, ka arī citi konstruktīvi domājoši tautas priekšstāvji ir gatavi iet šo ceļu kopā ar mums, kopā šajās mūsu iecerēs - stabilai Latvijas tautsaimniecībai un Latvijas valstij. Pagātnei ir jābeidzas šodien. Izskaudīsim liekvārdību un sīkumainību, mums ir jābrauc uz priekšu, tādēļ es ierosinu: atbalstīsim Prezidenta Ulmaņa aicināto valdību, neatturēsimies no reformām, nestāvēsim malā! Ķersimies pie darba, Latvijas tauta un valsts to prasa no mums!

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Jānim Tupesim. Lūdzu! Pēc tam runās Andrejs Siliņš.

J.Tupesis (Latvijas Zemnieku savienība).

Godājamais Valsts prezident Ulmaņa kungs! Godājamais Saeimas Prezidij un Saeimas deputāti! Atbalstu Valsts prezidenta Gunta Ulmaņa kunga aicinātā Valda Birkava sastādīto un proponēto Ministru kabinetu un Kabineta iecerēto darbību. Atbalstu izteikti un ar pārliecību. Kāpēc? Cītīgi esmu izlasījis frakcijas "Latvijas ceļš" ieteikto programmu "Pirmās 100 dienas", cītīgi noklausījos Ministru prezidenta kandidāta Valda Birkava kunga izsmeļošo valdības neatliekamās rīcības plāna ziņojumu un esmu personīgi runājis ar vairākiem ministru kandidātiem. Visās trijās instancēs saredzēju trīs šīs zemes galvenās prioritātes: tiesiskumu un taisnīgumu šai zemei, tautsaimniecisko atkopšanos laukos un pilsētās un cilvēktiesību, pilsoņtiesību sakārtošanu. Svešvārdos visu kopā nosaucu par šīs zemes un tās iedzīvotāju inventarizāciju un kontroli. Esmu pārliecināts, ka šajos pārmaiņu un nenoteiktības laikos proponētā valdība darbosies konkrēti un stabili. Sekojot jau nosacītajiem mērķiem, šī valdība aicina uz reformu un sakārtotību.

Viegli ir kritizēt un atkal kritizēt. Deputāta Kiršteina daudzkārt izteiktie jautājumi bija: "Es nedzirdēju, ko mēs darīsim. Neviena vārda." Protams, mana kompetence ir izglītības laukā. Ja es paskatos uz proponēto programmu izglītības laukā, es tāpat sīki varētu uzskaitīt visvisādas nepilnības. Bet, manuprāt, Birkava kungs un proponētie ministri par visām šīm nepilnībām konkrēti atbildēs.

Veidojot koalīcijas, vairākkārt piedalījos citu frakciju kopsēdēs. Mani aicināja aprādīt un pierādīt labāku, stabilāku un profesionāli kompetentāku programmu par frakcijas "Latvijas ceļš" un Latvijas Zemnieku savienības izveidoto. Sadzirdēju galvenokārt pagātnes kļūdu uzskaiti. Vairākkārt to sadzirdēju. Nevis konkrētu nākotnes plānu uzskaiti.

Aicinu deputātus atbalstīt šos Ministru prezidenta kandidāta Valda Birkava konkrēto reformu ieteikumus un cilvēkus, kuri šīs reformas realizēs. Atbalstot pretreformas ieteikumus un bieži destruktīvo darbību, vēl ilgu laiku atstāsim mūsu zemi, tautu un pašu pārliecību un izdarības ilgstošā neziņā. Aizmirsīsim eiropeiski politiskos tirgus un tīkošanu bieži pēc ministrijām! Strādāsim un strādāsim atkal! Padomāsim, kāpēc mēs visi šeit esam ievēlēti, gandrīz visi! Paldies par jūsu uzmanību.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Andrejam Siliņam. Pēc tam Jānis Lucāns.

A.Siliņš ("Latvijas ceļš").

Augsti godātais Prezident, godātie Prezidija locekļi, cienījamie klātesošie - dāmas un kungi! Es šeit pārstāvu zinātni un tādēļ gribētu runāt par vienu tādu vērtību sfēru, kurai līdz šim varbūt mazāk esam pieskārušies, bet kurā mēs visi esam aicināti dot savu ieguldījumu. Tās ir intelektuālās vērtības. Un šādu intelektuālo vērtību radīšanu gaida no mums. Kas ir laba un sakārtota likumdošana, ja ne intelektuāla vērtība! To gaida no mums.

Bet kāda situācija līdz šim ir bijusi ar šo vērtību vietu Latvijā? Ļoti bēdīgi ir teikt, ka kaut kur tas varbūt ir palaists garām valdības līmenī, kas kaut kur visās šajās straujajās pārvērtībās izkritis no redzesloka, bet šīm vērtībām, kuras rodas kultūras, izglītības un zinātnes laukā, ir bijusi ļoti zema prioritāte. Un tas arī lielā mērā ir novedis, - tā ir mana dziļa pārliecība, - pie daudzām mūsu nelaimēm. Jo īstenībā jau mums nav tik daudz problēmu ar izdarītu labu darbu, mēs daudzi protam labi darīt savu darbu, bet īstenībā mūsu problēma ir - būt psiholoģiski gataviem darīt šo darbu jaunos apstākļos demokrātiskā valstī, patstāvīgā valstī, kur pavisam citādāk ir jāorganizē katram sava dzīve. Un te jau mēs pieskaramies šai intelektuālo vērtību sfērai. Ir absolūti nepieciešams šīs vērtības pacelt augstākā pakāpē, daudz augstākā prioritātē.

Tagad es gribu pieskarties priekšā liktajai jaunajai frakcijas "Latvijas ceļš" un Zemnieku savienības koalīcijas valdības programmai un pateikt, ka es to izstudēju ļoti uzmanīgi. Es pats biju klāt, zināmā mērā radot šo programmu. Tā tika radīta ļoti radošā atmosfērā, izdiskutējot visus iespējamos variantus. Es saprotu, ka tagad arī mūsu kolēģi Zemnieku savienībā ir to sapratuši, atzīst un pieņem kā savu. Tādēļ šeit es varu pilnīgi viennozīmīgi teikt, ka visā programmā ir iekšā pavisam cita pieeja šo vērtību skalai, ka šīs intelektuālās vērtības ir tagad liktas visās sfērās, ne tikai tur, kur ir rakstīts - "izglītība, kultūra, zinātne", bet visās sfērās tām ir ļoti augsta prioritāte. Un es domāju, ka mums Latvijā nav lielākas bagātības kā mūsu cilvēki, gudri cilvēki. Un to mums vajadzētu vispirms saglabāt. Tas aužas cauri šai jaunajai programmai, šai pieejai no valdības puses.

Tālāk es gribētu griezties pie mūsu oponentiem mazliet varbūt tīri no sava profesionālā viedokļa. Tā kā man ir iznācis dzīvē ļoti daudz uzstāties auditorijās, kur tiek radītas šīs intelektuālās vērtības, es ļoti ceru, ka mēs būsim spējīgi tās radīt, un aicinātu uz tādu radošu diskusiju, konstruktīvu diskusiju.

Šeit man diemžēl ir kā piemērs jāmin mūsu oponenta Kiršteina kunga izteikumi un jānodemonstrē diemžēl jums, ka, šādā veidā runājot un darbojoties, mēs pie laba rezultāta nonākt nevaram.

Kādas šeit ir šīs diskusijas, kas jau agrāk izpaudās, bet arī vēl šoreiz parādījās? Šo diskusiju metodika ir tāda: paņemt no oponenta nepateikto, interpretēt to savā variantā un tad ļoti veikli un skaisti kritizēt varbūt publikai. Bet, ja referents to nav pateicis, tad vispirms vajag pajautāt, lai viņš pasaka, un pēc tam kritizēt, nevis prognozēt, ko viņš teiks. Konkrēti varbūt šis Ķīnas

jautājums... Es esmu pilnīgi pārliecināts, ka gan referentam, gan Ārlietu ministrijai ir ļoti skaidras atbildes.

Līdzīgā veidā laikam, piemēra pēc, lai gan man to negribas darīt, es varētu arī oponēt mūsu LNNK kustībai. Cienījamais Kiršteina kungs absolūti nepieskārās un neko nerunāja par to, ka viņu uztrauktu kultūrizglītība un zinātne. Tādā pašā veidā diskutējot tālāk, var izdarīt secinājumu, ka acīmredzot LNNK absolūti neinteresē kultūras, izglītības un zinātnes stāvoklis Latvijā. Tas ir pēc jūsu priekšrakstiem, Kiršteina kungs. Es to neizdaru un es speciāli to neizdaru. Šo piemēru atļāvos pateikt tikai tādēļ, ka es esmu absolūti pārliecināts, ka Latvijas Nacionālās neatkarības kustībā ir ļoti daudz kultūras, izglītības pārstāvju (vismaz viena trešdaļa), kuriem tā ir ļoti svarīga un nozīmīga problēma, un es tādēļ izdaru pavisam pretēju secinājumu, ka tas ir ļoti nozīmīgs un svarīgs darbības lauks arī LNNK.

Bet šo pieeju es nevaru un negribu atbalstīt. Es domāju, ka jebkurš cits, kas šeit uzstājās... Domāsim un darīsim tā, lai tiešām pateiktu kaut ko reāli kritizējamu vai nepieņemamu, bet nelietosim, es tomēr gribētu teikt šo vārdu, nelietosim demagoģiju! Tā ir demagoģija, tādā veidā rīkojoties.

Tālāk. Tomēr ejot uz priekšu, es vēlreiz gribu atgriezties pie visu frakciju domājošajiem cilvēkiem. Es saprotu, ka viņi saprot šo mūsu tautas uzticēto pienākumu radīt šeit intelektuālās vērtības un varbūt piedot un varbūt arī saprast, ka šoreiz pirmo vārdu nav uzticēts teikt vienai, otrai vai trešai kustībai, bet tauta ir uzticējusi pamatā to teikt frakcijas "Latvijas ceļš" un Zemnieku savienības koalīcijai. Aicinu visus atbalstīt šo mūsu Valsts prezidenta aicinātā Ministru prezidenta priekšā likto projektu!

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Jānim Lucānam. Pēc tam - Leonards Stašs.

J.Lucāns ("Saskaņa Latvijai").

Prezidenta kungs, godātā Saeima! Manuprāt, nepateicīgs uzdevums ir debatēt par dokumentu, kuru mēs esam tikai dzirdējuši, bet neesam lasījuši. No šā viedokļa man ļoti gribētos aicināt valdošo koalīciju turpmāk tā nedarīt, jo tas mūsu diskusiju daudzos gadījumos var padarīt neauglīgu.

Vispirms man vēlreiz gribētos izteikt frakcijas "Saskaņa Latvijai" viedokli par Ministru kabineta iekārtojumu, kaut es saprotu, ka tas ir mazliet ar novēlošanos, un tomēr - vēl var padomāt par šīm lietām.

Pirmkārt, šajā sakarībā es gribu atgādināt, ka Birkava kungs savā ziņojumā, 10 minūtes no kopējām 45 minūtēm veltīja rūpniecībai, tas ir, valsts īpašuma apsaimniekošanai. Bet tanī pašā laikā šā valsts īpašuma apsaimniekošanas funkcija valdībā ir noslēpta kaut kur, teiksim, joprojām tālā Finansu ministrijas nostūrī ar ļoti ierobežotām funkcijām, kas klausoties šo interpretāciju, it kā nepavisam neatbilst nopietnai valsts īpašuma apsaimniekošanai. Tas ir pirmais. Es vēlreiz aicinātu padomāt par frakcijas "Saskaņa Latvijai" ierosināto priekšlikumu par ministru valsts īpašuma fondam kā Ministru prezidenta biedru. Tas ir pirmais.

Otrais. Šā kabineta sastāvā ir pazudusi zvejniecība, visa nozare. Nezinu, varbūt es nesaklausīju, bet tanīs papīros es nesaredzēju zvejniecības vietu. Man liekas, ka balstoties uz Zviedrijas pieredzi, šī nozare varētu būt Lauksaimniecības ministrijā.

Un trešais. Es domāju, ka pašreiz jau ir aktuāls un tuvākajā laikā kļūs ļoti aktuāls jautājums par pensijām. Šī problēma ar katru dienu, spriežot pēc tā, kā tas viss pašreiz notiek, saasināsies. Jāpadomā, vai nebūtu lietderīgi paredzēt valsts ministru, kas nodarbotos ar pensiju jautājumu. Tik daudz par Ministru kabineta iekārtojumu.

Tagad par galveno, par apspriežamo valdības deklarāciju. Birkava kungs, es domāju, ļoti pareizi pateica, ka Latvija gaida. Latvija gaida reformas, gaida ražošanas stabilizēšanos, gaida dzīves līmeņa tālāku nepazemināšanos. Latvija visu to gaida. Bet vai tie ceļi, ko pašreiz valdība liek priekšā, mums rada ticību, ka tas tā notiks, kā Latvija gaida.

Galvenais stūrakmens, uz kā dibinās valdības programma, ir privatizācija rūpniecībā. Tātad 1996.gadā, ja es pareizi ieklausījos, 75 procentiem rūpniecības ir jābūt privatizētai. Diemžēl es nedzirdēju atbildi, kā to izdarīt, un nedzirdēju atbildi tieši no viena viedokļa, proti: kur mums būs tie līdzekļu avoti, kas ļaus šo programmu pildīt, lai 1996.gadā 75 procenti būtu privatizēti?

Ja es mēģinu atbildēt pats uz šiem jautājumiem, šeit es saskatu trīs iespējas.

Pirmā iespēja - šo programmu var realizēt tad, ja ir pieejami ļoti lieli kapitālieguldījumi, kā tas, piemēram, ir Vācijā. Arī tur tomēr viņi nerēķina, ka tik ātrā laikā varēs īstenot privatizāciju. Tātad šis ceļš it kā nav reāls.

Otrs ceļš. Ja mēs gribam šo programmu realizēt, tad mums jārēķinās ar ļoti strauju un ļoti lielu dzīves līmeņa pazemināšanos. Manuprāt, bīstams ceļš.

Un ir trešais ceļš. Jākonstatē, ka mēs reāli privatizāciju tik ātri izdarīt nevarēsim, ja mēs neredzam pirmo iespēju un ja negribam ar lielu risku realizēt otro iespēju. Ja mēs tomēr izšķirsimies par šo ceļu tādā situācijā, kādā mēs pašreiz atrodamies, neredzot, lūk, šos kapitālieguldījuma avotus, kas neizbēgami ir nepieciešami, tad es domāju, ka mēs redzēsim, tā sakot, sadursimies ar tiem pašiem procesiem, kas pašreiz notiek un ir jau notikuši lauksaimniecībā, tā ir visaptveroša kapitāla bojāeja, tā ir strauja ražošanas samazināšanās.

Es atļaušos atgādināt, ka šogad acīmredzot Latvija sasniegs izslaukumā no govs 1925.gada līmeni, tātad atbilstoši tam, kā mēs pieņemam Ministru kabineta 1925.gada iekārtojumu. Un es negribētu uzskatīt, ka tas ir sevišķi liels progress. Tas noved pie produkcijas pašizmaksas palielināšanās un konkurences spējas zaudēšanas jebkādā tirgū, kas jau ir noticis ar Latvijas lauksaimniecības produkciju. Protams, tas noved pie dzīves līmeņa pazemināšanās, pie bezdarba laukos un analoģiski novedīs pie bezdarba pilsētās.

Un tagad mēs ar šo pašu spēli pie šiem pašiem nosacījumiem šīs pašas kļūdas būtībā gribam pieļaut arī rūpniecībā! Es aicinu ļoti, ļoti padomāt par šo skaitļu realitāti. Šī programma neizceļas ar daudziem skaitļiem, kuru realitāte man liekas vairāk nekā bīstama.

Gribu pievērst uzmanību dažām tēzēm deklarācijā. Vienu no šādām tēzēm mēģināšu citēt, bet es atvainojos, ja pēc atmiņas es kaut ko būšu nocitējis nepareizi. Domāju, ka būtību esmu uztvēris pareizi.

Tātad bankrotējošo uzņēmumu iekārtu vajag izpārdot un naudu izmaksāt bezdarbniekiem, lai var kaut kādā veidā viņu dzīves līmeni kompensēt. Es gribu vēlreiz aicināt padomāt par šīs tēzes būtību. Mēs pārdosim kapitālu, lai to apēstu. Vairāk nekā bīstama pieeja, no ekonomiskā viedokļa. Mums tā jau ir tik maz šo reālo ieņēmuma avotu kapitālieguldījumiem un vēl vienu no

šiem ieņēmuma avotiem mēs atdosim patēriņā! Man nekādi negribas piekrist šai tēzei. Nedzirdēju dažas būtiskas lietas, kas manī arī rada nopietnu uztraukumu.

Nedzirdēju, ka, neskatoties uz to, ka tomēr būs kaut kāds valsts īpašuma fonds vai viņu arī citādāk sauks, valsts uzņēmuma direktors šajā uzņēmumā, kuram vēl turpmāk kādu laiku būs jāpastāv, kļūs vai tiks padarīts par valsts interešu aizstāvi šajā uzņēmumā ar visām nepieciešamajām tiesībām, lai varētu realizēt šīs valsts intereses, ar zināmām perspektīvām, lai viņš saprastu, kāpēc viņš tur strādā. Man ļoti žēl, bet pašreiz valsts uzņēmuma direktors vairumā gadījumu jūtas kā vietvaldis iznīcināmā uzņēmumā, kurš tur ir tikai pagaidām un uz kādu laiku. Un šāds stāvoklis neapšaubāmi ved taisnā ceļā uz ražošanas pazemināšanos un uz kapitāla iznīcināšanu tādā vai citādā vairāk vai mazāk nelikumīgā formā.

Lūk, atbildi tēzēs nedzirdēju. Nedzirdēju arī vēl vienu ļoti svarīgu tēzi.

Atkal atvainojiet, jo es runāju tikai par to, ko es dzirdēju un paspēju uztvert no runātā. Es nedzirdēju, kā mēs vērsīsimies vai, pareizāk sakot, kā mēs privatizācijas procesu ievadīsim likumības sliedēs un vai vispār to darīsim. Domāju, ka neatklāšu šeit nekādu noslēpumu, ja pateikšu, ka pašreiz šis process, pēc manām domām, ļoti lielā mērā notiek ārpus jebkādiem likumiem. Es to īpaši uzsveru tāpēc, ka neredzēju šajā privatizācijas birojā kaut kādu iespēju realizēt šo likumību, jo privatizācijas birojs būs iestāde, kas ieinteresēta privatizēt pēc iespējas ātrāk. Tanī pašā laikā ir vajadzīga kaut kāda institūcija no valsts puses, kas ir ieinteresēta skatīties, lai tas viss notiktu likumīgi. Šeit runāju par frakcijas "Saskaņa Latvijai" proponēto ideju par valsts privatizācijas inspekciju, kurai būtu tiesības apturēt privatizācijas procesu, tiklīdz rodas vismazākās aizdomas par nelikumību šajā procesā, lai tiesa varētu izšķirt tālāko, kas darāms un kas nav darāms. Un šai inspekcijai funkcijas vajadzētu paplašināt tik tālu, lai tā varētu izskatīt arī jautājumu par iepriekšējā laikā izdarīto privatizācijas procesu likumību, lai nerastos šī visatļautības sajūta: kurš drošāks, tas vairāk var paņemt.

Par lauksaimniecību. Minēšu tikai dažas tēzes, kas manī rada nopietnas šaubas.

Pirmā. Birkava kungs, pēc manām domām, ļoti pamatoti runāja par ražošanas resursu racionālu izmantošanu. Šeit nekā nevarētu iebilst pret tādu tēzi. Bet tanī pašā laikā es nedzirdēju neviena vārda, kā jaunā valdība cer panākt tāda ražošanas resursa racionālu izmantošanu kā pamatkapitāls, kurš pašreiz masveidīgi laukos iet bojā. Es nedzirdēju nekā, kā tas tiks darīts. Un pašreiz laukos iet bojā miljardi.

Nākamā tēze, kas manī rada neizpratni, ir par valsts atbalstu zemniekiem. Valsts atbalstīs tikai to ražošanu laukos, kur pašizmaksa ir zemāka par pasaules tirgus cenu. Es nevarētu iebilst pret pašu principu pie nosacījuma, ja valstī lauksaimniecība kā nozare būtu attīstīta un procesi tur būtu vairāk vai mazāk pabeigti. Man nebūtu iebildumu pret šo principu. Bet situācijā, kad mēs esam lauksaimniecības privatizāciju sākuši tik neveiksmīgi, sākuši to bez kapitāla un visa pārējā, par ko jau šeit bija runa, šajā brīdī izvirzīt tādu nosacījumu nozīmē, ka mēs faktiski esam pasludinājuši nāves spriedumu zemniekam, ka viņam ar lauksaimniecību vispār nav vērts nodarboties. Neesmu pārliecināts, ka Latvija varēs izdzīvot bez lauksaimniecības. Bet šī tēze, to formāli tulkojot, taisni to nozīmē. Domāju, ka šeit ir kaut kas jālabo.

Es daudzas reizes dzirdēju vārdus: "Mēs darīsim to un to, ja budžetā būs līdzekļi". Cienītās dāmas un kungi, nebūs budžetā šo līdzekļu. Nebūs. Tātad daudz kas no tā, ko jūs taisāties darīt, netiks realizēts.

Un pēdējais, kas man liekas vissvarīgākais, ka šī deklarācija nedod ne vismazāko atbildi uz to smago jautājumu, ko pašreiz izvirza sev katrs zemnieks: ko viņam darīt? Ko viņam darīt šoruden pēc tam, kad būs raža novākta? Kam būs viņa izaudzētā raža vajadzīga un ko viņam sēt nākamajam gadam? Un uz ko viņam gatavoties nākamajā gadā? Vesela tautsaimniecības nozare pašreiz ir absolūti bez orientācijas, un šajā deklarācijā diemžēl es šo orientāciju nesadzirdēju kaut cik reāli nopamatotu ar skaitļiem, kuriem varētu ticēt. Pašreiz tas viss bija labu cerību līmenī, bet tā ir par maz, lai pārliecinātu cilvēku.

Un visbeidzot. Man ir tikai viens jautājums valdošajām koalīcijām. Gribētu vienkārši izvirzīt jautājumu šādā formā: vai ministram, kuru izvirza, ir vajadzīgs kaut kāds atbalsts arī tajā sabiedrībā, kuru pārvaldīt kaut kādā mērā viņš ir virzīts, kuras intereses pārstāvēt viņš ir virzīts, vai viņš var būt jebkurš cilvēks neatkarīgi no tā, kā uz viņu skatās, ko par viņu domā? Man liekas, ka visminimālākā prasība, ko vajadzētu izvirzīt ministram, būtu vismaz tāda, lai uz viņu šī sabiedrība skatītos neitrāli, ja ne vairāk, ja ne ieinteresēti. Bet es gribētu ļoti aicināt padomāt, vai drīkst izvirzīt par ministru cilvēku, uz kuru skatās izteikti negatīvi.

Tik daudz par lauksaimniecību.

Un vēlreiz es gribētu pasvītrot tās lietas, ar ko ir vāja šī valdības deklarācija.

Pirmais. Joprojām nav pārliecības, ka valsts īpašums valsts līmenī tiks nopietni apsaimniekots. Nav šīs pārliecības. Ja nav šīs pārliecības, tad mēs nevaram cerēt ne uz kādu ražošanas stabilizāciju un mēs nevaram cerēt ne uz kādu budžeta stabilizāciju.

Otrais. Vērienīgi iecerētajam privatizācijas procesam nav pretim redzams reāls segums finansiālajā jomā, kas rada šim procesam tādu perspektīvu, kādu mēs esam jau piedzīvojuši laukos.

Un trešais. Es nedzirdēju nevienu konkrētu priekšlikumu, kādā veidā valdība taisās stabilizēt budžetu, kas, manuprāt, pašreiz ir ļoti, ļoti svarīgi. Minētie trīs trūkumi, par kuriem es runāju, liek ļoti rezervēti skatīties uz valdības izvirzīto programmu, un tāpēc frakcija "Saskaņa Latvijai" pagaidām atturēsies no balsošanas šajā jautājumā.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Leonardam Stašam. Pēc tam - Antons Seiksts.

L.Stašs ("Saskaņa Latvijai").

Cienījamās dāmas un kungi! Šodien mēs noklausījāmies deklarāciju par valdības darbību turpmāk. Deklarācija, bez šaubām, nav programma, bet deklarācijā, manuprāt, vairāk skanēja tādas vispārējas tēzes un domas, ka, lūk, vajag uzlabot to, vajag šito utt., utt., bet maz vai pat nemaz nebija parādīti ceļi un līdzekļi, kā to īstenot. Tas, manuprāt, ir trūkums, jo nebija parādīts, kas valdības politikā būs primārais un kas sekundārais. To mums vajadzētu zināt. Neviena valdība, neviens Ministru kabinets nebūs darbspējīgs un rīcībspējīgs, kā arī spējīgs virzīt progresu, ja nebūs kārtīgi darbspējīgi ministri. Pie tam ir vajadzīgs liels morālās uzticības kredīts no vēlētājiem, no tautas vai no atsevišķām pilsoņu grupām, no atsevišķām cilvēku grupām, kas iekļautas šīs ministrijas darbības sfērā.

Es domāju, ka, aicinot Ministru kabinetā par lauksaimniecības ministru Kinnas kungu, ir pieļauta liela kļūda. Paskatīsimies uz faktiem! Cilvēks 10 gadus vadīja saimniecību (tā bija padomju saimniecība, kam tajos gados tika dotas milzīgas dotācijas). Tas, kas gribēja strādāt un prata strādāt, varēja strādāt ražīgi un varēja veidot saimniecību, vadīt un virzīt to uz priekšu. Tajā pašā

laikā Kinnas kunga vadītā saimniecība "Dzērbene" tika nodzīvota, var teikt, "līdz kliņķim". Tas ir fakts, kuru neviens netaisās apstrīdēt.

Otra lieta. Vadīdams un faktiski būdams visu laiku Lauksaimniecības komisijā Augstākajā padomē, nekādus uzlabojumus, nekādas progresīvas pārmaiņas lauksaimniecībā netika ieviesis. Vienīgais, kas tika izdarīts, ka tika "noēsts" ministrs Ģēģers. Tanī pašā laikā būtu bijis morāli, ja vispirms būtu demisionējis pats Kinnas kungs, pēc tam varētu ar Ģēģeru rīkoties.

Viena lieta, kā jau teicu, ir uzticība. Jau kopš pagājušās nedēļas man sāk pienākt vēstules, zvani utt. no zemniekiem, no lauksaimniecības darbiniekiem, kuri ir ļoti sašutuši un ļoti uztraucas, ka Kinnas kungs vadīs Lauksaimniecības jeb Zemkopības ministriju, jo nepopularitāte ir ļoti liela.

Zemnieku savienība, jūs esat zaudējuši ļoti daudz, jo pie jūsu šūpuļa stāvēja Kinnas kungs! Līdz tam viņš bija aktīvs darbonis Tautas frontē, atbildēja par lauksaimniekiem un par lauksaimniecību, zemniecību. Par jums, Zemnieku savienība, taisījās balsot ļoti daudz zemnieku (un zemnieku mums ir pietiekoši), jūsu frakcijai bija jābūt vismaz divreiz lielākai. Tikai pateicoties Kinnas kunga nepopularitātei, jūs esat nelielā skaitā. Es domāju, ka arī turpmāk tas jums tikai kaitēs. Es domāju un esmu pārliecināts, ka šoreiz mēs darām kaut ko, kas man asociējas ar pasaku par āzi un dārznieku. To mēs šodien darām.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Antonam Seikstam. Pēc tam - Māris Gailis.

A.Seiksts ("Latvijas ceļš").

Augsti godātais Valsts prezidenta kungs, godājamie Saeimas Prezidija locekļi, godātie deputāti! Būtu naivi cerēt, ka jebkura valdība, kas šodien stātos priekšā, varētu būt brīva gan no konstruktīvas, gan arī no nekonstruktīvas kritikas. Jebkura valdība, es atkārtoju. Te daudz tika minēts kolēģis Kiršteins. Es negribētu šeit runāt īpaši ar kaut kādiem asiem vārdiem. Man nav nekādu šaubu, ka šo kolēģi virzīja latviska domāšana un sāpes par Latvijas nākotni. Bet uz šo uzstāšanos es gribētu paskatīties, protams, no citas puses. Es uzmanīgi vēroju, kā reaģēja uz šo uzstāšanos eventuālais Ministru prezidents. Viņš pierakstīja katru teikumu, uzmanīgi klausījās. Ja mēs, es ceru, nobalsosim vakarā par uzticību, tad mēs iegūsim, es ļoti ceru uz to, Ministru prezidentu, kas, neziedojot koncepciju, ieklausīsies katrā konstruktīvā domā. Opozīcija būs jebkurā gadījumā. Viena lieta, ja opozīcija vilks ar pirkstu pa valdības programmu un kritizēs katru atkāpšanos no programmas. Šādā gadījumā iegūs valdība, iegūs visa Latvija. Cita lieta, ja opozīcija visu kritizēs apriori. Tad valdošajiem būs tiesības pateikt, ka opozīcija ir par "status quo". Un par "status quo" iemūžināšanu.

Godātie kolēģi, lai man piedod godātais Valsts prezidenta kungs, es atsaukšos uz viņa vārdiem neilgi pēc viņa ievēlēšanas, kad viņš teica, ka durvis būs vaļā visiem, kas nāks ar konstruktīvām domām, kā darīt, ko darīt, lai kļūtu labāk. Es ļoti gribētu aicināt visus kolēģus šo Valsts prezidenta teicienu uzņemt kā kredo savai darbībai ikdienā.

Šajā sakarībā es gribētu teikt, ka tad, kad eventuālais Ministru prezidenta kungs runāja par Rēzeknes un Daugavpils augstskolām, ienāca prātā kolēģes Kušneres teiktais par izglītības stāvokli. Es apsolu kolēģei Kušnerei tāpat kā jebkuram neatkarīgi no frakcijas piederības, ka, ja runa būs par latviskās un latgaliskās izglītības attīstību, par latviskā elementa dominanti Latgalē, tad mēs sastrādāsimies ar visiem, ja runa būs par Narvas recidīva iemiesošanu Daugavpilī, tad ar šādu kolēģi sastrādāšanās nebūs nekad. Ko es ar to gribu teikt? Es ar to gribu pateikt, ka mums ir ārkārtīgi daudz praktisku problēmu, mūsu domāšana, kolēģi, lielā mērā ir vienā virzienā. Šeit ir ļoti maz deputātu (es nesaukšu ne frakciju, ne uzvārdus), kuri gribētu Narvas recidīvu Latvijā.

Kopīgiem spēkiem darāmā būs ļoti daudz. Ja runa būs, cienījamais Staša kungs, par to, ka Latgales zemnieks ir jāatbalsta vairāk ar nodokļu politiku, jo viņam ir grūtāk, tad ceriet uz konstruktīvu sadarbību.

Godātie kolēģi, es gribētu teikt, ka deklarācija, ko mēs šodien lasām, ko stādīja priekšā, nav svētie raksti (piedodiet par tādu salīdzinājumu), ko neviens nav tiesīgs izmainīt un ko neviens nav spējīgs izmainīt. Tas ir dokuments, ar ko valdība lika iziet priekšā kā ar vadmotīvu valdības darbībai. Tas var tikt pilnveidots. Man nav šaubu, ka tas arī tiks pilnveidots, konkretizēts un padziļināts.

Un pēdējais. Godātie kolēģi, es gribētu vērsties pie saviem bijušajiem kolēģiem, kas mēs šeit bijām. Lai man piedod godātais Lucāna kungs, mums, kas šeit bijām trīs gadus un daudz laba izdarījām, tomēr ir lielāka atbildība, pirms mēs ar tik patētisku kritiku vēršamies pie citiem.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Mārim Gailim. Pēc tam - Gunārs Resnais.

M.Gailis ("Latvijas ceļš").

Augsti godātais Prezidenta kungs, augsti godātais priekšsēdētāja kungs, ekselences, dāmas un kungi! Daudzi lieli projekti un pasākumi piedzīvo sekojošu attieksmes evolūciju: entuziasms, vilšanās, panika, vainīgo meklēšana, nevainīgo sodīšana un galīgi neiesaistīto apbalvošana. To lielā mērā piedzīvoja Ministru padome attieksmē no Augstākās padomes puses un arī no tautas. Man šķiet, arī mums neizbēgt no līdzīgām situācijām. Der kārtējo reizi atgādināt tautai un arī sev pašiem, kādā situācijā valdība sāka savu darbu. Pēc vairāk nekā 50 gadu mērķtiecīgas tautsaimniecības, vides, tikumības, latviskās mentalitātes graušanas mēs turpinām Ivara Godmaņa valdības iesākto Latvijas valsts celtniecības darbu.

Nevienai valstij nav izdevies šāda mēroga uzdevumu veikt dažos gados. Arī Vācija pie savas turības nenokļuva pāris gados. Mēs nesolām brīnumus, mēs solām tikai un vienīgi darbu, smagu un diemžēl nepateicīgu, bet mēs redzam mērķi un zinām, kā to sasniegt. Reformas ir piedāvātās valdības vadmotīvs, bet tā ir arī visgrūtāk realizējamā darba daļa, jo reformas nozīmē stereotipu laušanu, ieradumu maiņu, tās nozīmē izglītošanu, izglītošanos, iedziļināšanos problēmās un vispār ļoti daudz citu neērtību. Tādēļ jau arī šī Kiršteina, Kreitusa un citu kungu niknā pretestība reformām. Ērtāk ir teikt, ka "mēs vēl neesam tam gatavi", tas esot "piecgadu plāns", atliksim šīs lietas utt. Pārāk ilgi ir atlikts, ir laiks sākt strādāt par spīti pretreformas spēku pūliņiem.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Gunāram Resnajam. Pēc tam Odisejs Kostanda.

G.Resnais (Latvijas Zemnieku savienība).

Godājamo Prezident, Prezidij, kolēģi! Šodien daudzos varētu būt mulsums un neizpratne, jo ar šodienu tomēr, ar šo Saeimu tiek piedāvātas reformas, tiek piedāvāta cita struktūra, nevis tas pierastais ceļš, pa kuru mēs esam gājuši. Reāli tas rada neizpratni un reāli laikam vajadzētu saprast arī to, ka uz visiem jautājumiem šai zālē atbildēt nav iespējams pat, ja mēs katrs individuāli runātu ar Birkava kungu. Paliktu savas domstarpības, paliktu savas šaubas. Kā arī nebūtu, mēs esam šeit sanākuši kopā vai, pareizāk sakot, mūs šeit ir deleģējusi Latvijas tauta, lai mēs pēc iespējas ātrāk izveidotu valdību, kura spētu risināt nepieciešamās problēmas. Varbūt pat, skaļāk sakot, valdību, kura spētu kaut vai līdzināties un daļēji veikt tās problēmas, ko kādreiz veica Latvijas Prezidents Kārlis Ulmanis vienpersonīgi. Šodien mēs to pašu gaidām no valdības, no kolektīva orgāna, kas ir daudz grūtāk.

Šī valdība ir tomēr reformu valdība, un mani tieši mierināja šis faktors, ka tā ir reformu valdība, kas pārsvarā nākusi no bijušajiem deputātiem. Kaut kāds paradokss! Bet mani mierināja tieši tas, ka viņi ir sapratuši, ka iebrauktais ceļš, iebrauktā struktūra neaizvedīs uz turieni, kur būtu varbūt jābūt. Un taisa reformas. Šinī jautājumā ir jāatbalsta.

Kas gaida reformas Latvijā? Latvijā viskrasākās reformas, viskrasāko rīcību gaida Latvijas lauki, lauku iedzīvotāji. Es akcentēju vārdus - lauku iedzīvotāji, nevis tikai zemnieki, jo lauki, patīk jums tas vai nepatīk, ir tie, kas nekur vēl nav bijuši spējīgi paši izdzīvot, ja tos nevada stingra valdība. Viņi nevar izdzīvot sava nelielā ekonomiskā potenciāla dēļ, salīdzinot ar pārējo tautsaimniecības ekonomisko potenciālu. Viņi nevar par sevi iestāties arī skaitliskajā balsošanā, jo lauku iedzīvotāju skaitam ir tendence pasaulē samazināties un šim skaitam nav pārsvara.

Kas var glābt laukus, kas var vadīt laukus normālā tautsaimnieciskā ritmā? Vienīgi rīcībspējīga valdība, kurai ir pareiza programma, kura nebaidās. Kura valdība nebaidās? Nebaidās tā, kurai ir aizmugure. Tā valdība, kuru atbalsta vairākums. Mēs šodien par to šaubāmies un taisāmies varbūt ievēlēt valdību ar vienas, divu vai trīs balsu vairākumu. Vai šī valdība būs drosmīga, es dikti šaubos. Tai būs tiesības muļļāties. To es runas nobeigumā teikšu.

Nākamā tēma. Es pieskaršos savam sāpju bērnam, savai sabiedriskā darba sūtībai, politiski represētajiem. Arī viņiem ir nepieciešama reforma. Reforma šeit, mūsu mīļajā senču dzimtenē, pašu dzimtenē, jo mūsu lietas nav sakārtotas nedz tiesiski, nedz politiski. Par sociālām tēmām mēs nerunājam, jo diemžēl tās ir pamestas pašvaldību vēlmju, iespēju robežās. Latvijas politiski represētie ir kādreiz turīgākā Latvijas iedzīvotāju daļa, politiski aktīvākā Latvijas iedzīvotāju daļa, iedzīvotāju daļa, kura visvairāk ir traucējusi totalitārajiem režīmiem. Tāpēc tai bija jāiziet cauri šiem dzirnakmeņiem. Un tāpēc laikam būtu pienākums mums un pārsvarā valdībai domāt, vai mums ir tiesības šo cilvēku kategoriju, šo izdzīvojušo cilvēku kategoriju nostādīt lūdzēju lomā. Nekur pasaulē nabadzība nav gods. Bet mēs esam ienākuši brīvajās tirgus attiecībās no sociālisma bez uzkrājumiem, es atļaušos teikt, ar plikiem dibeniem! Un šai daļai nav citur, kur smelties atbalstu, kā valdībā.

Arī šeit es atbalstu reformas, atbalstu valdību un gribētu stipru valdību. Un šis ir solis, kāpēc politiski represētie meklēja sev politiskās organizācijas kā jumta organizācijas, atrada sev Zemnieku savienību un atbalstīja Nacionālās neatkarības kustību. Šodien mūs Zemnieku savienība nav pievīlusi. Tā meklēja sev tālākus partnerus frakcijā "Latvijas ceļš", kuri arī mūs atzīst un iestājas mūsu aizstāvjos. Tas mani tuvina šim vairākumam.

Un vēl, kas mani tuvina šeit. Valsts prezidents, uzdodams frakcijai "Latvijas ceļš" sastādīt valdību, nevadījās no personīgām emocijām, bet viņa rīcība izriet no Latvijas tautas vēlēšanu rezultātiem. Frakcija "Latvijas ceļš" saņēma vairākkārtēju vairākumu balsu, salīdzinot ar citiem. Vai drīkstam to ignorēt? Nē. Un es domāju, ka pareizi būtu, ja mēs atrastu sevī spēkus šajā vienā jautājumā, valdības sastādīšanas jautājumā, nedemonstrēt tautai savas spējas argumentēt, atrast vājās vietas, bet būt vienotiem savā rīcībā un atbalstīt šo valdību kaut vai ar lielāku balsu pārsvaru nekā varētu gaidīt, un var gaidīt arī pretējo.

Es ļoti ticu, ka deputāti šo jautājumu balsojot, nebalsos "ar kājām", kā tas bija, kad mēs runājām par Ministru kabinetu. Neatturēsimies, jo man liekas, ka visiem, kā mūsu tautai, tā arī mums, tās pārstāvjiem, ir vajadzīga šī valdība, kura, vēlreiz atkārtoju, nebaidās uzņemties atbildību. Paldies.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Odisejam Kostandam. Pēc tam runās Ruta Marjaša.

O.Kostanda (Latvijas Nacionālās neatkarības kustība).

Godājamo priekšsēdētāj, godājamie deputāti! Es sēdēju un brīnījos: nāk viens pēc otra runātāji un saka: "Viss, ko saka opozīcija, vienalga, vai šīs opozīcijas balsis nāk no LNNK, no frakcijas "Saskaņa Latvijai", no Demokrātiskā centra partijas vai kāda cita (tā ir bijis arī iepriekšējās dienās), tas viss ir nekonstruktīvi, viss ir demagoģija, viss ir pret reformām vērsts, viss ir slikti. Tad nāk vesela plejāde "gaišo" cilvēku, kas saka: "Būs labi, un mēs tikai esam vienīgie gudrie." Un tad iznāk tā, ka faktiski šobrīd nav vis opozīcijas un vairākuma, bet iznāk, ka ir tikai gudrie cilvēki un ka visi pārējie ir tādi, ar kuriem var nerēķināties. Tieši tā - nerēķināties. Tas ir parādījies arī iepriekšējos balsojumos. Pat tur, kur tas nebija tik principiāli, kur varēja rast kompromisus, šos kompromisus nevēlējās rast.

Un tomēr, cienījamais vairākums, jums būs jāieklausās, kad būs aizvien jaunas un jaunas plenārsēdes, it īpaši kad sāksies valdības darbs, jums būs jārēķinās ar to, ka ne viss, ko saka opozīcija, ir uzskatāms tikai par kritiku kritikas pēc. Jums būs jārēķinās ar tām konstruktīvajām domām, kas tiek izteiktas. Un šodien tika izteikti ļoti nopietni argumenti gan ārpolitikas, gan ekonomikas sadaļas vērtējumam gan no frakcijas "Saskaņa Latvijai" lauksaimniecības un citu jautājumu vērtējumā.

Es gribētu pievērsties vēl vienai sadaļai ziņojumā - par aizsardzības, iekšlietu un drošības jautājumiem. Jo saimnieciskā augšupeja, kuru šobrīd gaida Latvijā, kuru mēs visi vēlamies, ir tieši atkarīga no tā, vai Latvijā politiskā situācija būs droša, vai aizsardzības spēki spēs demonstrēt tādu gatavības pakāpi, kas spētu novērst apdraudējumu Latvijas neatkarībai un tās politiskajai iekārtai. Savukārt, vai Iekšlietu ministrija, proti, policija, spētu aizsargāt iedzīvotāju personisko drošību un mantu. Tāpēc man ir vairāki iebildumi arī par šīm tēzēm, kas šeit teiktas attiecībā uz aizsardzības un iekšlietu reformām.

Pirmām kārtām par iekšlietu jautājumu. Nav skaidrs, vai Iekšlietu ministrijā paredzamas nopietnas struktūras reformas. Mēs varam šeit izlasīt, ka domāts tikai par autoritātes celšanu, par štatu papildināšanu ar pilsoņiem un par papildu asignējumiem Policijas akadēmijai. Tas nozīmē, ka tā struktūra, kāda līdz šim ir bijusi Iekšlietu ministrijā, tā arī paliek pusratā, jo nav ieskicētas reformas, kādos virzienos tad tās būs. Šobrīd situācija ir tāda, ka iepriekšējās valdības periodā tika iesāktas policijas reformas, tas ir, pāreja no milicijas uz policiju, bet šis darbs ir palicis nepabeigts. Pie tā strādāja gan toreizējais iekšlietu ministra vietnieks Zenons Indrikovs, arī Ziedonis Čevers. Bet tagad ir neskaidrs, kādā virzienā tas turpināsies tālāk? Vai tiks samazināts Iekšlietu ministrijas vadošais birokrātiskais aparāts? Jo šobrīd Rīgā uz vienu ielās strādājošu kārtības policistu ir gandrīz trīs kabinetos sēdoši. Latvijas laikā pietika ar vienu ēku Iekšlietu ministrijas kadru sastāva izvietošanai, bet tagad tas aizņem, var teikt, veselu kvartālu.

Nav skaidrs, vai, Iekšlietu ministrijas struktūras reformējot, centīsies atbrīvoties no daudzām funkcijām, kuras var nodot citu resoru pakļautībā. Piemēram, Ieslodzījuma vietu departamenta liktenis. Vai tas paliek Iekšlietu ministrijai vai tiks nodots Tieslietu ministrijai? Kas būs ar robežsargiem? Vai šo dienestu pārveidos par robežpoliciju, iekļaujot Iekšlietu ministrijas sastāvā, vai ne?

Izskanējušas vairāku "Latvijas ceļa" pārstāvju runas, kas atspoguļotas arī masu informācijas līdzekļos, par Zemessardzes iesaistīšanu Iekšlietu ministrijā, iekļaujot to Iekšlietu ministrijas struktūrās. Nav skaidrs, pēc šā ministra ziņojuma, vai tas notiks vai nenotiks? Šī nepilnīgā informācija rada satraukumu zemessargos, Latvijas pilsoņos un neizpratni arī deputātos, tāpēc es nevaru balsot par šādas valdības apstiprināšanu un atturēšos, jo man nav skaidras atbildes, kā rīkosies valdība, attiecīgo resoru reformējot.

Tāpat jautājums par policistu sagatavošanu. Protams, var jau katru reizi rakstīt skaisti, kā kādreiz partijas programmā: jāpalielina asignējumi, jāpievērš vērība u.tml. Tā arī šeit ir ierakstīts: "Ievērojams papildu finansējums Policijas akadēmijai". Ko tas dos? Šobrīd Iekšlietu ministrijas sistēmā Policijas akadēmija "apēd" visai ievērojamus līdzekļus, daudz lielākus līdzekļus, nekā tiek izlietoti citās policijas mācību iestādēs, piemēram, Kauguru mācību centrā. Bet kur ir atdeve? Gatavojot šajā Policijas akadēmijā virsniekus, atdeve labākajā gadījumā būs pēc vairākiem gadiem. Un arī tad nav skaidrs, vai tie būs profesionāli, tiešām mūsdienu prasībām atbilstoši kadri, kas tur nāks ārā, vai viņi pēc tam aizies un pazudīs kaut vai komercstruktūru darbībā vai privātos apsardzes dienestos u.tml.

Lai šobrīd īstenotu reformas, lai uz ielas būtu kārtība un drošība, ir jādomā ne tik daudz par virsniekiem, jo šo virsnieku trūkums policijā nav tik liels, kā jādomā par ierindnieku un vidējā personāla sagatavošanu. Tas nozīmē, ka līdzekļi jāiegulda tādās mācību iestādēs kā Kauguru mācību centrs, kur atdeve jau ir pēc diviem, trim mēnešiem. Te redzam, ka akcents ir pilnīgi nepareizi likts. Ja mēs balsosim par šādu valdību un par tās attiecīgu rīcību Iekšlietu ministrijā, tad mēs redzēsim atkal jaunu un jaunu līdzekļu iztērēšanu, bet nevis reālu rezultātu darbībā uzreiz, tiešām reālā policijas veidošanā.

Tāpat ir jautājums par aizsardzības spēkiem. Šeit uzsvērtas divas lietas, proti, iekšējās un ārējās drošības sistēmas tikšot veidotas Latvijā. Ne jau iekšējās vai ārējās drošības sistēmas jāveido Latvijā, bet viena Latvijas drošības sistēma ar divām pakāpēm: ar miera laika stratēģiju un attiecīgiem spēkiem, kas to palīdzētu nodrošināt, proti, ar dežurējošiem drošības spēkiem, un otra pakāpe - krīzes situācijai. Nevajag šeit rakstīt skaistus un gudrus formulējumus - iekšējā, ārējā drošības sistēma, neatspoguļojot pēc tam sīkāk, kādā veidā tad to veiks un īstenos, kāds būs šis pasākumu komplekss?

Nākamais. Nepaliek arī skaidri vairāki jautājumi, uz kuriem es gribu rast atbildes. Kā saprast formulējumu, ka laukos Zemessardzei paliek policijas palīgspēku funkcijas? Kā tad ir ar pilsētām? Tādā gadījumā pilsētās tiek vispār likvidēta Zemessardze, lai gan mēs redzam, nenoliedzot to ieguldījumu, kas Zemessardzei jāveic arī laukos, aizsargājot zemnieku sētas, tomēr lielākoties kriminalitātes perēkļi šobrīd ir pilsētās. Tur ir pamatā arī policijai grūtības tikt galā ar visām šīm problēmām. Un tieši pilsētās Zemessardzes kā policijas palīgdienesta loma pašreiz ir daudz, daudz ievērojamāka nekā lauku apvidos. Tātad, nesaskatot šeit, kas efektīvi tiks darīts policijas reformēšanā, vēl jo vairāk, - atņemot Zemessardzei policijas palīgdienesta funkcijas pilsētās, mēs redzam, ka situācija noziedzības apkarošanā šīs valdības darbības apstākļos kļūs aizvien nedrošāka. Mēs jau tagad dzirdam cilvēkus sakām, uzņēmējus, privātuzņēmējus un zemniekus tirgos sakām, ka vara Latvijā pieder nevis parlamentam vai valdībai, bet to aizvien vairāk savās rokās saņ_____ ___ ___

___
___

___

_____
___!___"___#___$___%___&___'___(___)___*___+___,___-___.___/___0___1___2___3___4
___5___6___7___8___9___:___;___<___=___>___?
___@___A___B___C___D___E___F___G___H___I___J___K___L___M___N___O___P___
Q___R___S___T___U___V___W___X___Y___Z___[___\
_]_^___`_a_b_c_d_e_f_g_h_i_j_k_l_m_n_o_p_q_r_s_u_ż¨¨v_w_x_y_z_{___|___}_~_ _€_em
noziedzīgā pasaule. Tātad pie šāda attīstības varianta ar šādi veidotu valdību un tās koncepcijām šajos jautājumos mēs situāciju padarīsim vēl traģiskāku un grūtāk labojamu.

Nav skaidrs arī, kam tad būs pakļauta Zemessardze, vai Iekšlietu ministrijai vai Aizsardzības ministrijai, vai beidzot tiks izveidota reāla nacionālo bruņoto spēku vadība un pārvarēta sadrumstalotība. Neredzu arī šeit konceptuāli iezīmētu ceļu, kā tiks veidota šī nacionālo bruņoto spēku vadība. Šobrīd zināms, ka Prezidents ir bruņoto spēku virspavēlnieks, bet kas iecels nacionālo bruņoto spēku pavēlnieku? Vai to darīs Prezidents vai to darīs kāds valdības ministrs, piemēram, aizsardzības ministrs, vai to darīs Saeima? Kāda būs attieksme pret Zemessardzes štāba priekšnieku? Iepriekšējā periodā to iecēla un apstiprināja Augstākā padome, kas to darīs šobrīd? Šīs lietas konceptuāli nav iezīmētas, un nav skaidrs, kādas pārmaiņas grib vai negrib vispār realizēt jaunā valdība šajā nozarē?

Izskanēja doma, ka Zemessardze attīstīsies tālāk pēc Nacionālās gvardes parauga. Šāds nosaukums Latvijā ir mazpazīstams. Jā, citās valstīs, Amerikas Savienotajās Valstīs un vēl šur tur tiek lietots šāds nosaukums. Latvijā ir citi vēsturiski pazīstami termini. Īsāku laiku - Zemessardze, ilgāku laiku - Latvijas Republikas divdesmito un trīsdesmito gadu vēsturē - aizsargi. Šajā gadījumā redzam, ka vai nu valdība ir nodomājusi legalizēt un attīstīt tālāk Latvijas Nacionāli demokrātiskās partijas "Amerikas ceļš" priekšsēža Armanda Māliņa Nacionālo gvardi, kas bija aplīmējusi visus Rīgas žogus ar skrejlapām: "Latvieti, sargā savu Tēvuzemi!", vai ko citu šeit taisās dibināt, bet neparāda, ko darīs, lai atrisinātu tik būtisko jautājumu Latvijas aizsardzības spēku veidošanā: zemessargu un aizsargu apvienošanu vienotā tautas pašaizsardzības organizācijā.

Nevienam nav noslēpums, ka šajos gados Latvijā paralēli pastāvēja arī Aizsargu organizācija Rības vadībā. Labi, cits jautājums, ka tā varbūt daļēji vairāk atbilda Aizsargu biedrības organizācijai, kas Latvijas laikā arī ir pastāvējusi zināmu periodu un pētījusi Aizsargu organizācijas vēsturi vai veicinājusi Aizsargu organizācijas ideju izplatīšanos sabiedrībā, gatavojot sabiedrību, lai tā atbalstītu Aizsargu organizāciju, bet tā vai tā šī Aizsargu organizācija ir apmēram 3000 cilvēku liela.

Ir arī cilvēki, kas neiestājās Zemessardzē kādu politisku motīvu dēļ, piemēram, tāpēc, ka tā bija pakļauta tajā situācijā Augstākajai padomei. Šobrīd mēs gribam turpināt, lai pastāvētu Latvijā atkal paralēli formējumi, lai veidotos vēl kādi jauni formējumi. Šādu risinājumu mēs neredzam valdības ziņojumā, Ministru kabineta ziņojumā, neredzam mēģinājumu meklēt konstruktīvu ceļu šo abu organizāciju un to cilvēku, kas atbilstu visām prasībām, apvienošanai vienā organizācijā. Un par šīs organizācijas nosaukumu. Bet redzam, ka te tiek meklēts atkal kaut kāds jauns nosaukums - Nacionālā gvarde.

Nākamais - Aizsardzības ministrija. Par aizsardzības spēkiem praktiski atrodam tikai formulējumu, ka tiks veidoti skaitliski nelieli, bet profesionāli sagatavoti aizsardzības spēki. Varētu domāt visu ko. Varbūt pat to, ka tiks veidota neliela profesionāla armija, algotņu armija.

Šādā diezgan neskaidrā formulējumā katrs var ielikt acīmredzot tādu saturu, kādu viņš vēlas, bet skaidrs ir viens, ka Aizsardzības ministrijas un aizsardzības spēku reforma ir tikpat nepieciešama kā Iekšlietu ministrijas un policijas sistēmas reforma, jo šobrīd nevar neredzēt tās problēmas, kuras ir gājušas dziļumā un izpaužas negatīvi tieši Aizsardzības ministrijā un aizsardzības spēkos. Par to vaina ir jāuzņemas gan aizsardzības spēku komandierim Dainim Turlajam, gan arī pašreizējam aizsardzības ministra kandidātam Valdim Pavlovskim, kas ir bijis aizsardzības ministra vietnieks visus šos gadus. Es brīnos, kāpēc viņa ieteikumi, ja tādi vispār ir bijuši, nav atspoguļoti Birkava ziņojumā. Es redzu, ka kaut vai dažām problēmām bija jābūt šeit noteikti atspoguļotām.

Pirmkārt, aizsardzības spēkiem, nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un Aizsardzības ministrijai ar tās aizsardzības spēkiem vispār nav izvirzīts uzdevums. Šeit ir tikai tāds neskaidrs formulējums: "Novērst ārvalstu bruņoto spēku un bandu iebrukumu valstī". Varētu priecāties par tādu it kā ļoti miglainu formulējumu, bet tad jāsāk domāt, vai tās būs kādas Lietuvas bandas vai zviedru desants gaidāms no Gotlandes? Un vai tam jāgatavo mūsu aizsardzības spēki? Vai varbūt igauņu bāleliņi, teiksim, kaut ko gatavo pie Valkas? Taču laikam ir jābūt skaidri un noteikti formulētam mūsu bruņoto spēku uzdevumam, lai varētu arī izvirzīt attiecīgu darbības programmu, kā sagatavot viņus šā uzdevuma izpildei. Ja mēs saņemam informāciju, ka pēdējās Ziemeļrietumu karaspēka grupas štāba mācībās tiek atstrādāta taktika, kā neitralizēt Zemessardzi un policiju, bloķēt svarīgākos stratēģiskos objektus līdz papildspēku ierašanās brīdim un 48 stundu laikā anektēt Baltijas valstis, tad ir neizprotami, kāpēc valdība nedomā par to, ka aizsardzības spēku, nacionālo bruņoto spēku veidošanā ir jāparedz attiecīgs uzdevums un jāizstrādā, pirmkārt, kaujas taktika un teorija, kas nav tikusi izstrādāta visus šos iepriekšējos gadus.

Arī kamēr jūs, Valdi Pavlovski, bijāt aizsardzības ministra vietnieks, nav aizsardzības spēku vienības apmācītas tādiem taktikas paņēmieniem, kādi paredzami sakarā ar iespējamu kaujas darbību Latvijas apstākļos un tā tālāk. Tā vietā mēs redzam tādas pieaugošas nejēdzības kā "dedovščinu" jeb ārpusreglamenta attiecības, ieroču zādzības, kukuļņemšanu un citas nekārtības. Tātad audzināšanas darba trūkums. Ja gada laikā 12 karavīri ir aizgājuši bojā tieši komandieru bezatbildīgas rīcības dēļ, tad arī Aizsardzības ministrijas vadībai, arī Pavlovska kungam par to ir jāuzņemas atbildība un jādomā, ko mēs atbildēsim aizvien no jauna bojā gājušu karavīru vecākiem, ja tāds stāvoklis, kāds ir tagad, aizsardzības spēkos būs arī turpmāk.

Man ir pamatotas aizdomas, ka tad, ja šie cilvēki, kas arī līdz šim ir bijuši vadošos amatos Augstākās padomes un Ministru padomes struktūrās, šobrīd ieies jaunajā valdībā, tad daudzas no tām nejēdzībām, kas tagad tika uzskaitītas gan aizsardzības un iekšlietu jautājumos, gan lauksaimniecībā, ko atzīmēja citi runātāji, ekonomikā, ārpolitikā un tā tālāk, ies plašumā. No 14 piedāvātajiem Ministru kabineta locekļiem 12 ir Augstākās padomes un Ministru padomes struktūrās bijuši pie teikšanas, tātad, izņemot Levitu, izņemot Riteni.

Bet paskatīsimies! Gailis, Kehris vēl tagad nav atskaitījies par valūtas budžeta izlietošanu. Kinna, ko šeit jau arī vairākkārtīgi pieminēja, bija Augstākās padomes Lauksaimniecības komisijas priekšsēdētājs. Kur viņa devums? Platais un Osis... Tātad arī var secināt, ka līdzšinējā finansu politika atkal būs godā un ka turpināsies vecās tradīcijas. Ja Pavlovska kungs ieņems aizsardzības ministra posteni, tad daudzas no tām nebūšanām, kuras es norādīju un kurās arī viņš ir līdzvainīgs, ies tikai plašumā. Tātad tie paši cilvēki, kuri bija līdzvainīgi lielā mērā tautas verdzināšanā, nu sola reformas.

Es arī gribu pasvītrot to, ka es neticu šīs komandas spējai veikt šīs reformas. Šo neticību pasvītro arī Birkava kunga tikko nolasītais ziņojums. Aicinu tātad deputātus nopietni pārdomāt un balsojot atturēties.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātei Rutai Marjašai. Pēc tam Andris Rozentāls.

R.Marjaša ("Latvijas ceļš").

Godātais Valsts prezident, cienījamais Prezidij, cienījamie kolēģi! Šeit izskanēja daudzi ļoti lietišķi un būtiski ierosinājumi un piezīmes, daudzas asprātības. Kostandas kungs apšauba, vai viņam ir tiesības uzticēt tiem, kas agrāk bija valdībā, turpināt tur strādāt arī tagad, kaut gan vēlētājiem bija tiesības uzticēt cienījamajam Kostandas kungam, kurš agrāk bija parlamentā, strādāšanu Saeimā. Tātad par šo tematu būtu jāpadomā.

Katrā ziņā šis ir ārkārtīgi svarīgs posms 5.Saeimas darbā, no kura, protams, atkarājas turpmākās valsts reformas ievirze vai sākums.

Mani šeit sevišķi pārsteidza divi aspekti cienījamā kolēģa Lucāna runā. Es, protams, neesmu speciāliste lauksaimniecības jautājumos, bet es ļoti ticu mūsu kolēģiem koalīcijā - Zemnieku savienībai, viņu zināšanām, tādēļ man šķita jocīgi, ka Lucāna kungs apgalvoja šeit, ka šī lauku reforma ir nāves spriedums Latvijas zemniekiem. Tas ir, no vienas puses, kas mani pārsteidza.

No otras puses, mani pārsteidza, ka, ja tas tā būtu, kā tad Lucāna kungs domā atturēties šinī jautājumā, ja tas tiešām ir nāves spriedums zemniekiem? Vai to no mums gaidīja vēlētāji, lai mēs šeit, konsekventi kritizējot atturamies? Diemžēl 5.Saeimā tas jau ir parādījies kā zināms stils: nepiedalīties, balsojot par Prezidentu, pēc tam iet un apelēt pie Prezidenta... Tagad nepiedalīties, balsojot par valdību, bet pēc tam ar valdību tomēr strādāt un kopā strādāt, jo mēs esam vienots organisms. Tas man atgādina tos laikus, kad šeit sēdēja pirmā frakcijas "Līdztiesība" frakcija, kura nepiedalījās 4.maija Deklarācijas balsošanā, nobalsoja ar kājām, bet pēc tam apelēja pie neatkarīgās valsts un turpina apelēt pie tās vēl šodien un ar lielu aplombu. Redzat, tas viss ir bēdīgi.

Kas attiecas uz manām profesionālajām zināšanām, tad tā programmas daļa, kurā ir runa par tiesu reformu, par to, kādā veidā izbeigt šo nelaimi, kas piemeklē mūsu tautu sakarā ar ierēdņu patvaļu, manī kā profesionālā juristē rada lielu uzticību, sevišķi tad, kad es identificēju to arī ar personālijām, ar tādām personālijām kā Valdis Birkavs un Egils Levits. Jā, es viņiem ticu kā juristiem, kā augsti kvalificētiem juristiem, kopā ar viņiem piedalījos šīs programmas daļas izstrādāšanā un esmu gatava dalīt atbildību ar viņiem, neskatoties uz to, ka es nebūšu šajā valdībā, bet sēdēšu šeit tāpat kā visi pārējie.

Redzat, mūsu programma un šis kabineta sastāvs ir gatavots ar milzīgu atbildības sajūtu. Protams, es piekrītu tiem, kas pateikts, ka - jā, gatavots ar atbildības sajūtu, tā vēl nav garantija, kas no tā iznāks. Protams, garantijas nav, bet tas ir priekšnosacījums tam, ka šis darbs ies uz priekšu. Tas ir priekšnosacījums tam, lai mēs varētu dot uzticības kredītu šiem cilvēkiem, kas to ir izstrādājuši. Mums pārmet kuluāros un presē, ka mēs nodarbojamies ar portfeļu dalīšanu. Bet, cienījamie kolēģi, vai jūs arī zināt, ko no mums pieprasa viens otrs no opozīcijas, kādus milzīgus portfeļus no mums pieprasa par balsošanu, un mēs tos portfeļus nedodam...

Tā nu ir, es runāju taisnību. Cienījamie kolēģi, es vienmēr ar lielu interesi klausos Aleksandra Kiršteina runās. Man viņš ir interesants, es ļoti augstu vērtēju viņa intelektu, viņam ir paradoksāls prāts, viņš vienmēr pasaka kaut ko ārkārtīgi interesantu un neordināru. Man jums

jāsaka, ka arī iepriekšējā Augstākajā padomē Kiršteina kungs bieži brīdināja mūs no visādām iespējamām nepatikšanām, ja tiks sperti nepareizi soļi. Paldies Dievam, viņa pareģojumi galvenokārt nepiepildījās. Es domāju, ka zināmā mērā tāpēc, ka viņš mūs brīdināja un ka mēs bijām uzmanīgi. Es domāju, ka arī tas, ko viņš šeit sacīja un kā viņš mūs pašlaik brīdināja, ir pamats pārdomām. Personīgi es pierakstīju un paskatīšos, vai tik tiešām tā neiznāks, kā Kiršteina kungs te mūs brīdina. Es domāju, es vismaz ceru, pat pārliecināta esmu, ka arī Kiršteina kungs, un es domāju, ka visa LNNK frakcija negrib un neko nedarīs, lai piepildītos šie Kiršteina kunga brīdinājumi, un ka mums tomēr turpmāk Saeimā būs konstruktīvs darbs.

Cienījamie kolēģi! Es gribētu apelēt pie visiem deputātiem. Es vēl visus nepazīstu, bet es ceru, ka visi šurp ir atnākuši ar vēlēšanos strādāt, ar cieņu pret atbildību, ar respektu pret atbildības sajūtu. Un tādēļ es apelēju pie jums visiem. Es nevaru šodien nekādu izņēmumu izdarīt, es apriori uzskatu, ka visi tādi ir. Cienot un respektējot šo atbildības sajūtu, šo atbildīgo soli, ko ir spērusi frakcija "Latvijas ceļš" kopā ar Zemnieku savienību, iesaku balsot par uzticību šai valdībai un tās programmai. Es piekrītu, ka tas ir risks. Bet tas ir, manuprāt, normāls risks likumā paredzētajās robežās.

Priekšsēdētājs. Deputāt Rozentāl, jūs izmantosit 5 minūtes vai runāsit pēc starpbrīža? Paldies. Starpbrīdis līdz 17.00.

(Pārtraukums)

Sēdi vada Latvijas Republikas 5.Saeimas priekšsēdētājs

Anatolijs Gorbunovs.

Priekšsēdētājs. Lūdzu ieņemiet vietas. Turpināsim sēdi! Turpināsim debates par deklarāciju par Ministru kabineta iecerēto darbību.

Vārds deputātam Andrim Rozentālam. Pēc tam Aivars Berķis.

A.Rozentāls (Latvijas Zemnieku savienība).

Cienījamais Prezident, cienījamie Prezidija locekļi, kolēģi deputāti, klātesošie - dāmas un kungi! Es pārstāvu Latvijas Zemnieku savienības koalīcijas organizāciju un gribu runāt konkrēti par lauku problēmām zemnieku skatījumā, arī, protams, caur manu prizmu. Es neesmu pilnvarots runāt tieši Zemnieku federācijas padomes vārdā, bet, ikdienā darbojoties zemnieku sabiedriskajā kustībā, kura izveidojās jau 1990.gadā, kad Latvijā radās pirmie toreiz tā sauktie brīvie zemnieki. Pēc viņu apvienošanās pagastu biedrībās sanāca republikas kongress, kurā izveidoja Zemnieku federāciju, kas tajā laikā bija vienīgā un, manuprāt, šodien ir lielākā privātražotāju apvienība Latvijā. Šinī attīstības ceļā privātražošanas saimnieciskais veids izkaroja savas pozīcijas, tika saņemti sitieni, godīgi sakot, vairāk gan no kreisās puses, bija dažādas ambīcijas. Rezultātā mēs neesam sasnieguši varbūt sevišķi lielus saimnieciskos rādītājus kā federācija, tomēr esam izturējuši šos gadus, un zemnieki, jūtot savu sabiedrisko atbalstu šajā organizācijā, varbūt arī zināmā mērā aktīvi balsoja par Zemnieku savienību kā partiju, jo Zemnieku savienības frakcijā mēs esam trīs Zemnieku federācijas valdes locekļi. Es domāju, ka tā ir pietiekoši liela zemnieku uzticība, kura mums ir jāattaisno, darbojoties Saeimā. Es esmu arī pārliecināts, ka, lai gan Saeimā nav sevišķi daudz cieši ar lauksaimniecisko ražošanu un zemniecību saistītu deputātu, tomēr visi mēs spēsim strādāt kopā, lai risinātu tās problēmas un palīdzētu valdībai izvēlēties pareizos risinājuma ceļus un virzienus, lai nevis kritizētu, bet dotu konkrētus priekšlikumus un veiktu konkrētu darbību.

Varu teikt, ka nešaubos par frakcijas "Latvijas ceļš" koalīcijas partneru labvēlīgiem nodomiem pret laukiem, jo pamatā koalīcijas programmas veidošanā tika ņemti vērā visi Zemnieku savienības priekšlikumi par lauku problēmām. Viņi godīgi atzina mūsu kompetenci, ka esam šajā jautājumā speciālisti. Arī mūsu turpmākajā sadarbībā, es nešaubos, šie jautājumi tiks atrisināti. Tāpat es nešaubos, kā jau teicu, ka visus, kam ir labas idejas un kas ir ar laukiem saistīti vai arī vienkārši zina kādas problēmas risinājuma ceļus, nākt pie mums un strādāt kopā.

Diemžēl man ir arī sava atšķirīga nostāja sakarā ar dažām koncepcijām. Tas ir konkrēti par Lauksaimniecības komisiju. To es neslēpju. Ja nu šīs Lauksaimniecības komisijas nav, tad Zemnieku federācijai vajadzēs darboties kā likumdošanas iniciatoram. Neapšaubot Tautsaimniecības komisijas lielo vēlmi un cenšanos lauku problēmas risināt kaut ar nelielu prioritāti, neticu, ka tā atrisinās šo milzīgo problēmu gūzmu, kāda laukos ir nobriedusi. Tā ir izveidojusies gluži vienkārši tāpēc, ka lauki ar privatizāciju, ar šo iziešanu uz tirgus attiecībām ir aizgājuši daudz tālāk. Tāpēc arī ikdienas problēmas un neatrisināto problēmu gūzma ir vislielākā. To es saku ar pilnu atbildību, jo, strādājot arī padomju darbā Saldus rajonā, varu apgalvot, ka tās problēmas, kas laukos ir šodien, prasa neatliekamu risinājumu.

Tāpēc es arī iestājos par valdības sastādīšanu pēc iespējas ātrāk. Tam jānotiek jau šodien un tuvākajās dienās. Neko nepārmetot vecajai valdībai, kura ir strādājusi savu iespēju robežās kā mācējusi un pratusi, kā tai Augstākā padome ir palīdzējusi un kā mēs, zemnieki, esam strādājuši federācijā un visās sabiedriskajās organizācijās, tomēr jāpasaka, ka šobrīd Latvijā ir bezvaldība. Tā tas ilgi turpināties nevar, to nokārtot prasa tauta, prasa mūsu vēlētāji.

Iztirzājot dažus punktus, kuri valdības programmā šķiet ne īsti skaidri, mēs netiksim, vienalga, uz konstruktīva ceļa, jo programmas īstenotāji, es domāju, šo programmu ir stādījuši kopumā, un tas ir darbs, kur, izraujot vienu gabalu ārā, tas vairs neiet kopā ar citiem. Tāpēc man ir pilna pārliecība, ka valdība zina, ko tā grib darīt, zina ceļus, kā to sasniegt. Protams, Saeima atradīsies šeit pozīcijā, opozīcijā, bet mēs visi esam tautas uzticības vainagoti, un šī uzticība ir jāapliecina šeit ar darbu.

Nobeidzot gribu minēt dažas lauku problēmas, kuru risinājums ir galīgi neatliekams. Šīs problēmas izriet no iepriekšējās likumdošanas kļūdām. Tāpēc es vēlreiz uzsveru, ka lauku komisijai, tautsaimniecības komisijai, frakcijai vai Zemnieku federācijai ir jānāk ar likumdošanas iniciatīvām, lai izlabotu tās kļūdas vai vienkārši neizpratnes, kuras ir ieliktas iepriekšējā likumdošanā. Manuprāt, pats neveiklākais un visvairāk neizdevies likums, ko pieņēmis iepriekšējais parlaments, ir tā sauktais kolhozu un zvejniecības arteļu privatizācijas likums. Zemnieki saka tā, ka pirmo reizi zemniekus izveda un ekspropriēja 1949.gadā, to, protams, izdarīja totalitārā vara, bet 1991.gadā, kad pieņēma šo likumu, to izdarīja mūsu pašu latviešu parlaments, zemniekam neatdodot atpakaļ nekā no atņemtajiem ražošanas līdzekļiem. Ka tas ir tā, to, man liekas, šobrīd arī apliecināja mūsu kolēģi no frakcijas "Saskaņa Latvijai", runājot par to, ka laukos esot pilnīgs haoss ražošanas līdzekļu izmantošanā un sadalē, jo šie ražošanas līdzekļi neatrodas zemes lietotāju un īpašnieku rokās, tie ir sadalīti pēc paju principa vai arī vienkārši iznīkst, jo zeme ir vienam, bet šķūnis - otram. Šādu likumdošanas nonsensu, protams, var pieņemt galīgā nekompetencē. Kāda situācija tajā brīdī bija, grūti man spriest, kaut gan Zemnieku federācija līdz pēdējam vakaram un līdz balss aizsmakumam ar lauku deputātiem strīdējās, ka šāds likums laukos ienesīs haosu un ka tāds nevar būt. Tomēr balsošanas rezultātā zemniekam tika atņemti visi ražošanas līdzekļi un atdota kaila zeme ar akmens čupu un senču stādītu ozolu lauku vidū. Vairāk nekas. Paldies par zemi, bet šī zeme ir jāapsaimnieko.

Kā nākamais ir jāpiemin gatavojamais privatizācijas likums par pārstrādi, par glabāšanas un pārstrādes servisa lauku uzņēmumiem. To vajadzēja pieņemt vienā likumā, ka tas ir atdodams

zemes īpašniekiem. Negribu teikt - zemes lietotājiem. Kooperatīvajām sabiedrībām, nevis ar dažādām koncepcijām un dažādiem apkārtceļiem mēģinot nobīdīt viņus prom no lauksaimnieciskajiem ražotājiem. Šobrīd pārstrādes uzņēmumiem ir ievērojama parādu nasta, un nu sāk strādāt koncepcija, ka - "jums jau varētu atdot, bet kur mēs liksim tos parādus". Tur jau ir tā nelaime, ka šobrīd, ievēlot jaunu valdību, mēs tai uzliksim visu šo parādu nastu. Kā varēs atrisināt šo jautājumu, protams, būs jālemj šeit visiem kopā, gan pozīcijai, gan opozīcijai - visiem ar saviem priekšlikumiem jādomā, kā zemniekam, lauksaimnieciskajam ražotājam, atdot viņam atņemto īpašumu. Varbūt nevajag par to gari diskutēt, jo mēs strādāsim komisijās un frakcijās, un tad par šiem jautājumiem varēs izdiskutēt.

Un pēdējais. Kas tad šobrīd ir laukos, kas notiek Latvijā? Operas "Lāčplēsis" vārdiem runājot, "Latvju zeme vaļā stāv". Viss, kas ir Eiropā lieks, tiek saslaucīts un nogādāts šeit Latvijā. Ēdamais margarīns, kuram termiņš beidzas tuvākajos mēnešos, graudi atvesti ar visas pasaules labākajiem insektiem vai kā viņus sauc, mūsu speciālisti šobrīd nevar pat noteikt viņu izcelšanos un ģinti. Tāpat visi "snikerīši" un viss pārējais tiek pa kontrabandas un bezmuitas ceļiem ievests, pārdots zemāk par jebkuru cenu, tiek sagrauta Latvijas pārstrādājošā rūpniecība un Latvijas lauksaimniecība.

Ir pat tādi speciālisti, kas vēl pēdējā Ministru padomes sēdē pacentās sagatavot un, piedošanu, "pagrūst" parakstīšanai bezmuitas cukura ievešanu. Es vakar noskaidroju, ka šis lēmums nav parakstīts vēl šobaltdien un atdots atpakaļ pārstrādāšanai. Es domāju, ka tālāk jau nav kur iet, ja vajag iznīcināt cukura ražošanu.

Šeit piedalās mūsu cienījamais Prezidents Ulmaņa kungs. Man zemnieki lika pateikt tā, ka Ulmanis pirmais radīja cukura rūpniecību un cukura industriju Latvijā, tad lai neļaujot otrā Ulmaņa laikā likvidēt Latvijā cukura industriju un cukura audzēšanu. Mēs, zemnieki, protams, arī Ulmaņa kungs, kas ir bijis mūsu frakcijas pārstāvis, neļaus to izdarīt, cik būs mūsu spēkos. Jūs saprotat, šodien vajag ievest 10 000 tonnu bezmuitas cukura, līdz ar to kārtējā gadā netiks iepirkts un samaksāts par zemnieku, lauksaimnieku, saražotajām cukurbietēm. Liepājas un Jēkabpils zonā nav samaksāts vēl par pagājušo gadu. Ko tas nozīmē? Viens posmiņš būs likvidēts šiem tirgus Dieva pielūdzējiem, kuri būtu ar mieru, ka Latvijā neaudzē neko, visu ieved, pārdod un no šīs starpības dzīvo. Bet Latvijas Zemnieks ar to izdzīvot nevar. Kas ir jāizdara, cienītie deputāti? Manuprāt, ir jārada stabils tirgus pašu lauksaimniecības produkcijai Latvijā. Tas, ka Latvijas iedzīvotāju paēdināšanai drīz vairs nepietiks vai jau nepietiek Latvijā saražotās produkcijas, ir neapstrīdami un tas ir fakts. Ja turpināsies vēl šī ražošanas lejupslīde, ja turpināsies lēto preču nekontrolēta ievešana legālā, puslegālā un nelegālā ceļā, Latvijas lauksaimniecība tiks iznīcināta. Līdz ar to Latvijas lauki, visa šī infrastruktūra, mazpilsētas, ciemati, kur dzīvo latviešu tautas lielum lielais vairākums, kas aizņem 90 un vairāk procentu Latvijas teritorijas... Ja šeit nedzīvos latvieši, Latvija, protams, kļūs vai nu par Eiropas vai Krievijas guberņas sastāvdaļu, to es nezinu.

Lai kaut cik šobrīd zemnieks, privātražotājs laukos varētu atsperties, ir nepieciešami tomēr kaut kādi kredīti. Es pašlaik gribu uzskaitīt pirmās nepieciešamības pasākumus, kas jāveic jaunajai valdībai kopā ar Saeimu. Tā ir tirgus aizsardzība, lai sāktu beidzot ēst šeit saražoto produkciju, kura nav tik skaisti, protams, ietīta, iesaiņota. Tie ir minimālie kredīti, lai varētu nopirkt atkal degvielu, novākt ražu, jo, kamēr mēs šeit, es atvainojos, runājam, varētu teikt arī citu vārdu, laukos briest raža un zemnieks jau strādā. Mēs domājam, kā un ko darīt, bet viņi nedomā, viņi strādā. Tā ir mūsu zemniecības, mūsu tautas izdzīvošanas pamatdziņa, ka ir jāsēj, jāpļauj un jāstrādā.

Tālāk, neaizkavējot jūsu uzmanību, man ir aicinājums vēlreiz visām frakcijām, visiem cilvēkiem Latvijā, kam ir priekšlikumi, kam ir domas un vēlēšanās strādāt mūsu lauku labā, nākt ar labiem, ar konstruktīviem un noformulētiem priekšlikumiem, sadarboties ar izveidoto valdību, nevis kritizējot un norādot tikai uz pirmajām kļūdām, bet iepriekš dodot priekšlikumus, lai šo kļūdu nebūtu, lai mēs izdzīvotu.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Aivaram Berķim, pēc tam Ivars Silārs.

A.Berķis (Latvijas Zemnieku savienība).

Prezidenta kungs, priekšsēdētāja kungs, dāmas un kungi! kad mēs kādreiz ejam pa sniegotu lauku un paskatāmies atpakaļ, tad mēs redzam - ak Dievs, kā mēs esam ģenģerējuši, kā tur pēdas ir iemītas, kā mēs neesam pratuši ieturēt kursu. Un es domāju, ka tas pats ir, skatoties uz visu, ko mēs savā rīcībā esam darījuši. Jā, jūs varat atrast daudz kļūdu iepriekšējās Augstākās padomes darbā, ko teica Rozentāla kungs, jūs tās varat atrast vēl iepriekšējā laikā, kad vīri, kurus mēs turējām par ļoti cienījamiem un ļoti gudriem cilvēkiem un ko es pats savās žurnālista gaitās gana esmu aprakstījis, sadomāja un cēla lielfermu tūkstošdivsimt govīm, kuri vēl šobrīd iedomātos celt un ir cēluši ciematus, kurus tagad nespēj apkurināt ne ar malku, ne ar ievesto degvielu... Saveda cukurbiešu ravētājus veseliem ešeloniem un tagad nezina, ko ar viņiem darīt, un govju slaucējas no svešām zemēm.

Visi jūs tie gudrie, kas šeit esat, esat sadarījuši savā laikā, ja tā skatās, milzumu muļķību. Tajā pašā laikā atradās arī vīri, kuri, piemēram, dažā kolhozā mierīgi dalīja materiālus, čibināja un lāpīja tās pašas vecās mājas un neļāva tām sabrukt. Šobrīd tie izrādās tie gudrākie. Es arī zinu, ko toreiz sauca par slaveniem vīriem. Piemēram, "Ādažos" 1987.gadā katrs tīrumu hektārs deva 1200 rubļu zaudējumu, "Uzvarā", "Nākotnē", šajās slavenajās saimniecībās katrs lauksaimniecības zemes hektārs deva kādus 6-9 tūkstošus rubļu zaudējumu tā laika naudā. To visu noklāja ar palīgražošanu, un kopumā šīs saimniecības bija slavenas. Bet tie bija citi sakari un cita domāšana, un citi "blati". Es netaisos mest akmeni ne uz vienu no šiem vadītājiem. Tas bija tas laiks un tā darīšana. Es to pieminu tagad sakarā ar to, ka jūs runājat par Jāni Kinnu, kurš savā "Dzērbenē" centās izglābt to veco pili un, protams, ņēma aizdevumus. Tagad jūs sakāt, ka viņš ir iedzinis savu saimniecību parādos, bet, atvainojiet, tajā laikā turpat blakus "Taurenes" parāds bija lielākais Latvijā - 12 miljoni rubļu - un katra Latvijas saimniecība caurmērā bija 2 miljonus rubļu parādā valstij.

Tātad, lūk, tās lietas. Es Kinnu iepazinu vēlu. Es atceros, ka tajā laikā viņš uzcēla to Līvānu ciematu vienā reizē ar sacensībām. Tas bija veikls gājiens, un to viņš veikli izdarīja. Es arī lasīju un domāju, ka jums vajadzētu tagad atcerēties paņemt tā laika avīzes, teiksim, visu lasīto "Lauku Avīzi" un palasīt, ko viņi toreiz rakstīja par Jāni Kinnu, un tad salīdzināt ar to, ko viņi raksta tagad. Jo cilvēka atmiņa ir ļoti īsa. Tajā laikā Kinna tāpat kā Krūgaļaužs skaitījās ļoti progresīvs vīrs. Kad sākās nesaprašanās ar LLS un tā tālāk, un it īpaši, kad mēs nodibinājām Zemnieku savienību, tad sākās tā, kā saka, "riešana" un apsaukāšanās, kura tūlīt izbeidzās, tiklīdz Krūgaļaužu Pēteris aizgāja no Zemnieku savienības. Tūliņ viņš "Lauku Avīzei" atkal kļuva mīļš un kārtīgs Pēterītis. Tā kā Kinna no turienes negribēja aiziet, tad viņš ir draņķis vēl joprojām, un tāpēc paturiet to prātā balsodami, paturiet to prātā un pajautājiet sev: bet ko tad es personīgi zinu un varu pasacīt un ko man izdarījis šis Jānis Kinna, bet nevis - kas man ir stāstīts.

Kostandas kungs šeit pārmeta, ka valdošā frakcija spītīgi nerēķinoties ar opozīciju. Kostandas kungs ir aizgājis, viņš nepiedalīsies balsošanā, acīmredzot, bet es negribētu piekrist. Apspriežot likumu par 1925.gada Ministru kabineta iekārtas likuma atjaunošanu, arī par grozījumiem un papildinājumiem Saeimas kārtības rullī, kā jūs atceraties, mēs pieņēmām vismaz krietnu desmitu

dažādu labojumu, kurus bija iesniegušas opozīcijas partijas, un turpinājām šos labojumus pieņemt un balsojām par tiem pat pēc tam, kad šie kungi bija nobalsojuši ar kājām un augsto namu pametuši.

Kiršteina kungs apgalvoja, ka tas, kas šodien piedāvāts, neesot bijis pat kārtīgs programmas uzmetums. Bet, Kiršteina kungs, kad mēs meklējām tajā laikā sabiedrotos, mēs tomēr galvenokārt skatījāmies programmas un to, ko katra frakcija var dot. Ne mēnesi iepriekš, ne divus mēnešus iepriekš, ne pat divas nedēļas iepriekš jūs nevarējāt nolikt priekšā programmu, kurā būtu kaut daļa no tiem jautājumiem, ko jūs šodien uzdevāt Birkava kungam. Ja tas viss tur būtu, ja tāda programma jums būtu, ko jūs šodien pieprasāt, mēs ar ieskriešanos būtu jums metušies ap kaklu.

Es arī tagad saku - paldies Dievam, ka mēs šo izvēli neizdarījām, jo, klausoties Kiršteina kunga runā to, ko viņš runāja par lauksaimniecību, mēs sapratām, ka esam tomēr draugus izvēlējušies pārdomātāk, jo, lai gan "Latvijas ceļš" skeptiski izturējās pret mūsu prasībām lauksaimniecības labā, bet, kā dzirdam, LNNK šinī ziņā tad nu vispār nekā nebūtu devusi. Tanī pašā runā dzirdējām, ka bez dotācijām un bez kredītiem vajagot tomēr veidot labāk bagātu lauksaimnieku un veicināt eksportu. Tad - ar ko?

Šīs runas nobeigumā vēlreiz gribu sacīt tā, ka vismaz Zemnieku savienība gāja uz šo koalīciju un uz šo programmu ārkārtīgi nopietni un ar ārkārtīgu atbildības sajūtu. Ja jūs palasīsit vēlreiz mūsu pirmsvēlēšanu programmu, jūs redzēsit, ka tur nav daudz skaistu solījumu, jo mēs viens otram teicām: neraksti to, ko tu nevarēsi izpildīt. Kad mēs salikām ar frakciju "Latvijas ceļš" šīs programmas kopā, tad savukārt atkal tika "ravēts tas, it īpaši no "Latvijas ceļa" puses, ko nevarēs izpildīt, jo mēs sapratām, ka šī programma būs jāpilda. Tā, kas nu ir salikta kopā, šī programma, ko Birkava kungs jums lika priekšā, tā patiešām ir apsvērta un rūpīgi izdomāta un tur ir atstāts tas, ko mēs ceram, ka var izdarīt.

Jā, mēs ejam uz šo valdību ar lielām bažām, mēs ejam ar lielām bažām, kā to visu varēs izdarīt, jo mēs lieliski zinām, cik grūts ir stāvoklis, bet mēs arī neredzam cita ceļa, ko mums vajadzētu iet. Jāsaprot, ka budžetu būs grūti savilkt: kā izmaksās šīs pensijas un kā palīdzēs lauksaimniekiem, un viss, kas nāk virsū... un šī ziema, kas tuvojas. To mēs visu lieliski saprotam. Bet mēs esam gatavi uzņemties atbildību un lūdzam dot mums šo svētību. Mēs uzklausīsim visus tos padomus, kur būs kaut kas tāds, no kā var mācīties, bet, protams, nav jau ko mācīties tur, kur tikai saka, ka "tas neder un tas neder". (No zāles dzirdamas kaut kādas piebildes.)

Arī Zemkopības komisija, Kiršteina kungs, visas frakcijas, izņemot frakciju "Saskaņa Latvijai", tātad bija par to, ka šāda komisija nav vajadzīga. Es pats biju tajā sēdē, kur man visi frakciju pārstāvji pierādīja, ka lietderīgāk būs strādāt kopā, un nu jūs to akmeni metat uz šo frakciju. Tas vienkārši nav godīgs paņēmiens, bet tas ir daudzkārt šajā zālē piedzīvots paņēmiens, tā ka es par to neesmu sašutis.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Ivaram Silāram, pēc tam Māris Grīnblats.

I.Silārs ("Latvijas ceļš").

Augsti godājamais Prezidenta kungs! Cienījamais Prezidij, godājamie kolēģi, dāmas un kungi! Man ir gaužām žēl, ka šobrīd šajā zālē nav Kostandas kunga, kurš pēc savas runas radio klausītājiem, protams, nav turējis par vajadzīgu vairs atrasties šajā zālē. Taču es gribu atbildēt jums, šeit klātesošajiem. Ja mēs runājam par to, kādu mēs gribam redzēt tiesisko nodrošinājumu savā valstī, tad ne jau strukturālās izmaiņas vienā ministrijā nodrošinās to, ko mēs vēlamies. Un

šīs deklarācijas uzdevums nav skaidrot strukturālās izmaiņas atsevišķās ministrijās, turklāt, ja mēs gribam nopietni runāt par iekšējo drošību, par valsts drošību, par robežu drošību, tad es domāju, ka tas nav jādara šeit, ka tas nav jādara tādos apstākļos, kad to klausās katrs, kam mājās ir radio aparāts. Tas nav šīs sēdes uzdevums. Tādēļ mēs izveidosim komisiju, un tā komisija lems, ko darīt.

Taču par konkrēti izvirzīto apsūdzību par to, ka šobrīd kārtības policijā, uz katru kārtības policistu Iekšlietu ministrijā esot trīs kabinetos sēdošie, varu jums nosaukt konkrētus skaitļus, un domāju, ka tas būtu korekti.

Policijas departamentā pavisam ir 9701 štata vienība. Iekšlietu ministrijas centrālajā aparātā - 128. Ja mēs runājam konkrēti par Policijas departamentu, tad šajā Policijas departamentā ir 202 atestētas štata vienības, no kurām kriminālpolicijā - 29, kārtības policijā - 39. Un es domāju, ka mēs ielās par kārtības policistiem liksim iet mašīnrakstītājām, tiesu ekspertiem, ugunsdzēsējiem utt. ut.jprj. Tas par šo konkrēto lietu.

Tālāk runājot, es ar lielu interesi kā vienmēr Augstākajā padomē tiku klausījies, tā arī šoreiz noklausījos Kiršteina kunga uzstāšanos. Taču punktu visam faktiski pielika pēdējā rindkopa. No sākuma it kā bija ieinteresēta analīze, taču es paņēmu stenogrammu, lai nekļūdītos, un šeit ir tādi divi teikumi: "Mums bija arī frakcijas sēde, jo mums tomēr LNNK ir šaubas par radikālām reformām." Nekomentēšu! Tālāk: "Mums izraisa bažas iespējamā ekonomiskās varas koncentrācija šauras politiskas grupas rokās." Nu padomāsim! Vai 48, ko šodien veido frakcijas "Latvijas ceļš" un Zemnieku savienības deputāti, ir šaura politiska grupa? Un tad atcerēsimies priekšvakaru pirms pirmās vēlēšanu dienas. Pusstundu pirms tam, kad sākās vēlēšanu diena, notika uzstāšanās NTV pārraidē. Uzstājās trīs deputātu kandidāti: Aleksandrs Kiršteins, Ilga Gore (toreiz Gore vēl) un Uldis Augstkalns. Pēdējais jautājums, kuru viņiem uzdeva intervijas vadītājs Kārlis Streips, bija: "Cik vietu jūs sev paredzat Saeimā?" Kiršteina kungs paredzēja 37 vietas, Gores kundze 11 vietas, Augstkalna kungs 12. Augstkalna kunga no Tautas frontes šeit nav. 11 plus 37 ir tie paši - 48. Tas bija, kā saka, "sapnis vasaras naktī", kurš ātri gaist.

Taču šis sapnis man atsauc atmiņā to, kas ir rakstīts Pirmā Mozus grāmatā. Tas ir, Jēkaba sapnis.

"Un viņam bija sapnis: Lūk, uz zemes bija kāpnes uzslietas, bet to augšgals sniedzās debesīs, lūk, Dieva eņģeļi kāpa pa tām augšup un lejup.

Un redzi, tas Kungs stāvēja augšgalā un sacīja: "Es esmu Ābrahāma, tava tēva, Dievs un Īzāka Dievs! To zemi, uz kuras tu guli, Es došu tev un taviem pēcnācējiem.

Es, lūk, esmu ar tevi, un Es tevi pasargāšu it visur, kur tu eji, un Es likšu tev atgriezties šinī zemē, jo Es tevi neatstāšu, līdz būšu piepildījis visus solījumus, kādus Es esmu devis."

Un Jēkabs uzmodās no sava miega un sacīja: "Tiešām tas Kungs ir šinī vietā, bet es to nezināju."

Un tagad klausieties, lūdzu, kolēģi, tālāk!

"Un Jēkabs deva svinīgu solījumu, sacīdams: Ja Dievs Kungs būs ar mani un pasargās mani šinī ceļā, kādu es tagad eju, un man dos maizi, ko ēst, un drēbes, ar ko ģērbties.

Un man sveikam liks atgriezties savā tēva namā, tad Viņš man būs par Dievu."

Redzat, visas šīs koalīcijas runas par lieliem politiskiem spēkiem un maziem politiskiem spēkiem vienmēr ir atdūrušās pret to - ja tu man dosi to un to, tad es tevi pieņemšu. Taču, kad tas netiek saņemts, tad mainās arī šī attieksme. Jo, kad nav dabūta tā siltā vieta, uz ko ir cerēts, kad nav dabūtas tās 48 vietas, tad, lūk, ir "šauras politiskas grupas", kurām mēs nu nekādi nevaram uzticēties.

Es gribētu teikt - kolēģi, mēs šeit esam visi ievēlēti par Saeimas deputātiem. Mēs esam, piekrizdami būt par šiem deputātiem, reizē apņēmušies pildīt godīgi to, ko no mums gaida, neprasot, ko mums par to dos.

Un šeit es vēl gribu atgādināt tos vārdus, ko savā laikā Amerikas tautai teica Džons Ficdžeralds Kenedijs: "Neprasiet, ko Amerika jums var dot, prasiet sev, ko jūs varat dot Amerikai". Pārfrazējot to, es gribētu teikt, lai jūs vispirms paprasītu sev, ko jūs katrs varat dot Latvijai un Latvijas tautai. Un tādēļ balsojiet nevis pēc principa - ja tu man, tad es tev, bet balsojiet tā, kā tas ir nepieciešams Latvijas tautai! Paldies.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Mārim Grīnblatam. Nākamais runās deputāts Egils Levits.

M.Grīnblats ("Tēvzemei un brīvībai").

Godātais Prezidenta kungs, godātie deputāti! Birkava kunga runa, protams, bija gara un plaša. Es šeit negatavojos dot šīs runas un šīs ieskicētās politikas vispusīgu analīzi, bet gribu pievērst uzmanību tam, kas frakcijai "Tēvzemei un brīvībai" liekas īpaši svarīgi, jo jautājums būtībā jau ir tāds: vai šī valdība, kuru šodien iecels (varbūt neiecels), turpinās to politisko līniju, kuru attīstīja Augstākā padome un Ministru padome, vai arī šī valdība centīsies apzināt tās kļūdas, kas likumdošanā un izpildvaras darbībā tika pieļautas iepriekšējos trīs gados, nepavisam neapgalvojot no mūsu puses, ka viss, kas ir slikts, ir "savārīts" trīs gados, nevis, teiksim, pēdējos 53 gados. Es domāju, ka jaunajai valdībai katrā ziņā varētu palīdzēt mūsu Saeimai izveidotā Augstākās padomes un Ministru padomes iepriekšējo triju gadu darbības izvērtēšanas komisija, kuras minimālais pienākums būtu noskaidrot, kas iepriekšējā likumdošanā ir tāds, kas būtu steidzīgi maināms, atceļams un uz ko mēs turpmāk balstīties vairs nevaram.

Ja ir runa par privatizāciju, tad, bez šaubām, gribas pievienoties domai, ka bez privatizācijas tautsaimniecība neatdzīvosies un cilvēku dzīves līmenis netiks pacelts, taču ar dažām būtiskām piebildēm. Katrā ziņā ne privatizācija uz īpašnieku rēķina, tieši uz īpašnieku rēķina, kuri dažādos Augstākās padomes likumdošanas aktos un Ministru padomes lēmumos un rīkojumos bieži vien tiek pārsvarā dēvēti par tā saucamajiem bijušajiem īpašniekiem. Es ceru, ka mēs visi centīsimies šajos jēdzienos ieviest skaidrību.

Tālāk arī privatizācija, bet ne privatizācija tajā formā, kas ir nodēvēta par "prihvatizāciju", tātad par labu bijušajiem priekšniecīņiem un par labu iebraucējiem, kuri šeit saradušies pēc 1940.gada ne jau nu atbilstoši Latvijas Republikas likumiem un ne pēc Latvijas Republikas valdības vai tautas aicinājuma. Ja mēs skatāmies uz šīm lietām plašāk, tad, dabiski, ka ekonomika vienmēr vadās no efektivitātes viedokļa. Pie šā jēdziena mums pamazām būs jāpierod, kaut vai tas būtu sāpīgi. Efektivitāte tāpat kā demokrātija ir visai salta un bezjūtīga lieta. Daudzas trešās pasaules valstis pēdējo pārdesmit gadu laikā ir pārdzīvojušas modernizāciju un vesternizāciju, tātad pāreju no tradicionālajām struktūrām tādā vai citādā veidā uz kapitāla dominēšanu. Atsevišķās šajās zemēs ekonomisko procesu rezultātā pārmērīgi liels privātā īpašuma un kapitāla apjoms nokļuva, populāri izsakoties, svešzemnieku, tātad etniski svešu elementu, iebraucēju vai ne pie pamatkonfesijas piederošu cilvēku rokās. Būtībā galvenajā iedzīvotāju pamatmasā tas veidojas vienmēr spēcīgu antitirgus noskaņojumu, kas rezultātā nebija nekāda reformpolitiku veicinoša

psiholoģiskā bāze, drīzāk jau otrādi, šīs valstis uz vairākiem desmitiem gadu atslīga atpakaļ tradicionālismā, fundamentālismā vai tamlīdzīgos "ismos", ko arī šīs valdības, kas pārmērīgi strauji, nerēķinoties ar cilvēku psiholoģiju, nebija ņēmušas visā pilnībā vērā. Tas ir jāņem vērā mūsu īpašajā vidē, mūsu apstākļos, kas nepavisam nav tādi apstākļi, kuru priekšā atrodas, piemēram, kaut vai Polijas, Čehijas, vai Ungārijas ekonomika straujas privatizācijas priekšvakarā, jo šajās zemēs nav liela skaita šīm valstīm naidīgu zemju pilsoņu, bijušo pilsoņu vai, vienalga, kā mēs viņus nosauksim. Tur ir pavisam cita situācija.

Birkava kunga runā tika pieminēts ļoti būtiskais jautājums par valsts budžeta sakārtošanu, tātad par budžeta ienākumu daļas veidošanu, tajā skaitā par finansu policijas veidošanu. Mēs no savas frakcijas puses gribam piebilst, ka iespējami ātri ir jāsagatavo likums par valsts kontroles atjaunošanu tādā veidā, kādā to paredzēja 1923.gada likums, vai ar labojumiem, kādus prasa šīsdienas situācija, proti, lai būtu valsts kontrole, kas būtu pēc iespējas neatkarīga gan no Saeimas, gan no Ministru kabineta.

Šeit tika pieminēts arī ļoti svarīgais uzdevums veidot ierēdniecību ar tālu skatu nākotnē, lai būtu šī normālā politiskā birokrātija, kas seko nevis telefona zvaniem no augšas, bet seko likumam. Tas ir ļoti būtisks jautājums. Šajā sakarībā ir pilnīgi neapšaubāma nepieciešamība pieņemt civildienesta likumu iespējami īsākā laikā. Mūsu frakcija tam visam pievieno arī vairākus citus projektus, kuri jau Prezidijam ir iesniegti, un es ceru, ka līdz ar Saeimas pastāvīgo komisiju izveidošanu šie projekti tiks izskatīti. Tātad pirmām kārtām arī projekts likumam par ierobežojumiem ieņemt amatus. Lai mums būtu skaidra likumdošanas bāze, tiesiskā bāze kompartijas un tai pakļauto represīvo iestāžu atbildīgo algoto darbinieku tiesību ierobežošanai uz laiku. Tātad nevis pēc tā principa, kā mēs spriežam pašlaik par dokumentiem, kas atrodas čekas maisos.

Bet pati paradoksālākā situācija jau ir tā, ka likumdošanas veidā nav noformēts, vai sadarbība ar čeku ir kaut kas slikts vai kaut kas pagodinošs. Lūk, šo sīko iztrūkumu mums katrā ziņā vajag likvidēt un vienkārši lēmuma veidā noteikt, kā ir vērtējama kompartijas un Valsts drošības komitejas, kā arī citu represīvo iestāžu darbība Latvijas Republikā, lai uz šāda lēmuma pamata, uz tiesiska lēmuma pamata varētu veikt kaut kādu nosodošu vai ierobežojošu rīcību pret cilvēkiem, kuri tādā vai citādā veidā ar šo komiteju ir bijuši saistīti, nevis pretēji, ka mēs vienā gadījumā lemsim tā, otrā gadījumā - tā, kā nu mums pašiem patiks, vai vēl ļaunāk: tos, kuri ir vājāki, mēs sodīsim, bet tos, kuri ir stiprāki, tos, protams, nesodīsim, jo baidāmies no viņiem. Tātad, lai šādas kārtības nebūtu.

Tālāk. Tika pieminēts arī jautājums par pilsonību. Tas, protams, ir ārkārtīgi sarežģīts jautājums. Acīmredzot mums pilsonības jautājums būs jārisina tā, lai arī pēc 10 un 20 gadiem Latvijā būtu tikai viena valsts valoda un lai šeit arī būtu likumdošanas iestāde, kurā runātu tikai vienā valsts valodā, tas ir, ļoti populāri izsakoties. Es domāju, ka doma ir pietiekami skaidra un skaidrāka, nekā, ja es minētu daudzas sīkas detaļas.

Acīmredzot šis jautājums jārisina politiski apdomīgi, saglabājot tātad zināmu respektu un vērīgumu pret trīs būtiskiem orientieriem, proti, pret tām demokrātiskajām prasībām, kas šā jautājuma risināšanā ir pasaulē, otrām kārtām respektu pret Latvijas Republikas likumdošanu un to, kas ir noteikts 1919.gada pavalstniecības likumā, ņemot to par pamatu, kā arī ir zināms respekts pret starptautisko tiesību normām, to skaitā arī pret tām normām, kuras mums ir ļoti labvēlīgas jautājumā par to cilvēku tiesisko statusu, kuri Latvijā nelikumīgi "iepludināti" pēc 1940.gada, vai viņu repatriāciju un kur mums nekādā gadījumā nevajadzētu kautrēties izmantot šīs normas.

Šajā sakarībā nepieciešami arī ļoti nopietni lēmumi, kas attiecas uz pašlaik izveidotā Pilsoņu reģistra vispārēju un universālu pārbaudi, kā arī uz tā reģistra daļas, kas samērā neveiksmīgi nosaukta par Latvijas Iedzīvotāju reģistru, vispusīgu reorganizāciju un sadalīšanu, jo šeit visai nepamatoti ir sajauktas kopā pilnīgi dažādas cilvēku kategorijas, no kurām viena daļa ir uzskatāma par legāliem ārvalstniekiem, cita daļa - par nelegāliem ārvalstniekiem, kā arī ir vairākas citas kategorijas, kuras mēs, dabiski, šeit varēsim izdalīt un konstatēt.

Acīmredzot valdības līmenī jārisina arī jautājums par cilvēkiem, kuri jau šobrīd varbūt grib izbraukt no Latvijas, aizbraukt uz savu tēvzemi vai uz kādu citu valsti, bet kuri neaizbrauc vienkārši tāpēc, ka nespēj atrisināt dažādus dokumentālus izbraukšanas, transporta vai darbā iekārtošanas jautājumus. Tātad ir vajadzīga kāda valsts iestāde repatriācijai vai repatriācijas fonds, kas, dabiski, arī varētu meklēt līdzekļus šādu jautājumu risināšanai ne tikai Latvijā, bet arī ārpus tās.

Visbeidzot jautājums par Krieviju, tātad par sarunām ar Krieviju. Acīmredzot ļoti būtiski ir uzsvērt vienu: vēl līdz tam laikam, kad Krievija paspēs izvākt savus karavīrus, Latvijai jāatrod pienācīga un piemērota forma, lai sarunās ar Krieviju, gan arī tajās starptautiskajās iestādēs, kur mums ir tā laime būt klāt, pievērstu uzmanību, ka Latvijā atrodas ļoti liels skaits cilvēku, kuri ir atvaļināti no okupācijas armijas šeit vai atvaļināti ārpus Latvijas un iebraukuši šeit; ja šo cilvēku jautājums netiks izvirzīts pienācīgi noformulētā veidā, pirms pēdējais Krievijas armijas karavīrs atstās Latviju, tad es baidos, ka pēc tam, kad, kā saka, pasaules skatījumā "spēle būs beigusies", uz mūsu žēlabām neviens vairs neklausīsies. Tātad valdībai, kuru šeit gatavojas apstiprināt, arī šis jautājums ir visā pilnībā jāņem vērā. Vēl jo vairāk tāpēc, ka, jo vairāk jautājumu mēs risināsim šeit, jo tiem cilvēkiem, kuri arī ļoti skeptiski skatījās uz mūsu pašu apvienības "Tēvzemei un brīvībai" startu šajās vēlēšanās, būs mazāk iemeslu teikt, ka parlamentārā ceļā, proti, pseidoparlamentārā ceļā neko nevar panākt. Tātad atkal aktualizēsies jautājums par visas šīs politiskās sistēmas radikālu laušanu un par to politisko spēku aktivizēšanos, kuri šeit tādu vai citādu iemeslu dēļ neatrodas.

Tātad, ja mēs gribam šo jautājumu konstruktīvu risināšanu, tie jārisina šeit vai arī jāatstāj uz labāku laiku vai uz priekšdienām, skatoties pēc principa, ka pēc 2 vai 3 gadiem mūs vairs neievēlēs un lai tad šie jautājumi būtu atkal citiem uz kakla. Es domāju, ka mēs laikam to nevēlamies, tātad domāsim un skatīsimies, kas mums ir jādara!

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Egilam Levitam. Pēc tam Visvaldis Klīve.

E.Levits ("Latvijas ceļš").

Augsti godātais Prezidenta kungs, dārgie kolēģi, mums ir jāpaskatās uz Latviju arī no vispārējā pasaules, Eiropas viedokļa. Mēs esam pēcsociālistiska valsts tāpat kā apmēram 15 citas valstis Eiropā.

1990. un 1991.gadā mēs, visas šīs valstis, atradāmies vienā blokā, vienā grupā. Taču šodien mēs varam redzēt, ka dažas valstis ir izrāvušās uz priekšu - Polija, Čehija, Ungārija, arī Slovākija, bet mēs, Latvija, sākam atpalikt. Mūs jau uzskata vairāk par bijušajām padomju republikām nevis par perspektīvām Austrumeiropas valstīm. Ir jāanalizē šīs atpalikšanas cēloņi.

Varētu būt arī zināma strukturāla kļūda Augstākajā padomē, ka Ministru padomei nebija iespēja īstenot konsekventu politiku sakarā ar to, ka nebija konsekventas balsošanas, ka nebija īstas opozīcijas un nebija īsta valdības atbalsta. Pašlaik mēs Saeimā varam redzēt, ka ir šāda veida

sadalījums un ka tai valdībai, kuru izvirzīs Saeima, būs arī attiecīgs atbalsts vai tā vairs nebūs valdība. Es teiktu, ka tas ir priekšnoteikums, lai vispār varētu īstenot konsekventu politiku.

Tāpēc es gribu teikt, ka ir pats beidzamais laiks sākt īstenot konsekventu reformu politiku. Tādēļ es nepiekrītu Kiršteina kungam, kurš saka, ka viņu baida ātras reformas. Tad mēs, Kiršteina kungs, nonāksim tiešām īstās brālīgajās republikās, nonāksim kopā ar viņām tur, kur tās jau tagad ir palikušas. Mums vajag iet tajā virzienā, ko dara Čehija, Slovēnija, Ungārija, Polija, lai mēs nonāktu atkal tajā grupā un lai uz mums attiecīgi arī raudzītos no Eiropas un lai mums būtu iespējams pieslēgties Eiropai. Mums ir jāpaātrina šī gaita.

Kiršteina kungs ļoti pareizi jautāja, kādi ir priekšnoteikumi vai kādas ir mūsu priekšrocības, lai piesaistītu, pieņemsim, ārzemju kapitālu. Šeit mums ir arī konkrēts piedāvājums - likvidēt to trūkumu, manuprāt, galveno trūkumu, kas mums līdz šim ir bijis, kārtības trūkumu mūsu valstī. Ja jūs izlasāt tiesiskās reformas nodaļu Ministru prezidenta kandidāta Birkava koncepcijā, tad redzat, ka tur ir ļoti skaidri noteikts, kādi likumi mums šajā gadā, tuvākajos trijos mēnešos, ir jāpieņem, lai iesāktu kārtības iedibināšanas procesu. Varbūt tas ir precīzais izteiciens. Ja jūs šodien apstiprināsit šo valdību, tad rīt vēl nebūs šīs kārtības, taču jāiesāk kārtības iedibināšanas process. Un to var tikai konstruktīva valdības politika, kas balstās uz attiecību atbalstu Saeimā. Tādēļ šis ir šīs valdības piedāvājums Saeimai un arī Latvijas tautai.

Šis process ies diezgan ilgi, jo ir nepieciešamas ne tikai valsts reformas, kas šeit arī tiek piedāvātas. Mēs mainām nevis valdību, bet mēs mainām sistēmu. Mēs piedāvājam latvisku, bet vienlaicīgi modernu un eiropeisku sistēmu, kas ir izmēģināta daļēji jau Latvijā, bet it īpaši mazajās Eiropas valstīs. Tātad jauna sistēma, ko mēs piedāvājam. Un šis process nebūs ātrs, nebūs tūlītējs, neradīs tūlītējus rezultātus, taču kaut kad beidzot šis process ir jāiesāk. Ja mēs neiesāksim to šoruden, 1993.gada vasarā, tad mums tas būs jāiesāk 1995.gada rudenī, nākamajās vēlēšanās, un viss atkal tiks atlikts. Tādēļ es teiktu, ka šis ir šīs valdības piedāvājums sākt kārtības ieviešanas procesu. Tādēļ mēs arī lūdzam jūsu atbalstu šai valdībai.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Visvaldim Klīvem. Pēc tam Juris Sinka.

V.Klīve (Latvijas Zemnieku savienība).

Godājamais Valsts prezidenta kungs, godājamais Saeimas priekšsēdētāj! Mūsu uzdevums ir izveidot darba spējīgu valdību, kas var izdarīt reformas. Ievērosim šos vārdus - "izdarīt reformas", jo reformas mēs vienmēr izdarām zināmā vidē, zināmos apstākļos. Mēs mainām dažas lietas, bet citas lietas paliek. Un tādēļ arī valdības deklarācijā tika pasvītrotas dažas reformas, dažas lietas, bet citas lietas varbūt arī netika pieminētas. Es apzinos, ka, piemēram, šajā valdības deklarācijā nebija ietverti jautājumi par reformām attiecībā uz mūsu nostāju pret Ķīnu. Nav ietverti jautājumi arī par Abesīniju, Kubu un citām vietām. Varbūt šajā ziņā tiešām mums ir jāpārdomā. Ir dažas tādas lietas, kuras jāreformē, bet citas lietas mūsu ārpolitikā ir jāpatur tāpat. Tā ir viena lieta.

Otra lieta, ko šajā vietā ir svarīgi atcerēties, kad mēs domājam par valdību, kas spēj un spēs izdarīt šīs reformas, ir atkarīga no cilvēkiem un saistīta ar cilvēkiem. Ievērosim vārdu "cilvēki". Tas nav saistīts ne ar eņģeļiem, ne, paldies Dievam, ar velniem. Ar īstiem cilvēkiem, kas ir pierādījuši, ka viņi var veikt lietas, izdarīt lietas.

Ja mēs domājam par šīs valdības nākamajiem locekļiem, tad šie cilvēki ir gandrīz visi, es domāju, es ceru, visi ar savām labām īpašībām, saviem sasniegumiem. Bet varbūt tur arī ir zināmi defekti.

Šajā ziņā es domāju arī par mūsu cienījamo darbabiedru, Zemnieku savienības biedru, Jāni Kinnu. Arī es esmu dzirdējis daudz kritisku vārdu par viņu, bet es arī esmu dzirdējis ļoti daudzus labus vārdus. Un ne tik vien par Jāni Kinnu, bet arī par Valdi Pavlovski. Es esmu ar Valdi strādājis ilgus gadus kopā Amerikas latviešu apvienībā. Es zinu viņa stiprās vietas, bet es arī zinu, ka ir bijušas kritiskas balsis. Jā, mīļie deputāti, mums ir jāizveido valdība no cilvēkiem, kas spēj rīkoties un darboties, kas spēj īstenot reformas.

Bet nu par šīm reformām. Ja mēs, piemēram, paskatāmies valdības deklarācijas 35. un 36.lapaspusē... Atļaujiet man teikt dažus vārdus par ārpolitiku un kultūru, par tām lietām, kas mani visvairāk interesē!

Ja mēs skatāmies uz šīm reformām, kuras mēs gribam iedzīvināt, tad mēs atklājam, ka šīs reformas lielā mērā turpina to Latvijas politiku, kas bija 1919., 1920.gadā. Tās bija tās iezīmes, tā politika, kas raksturoja ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa, Zigfrīda Meierovica un citu darbības ievirzes.

Ārpolitikā tas bija laiks, kad Latvija par katru cenu vēlējās izveidot ciešas attiecības ne tikai ar Baltijas valstīm vien, bet arī ar visām Ziemeļvalstīm. Tie bija meklējumi, kas savā laikā piedzīvoja kulmināciju Bulduru konferencē. Tā bija Latvijas politika, un mēs zinām, ka ārlietu ministrs Zigfrīds Meierovics mēģināja izveidot šādu plašāku bāzi. Ziemeļvalstu politika. Un tā ir arī pasvītrota šīs valdības deklarācijā. Ne tikai pasvītrota šīs valdības deklarācijā, bet ir arī pasvītrota Ministru kabineta sastāvā, izceļot valdības valsts ministru tieši šo jautājumu kārtošanai. Tā ir mūsu, jā, mūsu valdības pamatpolitika no Latvijas valsts pašiem sākumiem. Tas ir viens piemērs.

Tālāk, ja mēs domājam par mūsu ārpolitikas deklarāciju, tad mēs domājam ieiešanu Eiropā. Tā taču bija Kārļa Ulmaņa un viņa ārlietu ministra lielā ievirze - turēties kopā ar Rietumeiropu, turēties kopā ar Franciju, Angliju, ar Rietumu zemēm. Un atkal šī valdības deklarācija izceļ šīs lietas, šīs iezīmes.

Un vēl viens piemērs. Ja mēs skatāmies 36.lappusē, tas pasvītro darbības paplašināšanu starptautiskajās organizācijās gan globālā, gan reģionālā mērogā. Arī tā ir bijusi pastāvīgā Latvijas politika toreiz, sākuma gados, lielā interese par Tautu savienību. Šajā laikā starptautiskās organizācijas ir kļuvušas, es ceru, mazliet stiprākas, plašākas, un atkal šīs valdības programma pasvītro šīs lietas. Tās ir dažas iezīmes attiecībā uz ārpolitiku.

Bet tagad, cienījamās dāmas un kungi, ja mēs domājam par kultūras politiku, piemēram, kā tas attēlots 34. un 35.lapaspusē, tad arī šīs valdības politika, reformas izteic taisni to, kas ir bijis svarīgs Latvijas dzīvē un Latvijas valsts iezīmēs kopš senākiem laikiem.

34.lapaspuses pašās beigās ir ļoti zīmīgi vārdi: "Atbalstīt un veicināt kultūras dzīves decentralizāciju Latvijā, stabilu un pilnvērtīgu kultūras centru izveidi ārpus Rīgas". Tas taču ir "Draudzīgais aicinājums", ko mēs gribam restaurēt un izveidot šīsdienas apstākļos! Kultūras dzīves atjaunošana latviešu centros. Tā ir viena iezīme.

Tālāk, ja mēs skatāmies 35.lapaspusē šajā valdības deklarācijā, tur mēs redzam uzsvaru uz kādu citu lietu, proti, mecenātisma attīstīšanu privātu fondu ieguldei kultūras laukā. Tas ir atkal svarīgs punkts. Tā ir svarīga iezīme, kas ir nozīmīga mūsu valsts tālākajā attīstībā. Un tad beidzot atļaujiet pieminēt vēl vienu piemēru: "Veicināt Latvijas kultūras iekļaušanos Eiropas un pasaules kultūras procesā un izveidot valsts dotētu institūciju nacionālās kultūras popularizēšanai ārzemēs." Tas ir ļoti svarīgi. To mēs, personas, kas ir šeit Latvijā, gan arī tās, kas ir bijušas ārpus

Latvijas, esam mēģinājuši darīt individuāli gadiem ilgi. Tas ir bijis viens no lielākajiem mērķiem, un šis mērķis ir ierakstīts arī šīs valdības programmā, šīs valdības deklarācijā.

Atļaujiet noslēgumā pieminēt vēl vienu lietu, kas ir raksturīga šīs valdības deklarācijai. Tie ir zīmīgi vārdi nākamajā paragrāfā: "Apzināt un pētīt ārpus Latvijas dzīvojošās latviešu tautas daļas kultūru un veicināt tās popularizēšanu dzimtenē." Šī valdība ir izveidota no personām, neskatoties, vai tās nāk no Latvijas vai atrodamas ārpus Latvijas. Un tas šajā ziņā ir šīs ieteiktās valdības stiprums, ka mēs nedomājam vairs par latviešiem, vai tie nāk no šīs vietas vai citurienes, bet mēs domājam par latviešiem kā latviešu kultūras nesējiem, kā latviešu patriotiem, kas var veikt darbus, kas var izveidot ieteicamās reformas. Un tādēļ mans aicinājums Latvijas Zemnieku savienības vārdā ir - atbalstīt šo valdību, šīs valdības sastādīšanu, jo šī valdība izteic tās pamatvērtības, kas ir pavadījušas mūsu zemi kopš tās dibināšanas.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Jurim Sinkam. Pēc tam Andrejs Panteļējevs.

J.Sinka ("Tēvzemei un brīvībai").

Prezidenta kungs, priekšsēža kungs, kolēģi, dāmas un kungi! Vispirms man šķiet, ka diez vai ateistiskās Augstākās padomes dzīves laikā teologs Silārs būs jau citējis Bībeli. Viņa uzruna šeit un didaktiskā pamācība izklausījās pēc Dieva vārda nelietīgas veltas valkāšanas. Pamācību dzirdēju arī no Marjašas kundzes, ar kuru personīgi neesmu pazīstams. Bet viņa jau vairākus šeit nepazīst, jo pa trim gadiem šā foruma struktūra un varbūt demokrātiskais gars ir radikāli mainījies. Tas nozīmē arī, ja man ir atļauts būt mazliet didaktiskam pretējā virzienā, ka opozīcija normālā demokrātijā tāpat vēl atbalsta vairākuma galīgos lēmumus un valdību. Opozīcija mūsu padomju iekārtā ir bijusi ļoti neparasta, kā jūs zināt. Un visi tie augstie godājamie juristi, ar kuriem Marjašas kundze, šķiet, ir tik labi sadarbojusies, arī bija veidojušies diezgan nejuridiskā un padomiskā atmosfērā.

Tagad pie Birkava kunga ziņojuma. Mani tas neapmierina prioritāšu jomā. Visu prioritāšu prioritāte ir Krievijas bruņoto spēku nekavējoša izvākšana, lai stāvoklis Latvijā nebūtu pretrunā ar 1949.gada Ženēvas konvenciju un lai būtu iespējams kārtot Latvijas pilsonības, demogrāfiskās un aizsardzības problēmas. Demogrāfiskajā jomā nedrīkstam samierināties ar teicienu, kā tas izskanēja ziņojumā, proti, - "jācer, ka to izdosies realizēt dzīvē". Jāpadomā, ka tas ir latviešu tautas dzīvības jautājums.

Ārpolitikā šinī sakarībā jādara daudz vairāk nekā līdz šim, lai atbrīvotos no okupācijas pagātnes nastas. Jāiziet ANO sfērā ārā no Austrumeiropas reģionālās grupas, kurā mūs ir diemžēl atpakaļ ievedis līdzšinējais ārlietu ministrs Andrejeva kungs un ANO delegāts Baumaņa kungs. Latvija ir piederējusi Ziemeļrietumu Eiropai un tur tai ir jāatgriežas. To te pieminēja Klīves kungs. Viņš ir aizmirsis laikam šo smalko gājienu, dzenoties pēc amatiem.

Ja mēs runājam par atgriešanos Eiropā, tas nozīmē atgriešanos Rietumeiropā. Šajā jautājumā mums jāatbalsta Igaunijas viedoklis, kas jau daudz veiksmīgāk par mums ir ieguvusi atkāpi no mūsu agrākā okupētāja, ieskaitot tirdzniecības jomu. Sadarbība ar Igauniju nedrīkst izpausties nievājošos komentāros par tās vēlēšanos iegūt mūsu Ārlietu ministrijas atbalstu savai Rietumeiropas politikai. Jāvērš pasaules uzmanība uz Krievijas karaspēka draudiem arī tieši mūsu robežu tuvumā, kā to pagājušo svētdien darīja jaunais aizsardzības ministrs Tallinā, kur man gadījās būt. Ne tikai šeit, mūsu robežās, Igaunijas aizsardzības ministrs apstiprināja, ka, piemēram, ļoti moderni pat ar satelīta elektronikas aparatūru apgādātas motorizētas divīzijas klātbūtne Latvijā ir tiešs drauds ne tikai Latvijai, bet arī Igaunijai un Lietuvai. Karalauču apgabalā esot vēl 80 000 krievu karavīru ar apmēram 1000 tankiem. Bet arī tas ir galvenais

drauds tiešo robežu tuvumā. Kāda speciālo uzdevumu vienība atrodas tikai 350 m attālumā no Igaunijas robežas. Tas ir tiešs drauds. Tas arī būtu starptautiskajā jomā jākar pie "lielā zvana". Tas ir mūsu ārlietu resora pienākums, ne tikai pildīt pozīcijas un amatus. Sarunas ar Krieviju absolūti nav bijušas efektīvas. To vietā Krievijai ir ļauta iespēja mūs šantažēt.

Resoru jomā neapmierina nevērība pret aparāta samazināšanu un sekmīgu resora darbību ar mazāku darbinieku skaitu. Nesen viena eksperte, kas bija tikko atgriezusies no Igaunijas, kad es vēl biju Vācijā, bija salīdzinājusi Aizsardzības ministrijas personāla skaitu. Es ceru, ka nākotnē tas tiks koriģēts. Igaunijā ir 37 štata darbinieki. Šeit ir krietni pāri par tūkstoti. Izlabojiet mani, ja tas tā nav! Par to vēl būs nākamajam aizsardzības ministram jāziņo.

Dažādie valsts ministru posteņi pietuvina mūs LPSR valdības izmēriem. Neapmierina tas, ka ir ieviests postenis - ministrs īpašiem uzdevumiem. Vai šis amats nav radīts Edvīna Inkēna personīgo ambīciju apmierināšanai? Tas ir liels jautājums. Atbildes vēl nav.

Zemkopības jomā neapmierina ziņotāja nevēlēšanās minēt konsekventu kolhozu un sovhozu likvidēšanu. Man būtu labāk paticis, ka par Zemkopības ministru būtu persona, kas nav veicinājusi un pārstāvējusi šo kolektivizāciju, kas pilnīgi iznīcināja mūsu tradicionālo lauksaimniecību.

Rūpniecības jomā neapmierina nepietiekoši konsekventa vēlēšanās likvidēt lielos uzņēmumus, kas kādreiz ražoja savienībai. Neapmierina nepietiekošā likumīgo īpašnieku interešu aizstāvība.

Te ir runa, tas ir vairākkārt atkārtots dažādās jomās, - par kādu mistisku trīs mēnešu periodu. Vai atceraties no vēstures grāmatām, ka Napoleons atgriezās no Elbas izsūtījuma un ka viņam bija "simt dienu valdība", pēc tam nāca Vaterlo. Es nerunāju, ka Vaterlo nāks šīs nākamās valdības ceļā, bet tas var būt Vaterlo Latvijai. Paldies.

Priekšsēdētājs. Vārds Andrejam Panteļējevam. Pēc tam Alfreds Čepānis.

A.Panteļējevs ("Latvijas ceļš").

Cienījamais Prezident, cienījamais Prezidij, cienījamie Saeimas deputāti! Man vispirms diemžēl diezgan kategoriskā veidā jānoraida Sinkas kunga apzīmējums par iepriekšējo Augstāko padomi kā par ateistisku Augstāko padomi. Acīmredzot Sinkas kungs laikam vadījies tikai pats no savas avīzes slejām un neko citu nav lasījis un no tā arī sastādījis savu spriedumu. Bet katrā ziņā šāds spriedums ir apvainojums gan tiem daudzajiem ticīgajiem, kas balsoja par Augstāko padomi, gan arī tiem ticīgajiem, kas strādāja Augstākās padomes sastāvā, un arī tiem ticīgajiem un baznīcām, kas ļoti labi sadarbojās ar iepriekšējo Augstāko padomi. Bet ne par to es gribēju runāt. Es gribēju parunāt par atturībniekiem.

Atturība ir ļoti laba lieta. Droši vien, ka latviešu tautai tas ir viens no nākotnes jautājumiem - veicināt atturību. Bet atturība šeit, šinī zālē, man liekas nedaudz neizprotama. Proti, jautājumā par uzticību valdībai.

Es redzu trīs konceptuālas iespējas, kā cilvēki, kuri zināmā mērā grib atbildēt par savu balsojumu, var balsot - vai nu viņi balso "par", līdz ar to viņi atbalsta un uzticas izveidotajai valdībai, vai viņi balso "pret", un tas nozīmē, ka viņiem kabatā ir savs valdības projekts ar savu programmu, kuru viņi ir gatavi likt priekšā, vai arī viņi nebalso, un tas nozīmē, ka viņi paši pašlaik nav vēl izšķīrušies, saskata iespēju sadarboties ar valdību vai nesadarboties, izejot no tā, kā viņi novērtēs šīs valdības tālāko darbību. Bet es nesaprotu, no nozīmē - atturēties?

Pēc pašreizējās situācijas, atturēties rezultātā nozīmē to pašu, ko balsot "pret". Atturēties nozīmē balsot "pret", jo tāpēc tiek skaitītas "par" balsis. Bet kāpēc tad cilvēki atturas, bet nebalso "pret"? Acīmredzot viņi grib noslēpt to faktu, ka viņiem nav konceptuāli citu priekšlikumu. Viņi grib noraidīt šo valdību, balsojot atturoties nevis balsojot vispār. Viņi grib noraidīt, bet tajā pašā laikā viņi negrib atklāti pateikt, ka ir "pret", jo viņi baidās, ka kāds viņiem pajautās - ja jūs esat "pret", tad kur ir jūsu koncepcija, kur jūsu programma, kur jūsu valdība?

Šī atturība man ir neizprotama, man tiešām ir neizprotama, un es īsti nesaprotu, ko nozīmē šie aicinājumi viens pēc otra atturēties no balsošanas. Es lūgtu visiem to apdomāt un tomēr izšķirties un būt godīgiem vēlētāju priekšā un nobalsot tā, lai visiem pēc tam būtu skaidrs, kā kurš ir balsojis.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Alfredam Čepānim. Pēc tam deputāts Tomiņš.

A.Čepānis (Demokrātiskā centra partija).

Prezidenta kungs, kolēģi! Vai nu labi vai slikti, bet tā ir iznācis, ka es kopā ar dažiem no šeit klātesošajiem Latvijas attīstības perspektīvu šajā telpā ik gadus klausos jau no 1980.gada. Mainījušies tikai runātāji, bet rezultāta nav, jo perspektīvas nav piepildījušās. Negribu būt "bada dzeguze" un teikt, ka arī šodien teiktais nepiepildīsies. Lai Dievs dod, ja tas ir viņa spēkos, ka perspektīva tiktu realizēta, taču šaubas man un arī daudziem citiem ir. Par to pietiekami pārliecinoši runāja deputāts Kiršteins, Stašs, Grīnblats un citi.

Birkava kunga runā šodien bija daudz kā pareiza un laba. Par to, ko vajag darīt. Taču praktiski nemaz vai ļoti maz - kā to izdarīt. Tāpēc ceru un ticu, ka dažādu rangu ministra amata kandidāti, tādi kā Pauls, Šļakota un citi, būtu labi padomdevēji Ministru prezidentam. Tomēr esmu pārliecināts, ka ne tikai nosauktajiem, nupat nosauktajiem ministra amata pretendentiem, bet visam kabineta sastāvam, pat ja kāds no viņiem arī nav piemērots savam amatam un domā tikai par sevi, savu biznesu vai ko citu, ir jābūt vismaz džentlmeņiem, bet dažu cilvēku runas šodien liecina, ka arī tie viņi nav.

Tā kā es neesmu pretendējis ne uz vienu topošās valdības amatu (saprotamu iemeslu dēļ man, protams, arī tāds netika piedāvāts), varu tikai atgādināt, ka Demokrātiskā centra partijas deputātiem no frakcijas "Latvijas ceļš" un Zemnieku savienības deputātu puses bija īsti Makjavelli vai jezuītu garā izteikti piedāvājumi, taču, paldies Dievam, tie netika pieņemti. Un tāpēc es uzdrošinos apgalvot, ka frakcijas "Latvijas ceļš" un Zemnieku savienības parlamentāriešu šodien izteiktais viedoklis nebūt neatspoguļo visu viņu vēlētāju viedokli. Ja pirms brīža es vēl šaubījos par to, kā balsot, tad tagad vairs ne.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Tomiņam. Pēc tam Pēteris Elferts.

Z.Tomiņš (Latvijas Zemnieku savienība).

Godātais Prezident, godātais Saeimas priekšsēdētāj, godātā Saeima! Koalīcija "Latvijas ceļš" un Zemnieku savienība iesniedza jums izskatīšanai valdības programmu vai pareizāk - deklarāciju par Ministru kabineta paredzēto un iecerēto darbu. Jāatzīmē, ka šajā programmā ir ļoti plaši izvērsta lauksaimniecības attīstības politika. Es domāju, ka tas ir ļoti svarīgi. Šodien mums ir jāizšķiras, cik ilgi mēs vēl spēlēsim politiskas spēles vai tomēr realizēsim demokrātiju kā tautas varu un nevis atsevišķu politisko grupu veto tiesības, neskatoties ne uz ko un ne uz kādiem principiem. Bet šīs varas un valdības darbības nodrošināšanai ir nepieciešamas valsts institūcijas, vispirms jau Ministru kabinets. Lauksaimnieki vislabāk zina, ka tas ir jādara un jādara tieši

šodien, lai realizētu šajā valdības programmā noteikto valsts atbalsta politiku lauksaimniecībai, lai nodrošinātu lauksaimniecības produkcijas ražotāju ienākumu aizsardzību un lai risinātu neatliekamākos pasākumus šajā tautsaimniecības sfērā. Es neatkārtošu, ar šiem uzdevumiem jūs varat iepazīties šajā valdības programmā.

Uzskatu, ka mums nav morālu tiesību šodien novilcināt valdības sastādīšanu, novilcināt šīs ekonomiskās reformas, mīņāties uz vietas un, kā jau te minēja, noskatīties, kā, piemēram, pamatfondi lauksaimniecībā miljardu rubļu vērtībā iet zudumā.

Jāsaprot arī, ka Latvijas neatkarība, kādu mēs to iedomājamies, nebūs iespējama, ja būs sagrauti lauki, ja būs sagrauts tradicionālais latviešu nācijas dzīves veids. Tāpēc es aicinātu šodien rast saskaņu Latvijai. Un ne tikai skaistos vārdos un lozungos, bet arī darbos.

Un vēl. Šodien Latvijas Zemnieku savienība tika minēta sakarā ar paredzamo zemkopības ministra kandidatūru. Redzot šo neslēpto satraukumu no vēlēšanu apvienības "Saskaņa Latvijai" puses, es vēlreiz pārliecinājos, ka mūsu lēmums, izvirzot Jāni Kinnu par zemkopības ministru, ir pareizs. Paldies.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Pēterim Elfertam. Pēc tam deputāts Kreituss.

P.Elferts ("Latvijas ceļš").

Augsti godātais Prezidenta kungs, godātais Prezidij, cienījamie kolēģi! Pašlaik atrodamies reformu laikā un šodien noslēgsim vienu reformu posmu. Ir ievēlēta Saeima, ir ievēlēts Valsts prezidents un iecelsim Ministru kabinetu. Tajā pašā laikā atrodamies konkurences cīņā ar citām Austrumeiropas valstīm. To skaitā ir Baltijas valstis. Mums nav laika ķepuroties uz vietas. Demokrātija pieprasa līdzdarbību un līdzatbildību. Ir jāiesaistās procesā visos līmeņos. Izglītības un kultūras pamati, valsts lojalitāte un apziņa sākas ar katru cilvēku mājās, nevis Saeimā, bet valsts stabilitāte, politiskā un ekonomiskā stabilitāte, izriet no stabilas valdības. Tāpēc es aicinu jūs atbalstīt Valda Birkava kunga sastādīto valdību, kas veiks programmatisku un konsekventu reformu. Šī valdība uzņemas atbildību, strādājot atklāti, lai nebūtu nekādu pārpratumu par tās darbību, kā arī apņemas sniegt atskaiti par savu rīcību. Domāju, ka pēc dažiem gadiem varēsim pozitīvi izvērtēt šīs valdības darbību.

Aicinu opozīciju ieņemt pozīciju un atbalstīt šo valdību. Pēc simt dienām varēsit jau izteikt pirmās pozitīvās piezīmes, priekšlikumus vai konstruktīvu kritiku. Šo konstruktīvo kritiku variet izteikt tikai uz lietderīgiem pamatiem. Tikai tāda veida kritika veicinās konstruktīvu un pragmatisku darbību un veicinās Latvijas valsts augšupeju. Kopā celsim valsti, uzņemoties līdzatbildību! Pat tad, kad opozīcija pagājušonedēļ izgāja no zāles, lielākā koalīcija pieņēma dažus opozīcijas priekšlikumus.

Tagad es aicinu Latvijai lojālas frakcijas un pretreformu frakcijas nekad vairs demonstratīvi neatstāt zāli, bet darboties līdzi un nevienam ievēlētajam deputātam vairs neatteikties no atbildības.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Kreitusam. Pēc tam Jānis Vaivads.

A.Kreituss (Demokrātiskā centra partija).

Augsti godātais Prezidenta kungs, godātais priekšsēdētāj, kolēģi, cienījamās dāmas un godājamie kungi! Es gribētu pieskarties trijām jautājumu grupām.

Pirmais. Es gribētu teikt, ka manā izpratnē samērā maz ir pateikts par vecās valdības devumu. Es domāju, ka tomēr nevajadzētu tam tā izskanēt, ka šinī trīs gadu periodā vecā valdība būtu uzarusi lauku un būtu uzdīguši daži asniņi. Es domāju, ka tas gluži tā nav. Tāpēc es gribētu pārskaitīt vismaz dažus ļoti nozīmīgus momentus, ko vecā valdība tomēr ir izdarījusi.

Pirmais jau ir kaut vai tas, ka vecā valdība, salīdzinot ar mūsu divām brālīgajām blakus republikām, trīs gadus strādāja, un tas nav mazsvarīgi, tas tomēr liecina par zināmu stabilitāti un arī par iepriekšējo deputātu un tautas uzticību.

Pirmais, es domāju, un pats svarīgākais ir, ka mēs tomēr iztikām bez jebkādas asinsizliešanas un veiksmīgi tikām līdz šodienai. Apstādināta ir inflācija, dod Dievs, lai tālāk tas tā būtu. Stabila monetārā politika. Valdība tomēr spējusi savilkt galus kopā budžetam, spējusi to izdarīt.

Īpaši es gribētu atzīmēt to situāciju, kas izveidojās pavasarī - zemās degvielas cenas un veiksmīgie lauku darbi. Un tagad arī... Jāsaka vēlreiz - paldies Dievam, veiksmīgais laiks, kas sola lielu ražu rudenī, ar kuru varbūt būs grūtības jaunajai valdībai, būs grūtības to iepirkt. Es gribētu atzīmēt zemo degvielas cenu sakarā privātuzņēmēju rosību un aktivitāti, kuras rezultātā valsts budžetā ir ieplūduši papildus 1,6 miljardi rubļu. Pilnīgi negaidīti papildus visiem aprēķiniem. Diemžēl citos virzienos šis tas nepildās. Un es atkal varētu teikt: lai nu tā būtu, ka jaunie pasākumi budžeta pildīšanas virzienā dotu iespēju šo budžetu pildīt.

Vēl es gribētu atzīmēt to, ka Ministru kabinets tomēr pavisam nesen lika priekšā iepriekšējam parlamentam palielināt pensijas un diferencēt pensijas. Bija domāts arī par to, no kurienes šī nauda radīsies, un Ministru kabinets par to nobalsoja. Diemžēl parlaments un diemžēl arī tie kolēģi, kas pašreiz uzstājās kā gandrīz vai vienīgie reformu gribētāji, daudzi balsoja "pret". Es domāju, ka šinī virzienā būtu tāds mazs solītis tomēr ticis izdarīts, ja iepriekšējais parlaments būtu pieņēmis šo Ministru kabineta piedāvājumu.

Es tā varētu turpināt, taču domāju, ka tas nav šodienas mērķis. Es gribēju pievērst uzmanību tam, ka nav bijuši tikai sīki asniņi, es domāju, ka diezgan daudz tomēr ir arī izdarīts un ka tā izdarītā izvērtēšana vēl nāks tad, ja tiešām mēs nespēsim koleģiāli un ātri uz priekšu virzīties. Tad mēs sāksim atcerēties tos laikus, kad tomēr kaut ko varējām izdarīt.

Tagad es gribētu mazliet pieskarties Birkava kunga referātam. Deklarācijā ir solīts rūpēties par visu un, protams, arī par vecajiem ļaudīm, par pensionāriem, par slimnīcām, par skolām. Es gribētu teikt, ka mēs visi esam par to, gan tie, kas kaut ko šeit kritizēja, gan tie, kas viennozīmīgi saka, ka deklarācijā viss ir labi uzrakstīts. Es negribētu teikt, ka viss ir labi un skaidri, man vienkārši ir jautājumi. Es gribētu zināt un gribētu redzēt, kas paskaidros, no kurienes tad tā nauda nāks, jo deklarācijā nekas nav pateikts konkrēti par līdzekļu avotiem budžetam, nekas nav konkrēti pateikts. Manā izpratnē to varēja samērā viegli uzskatīt, teiksim, kādu piecu punktu veidā, kā tie, kas mēģina sastādīt jauno valdību, stādās priekšā, kā varēs pildīt tos solījumus, ko deputāti devuši, jo visi mēs vienādi solījām vispirms jau vecajiem ļaudīm rūpēties par viņu pensijām. Visi mēs solījām.

Praktiski nekas netika pateikts arī par nodokļu sistēmas pārveidošanu, kurā, es domāju, ir galvenais stūrakmens visā virzībā uz priekšu. Nodokļu sistēmas pārveidošanas jautājumi vecās valdības sastāvā tika ne vienreiz vien izvirzīti un arī nedaudz apspriesti. Šeit atkal ir iespēja minēt pilnīgi konkrētus pasākumus, kas ir nepieciešami, un to, kāds darbs darāms, lai nodokļu sistēmu veidotu tādu, ka tomēr būtu iespējams budžetu papildināt.

Es nedzirdēju atbildi arī uz to, kā praktiski panākt mūsu uzņēmēju ārzemēs gulošās naudas ieplūšanu Latvijā. Es domāju, ka mūsu vidū sēž ne viens vien uzņēmējs, un tie, kas tiešām ir uzņēmēji, piekritīs, un tie labi zina, ka praktiski nauda Latvijā neguļ. Tātad tā ir gan ārpus mūsu banku sistēmas aprites, gan visā pārējā mūsu attīstības sistēmā. Praktiski mēs zinām, ka daudzas firmas, it īpaši lielo firmu pārstāvji, katru nedēļu brauc pēc skaidrās naudas uz ārzemēm, kur viņi konkrētās bankās to saņem un ved šurp.

Mēs ne vienreiz vien jau vecās valdības sastāvā esam runājuši par to, kā veidot šādu sistēmu, un es iepriekšējam parlamentam kādreiz esmu arī izteicies, kas būtu aptuveni nepieciešams, lai mūsu uzņēmēji (it īpaši sekmīgie uzņēmēji) tomēr virzītu savus kapitālus uz Latviju. Manuprāt, tas nav pārāk grūts uzdevums, tas ir veicams uzdevums, bet es par to neko nedzirdēju.

Es ceru, ka tomēr Birkava kungs varēs par to kaut ko pateikt, un pateikt kādus vārdus varbūt savā noslēguma runā par to, kā stabilizēt budžetu. Es saskatu, ka rudenī budžeta jautājums būs pati galvenā grūtība, kam jaunajai valdībai vajadzēs tikt pāri, un man liekas, ka tas būs ļoti nopietni.

Citādi deklarācija izklausījās vairāk populistiska, pieminot un visiem kaut ko sakot, ka būs labi. Te es negribētu vilkt analoģijas ar to, kas agrāk ir dots un solīts, bet to mēs paši labi zinām.

Levita kungs ļoti labi teica, ka mums ir jāvirzās kopsolī ar Ungāriju, ar Poliju, ar Čehoslovakiju un ka mēs nedrīkstam atpalikt. Es šeit gan gribētu iebilst, ka pašreiz mēs, ņemot vērā, ka bijām citādākā situācijā, ka bijām republika Padomju Savienībā, es gribētu teikt, ka mēs esam izrāvušies priekšā šīm pārējām republikām, nevis tām, ko nosauca Levita kungs, bet tām, kas bija Padomju Savienības sastāvā. Ir viss pamats to teikt, tā ka mēs nemaz tik slikti būtībā neesam darbojušies. Gribēt, lai mēs īsā brīdī kļūtu par konkrētu Austrumeiropas vai pat Rietumeiropas valsti, brīvu valsti... Es d _,_ _„_…_†_‡_‰_‹_‹_¨_˘_¸_ _‘___’___“___”___•___–___—_™_›_¯_˛_ _ _¢_£_¤_¦_§_Ø_©_Ŗ_«_¬__®_Æ_²_ž_ž_³_´_µ_¶_·_ø_¹_ŗ_»_¼_½_¾_æ_Ą_Į_Ā_Ć_Ä_Å_Ę_Ē_Č_ž…omāju, ka mēs nevaram uz to pretendēt. Es domāju, ka, neskatoties uz to, ka jāsāk iedibināt dziļākas reformas un kārtība, neskatoties uz to, tomēr tas būs smags un grūts process.

Tātad, es domāju, neskatoties uz to, ka arī mēs esam par to, lai sāktu iedibināt kārtību, lai īsi un ātri mēs kļūtu par Rietumeiropas stila valsti (es domāju, ka te zālē visi ir par to, vienkārši pašreiz ir tāda nevajadzīga asumu teikšana, kad viena puse tos saka otrai), šeit nekādu pretišķību nav, un tāpēc šinī sakarībā mums bija priekšlikumi, konkrēti priekšlikumi, kurus mēs esam pārsprieduši starp frakcijām. Tāpēc es par tiem šeit mazliet pastāstīšu, lai būtu tāda kopēja skaidrība, un pateikšu arī, kāpēc tādi priekšlikumi bija.

Nevienam nav noslēpums, ka būtu labi, ja būtu izveidojusies tāda koalīcija, kurā būtu pāri par 50, un mēs varētu virzīties uz priekšu straujākiem soļiem. Tāpēc mums bija priekšlikums izveidot valsts īpašuma jeb privatizācijas ministriju (par nosaukumu var strīdēties, bet galvenais ir saturs) un šīs ministrijas darbā iedibināt darbu pie tās rūpniecības, kura pašreiz pēc šīs jaunās shēmas ir puspamestā situācijā tieši tāpat kā iepriekšējā periodā.

Es neesmu ilgstošs valdības loceklis, bet es tomēr uzskatu, ka iepriekšējā valdība veltīja tiešām par maz uzmanības rūpniecībai un ka nevajadzēja to varbūt pamest zināmā mērā novārtā. Nu es redzu, ka šajā jaunajā shēmā tā atkal ir it kā pamesta un it kā novārtā. Ja mēs paskatāmies uz to, kas tad dod līdzekļus valsts budžetam, tad man liekas, ka nu vienreiz mēs esam pie tās robežas, kad vairāk neko novārtā pamest nedrīkst. Savas priekšvēlēšanu kampaņas laikā es apbraukāju

pietiekami daudz rūpnīcu, it īpaši lielās rūpnīcas, un es redzēju samērā labu ainu, jo ir rūpnīcas, kas ir izdzīvojušas šinī kritiskajā periodā, un katrā no tām vairākiem tūkstošiem cilvēku ir darbs. Ir vajadzīgas samērā nelielas papildu investīcijas vai samērā nelieli kredīti, pat mazāki nekā tie, ko mēs pašreiz dodam atsevišķiem privātuzņēmējiem tādai it kā straujai izaugsmei. Bet mēs neizvērtējam to, ka, dodot atsevišķiem privātuzņēmējiem straujai izaugsmei lielu naudas summu, mēs nodrošinām darba vietas tikai dažiem cilvēkiem, dažiem desmitiem, varbūt nedaudz vairāk, taču šajās lielajās rūpnīcās reāli var turpināt strādāt tūkstoš cilvēku. Visās rūpnīcās strādājošo skaits ir samazinājies, bet daudzās ir tiešām moderna tehnoloģija, kuras rezultātā radīto produkciju varētu pārdot gan Rietumos, gan Austrumos. Tāpēc man liekas, ka, ja mēs atkal šādā veidā šo rūpniecību atstāsim likteņa ziņā un teiksim, ka mēs to privatizēsim līdz 1996.gadam, tā būs liela kļūda. Tā būs liela kļūda, kas veicinās bezdarbu un līdz ar to nestabilitāti un visu pārējo.

Tāpēc no mūsu puses bija priekšlikums. Protams, privatizācija sastāv no vairākām daļām, tas ir sarežģīts process, tas ir grūts process. Es šeit gribētu teikt, ka nevar tā vienkārši vilkt analoģijas ne ar "Treuhand" Vācijā, ne ar ko citu, ko varbūt teorētiskajos modeļos zīmē Levita kungs, jo mēs labi zinām "Treuhand" uzbūvi, mums ir kontakti ar šīm firmām, mūsu privātajām firmām Latvijā arī ir kontrakti ar šīm firmām, bet tur ir tikai viena milzīga atšķirība, proti, Austrumvācijai ir bagātais kaimiņš - Rietumvācija, kas Austrumvācijā privatizācijā ielika milzīgus līdzekļus. Mēs pašreiz esam iekasējuši kaut kādu noteiktu summu no tām rūpnīcām, ko mums izdevās iztirgot, teiksim, tā... jeb pārdot... Varbūt ne gluži tā, bet tomēr mēs kaut ko esam iekasējuši. Bet tagad sāksies tas periods, kad vairs lāgā nebūs ko pārdot, kad visi gribēs ņemt tikai nomā ar izpirkšanu, kad nevienam nav naudas un kad no ārzemēm arī neviens uz to Latviju neskrien. Tad pienāks brīdis, kad šajā privatizācijas procesā vajadzēs likt iekšā naudu. No kurienes kungi naudu liks iekšā? Es gribētu to dzirdēt. Es gribētu dzirdēt tiešām no premjera kandidāta vismaz dažus vārdus, no kurienes ir domāts Latvijas privatizācijas procesā ielikt naudu. No kādiem līdzekļiem? Es paredzu, ka kritiskā situācijā būs griešanās pie valsts budžeta. Es nedzirdu atbildi, kādā veidā tiks pildīts valsts budžets. Man liekas, ka būs grūtības arī ar naudas paņemšanu šim procesam. Šinī sakarībā privatizācijas process, protams, noritēs ļoti smagi.

Tāpēc mēs piedāvājam šāda veida ministrijas izveidošanu, protams, ar zināmām prasībām. Ne jau ar tādām prasībām, ka mēs tur kaut kā darbosimies tā, kā mums tur pateiks vai nepateiks, bet gan ievērojot zināmas līdzvērtības prasības, kuras mēs, protams, esam visnotaļ gatavi vienmēr apspriest un par kurām ziņot, ja vajag, arī Saeimai, protams, ļoti nopietni to visu apspriežot un virzot. Izveidojot šādu modeli šim vienam elementam, ir iespēja domāt vairāk par saimniecisko attīstību tā saucamajā īstajā krīzes periodā. Tam pārējam modelim, ko pamatā liek priekšā daži teorētiķi no "Latvijas ceļa", ir iespēja veidot šo tālāko modeli "Latvija-96" vai "Latvija-2000". Ir iespēja to darīt. Bet mēs piedāvājam variantu, ka mēs varam arī pirmajā brīdī, arī šoruden un līdz ziemai domāt par to, kā tieši konkrēti risināt ekonomiskas dabas jautājumus. Es domāju, šīs divas puses saliekot kopā, nekādā veidā netiek traucēts tas, kas mums tiek pasniegts kā brīnišķa virzība uz priekšu.

Šeit es gribētu atbildēt Panteļējeva kungam: arī es ne vienmēr balsoju "pret". Man nav nekas pretī, ka jūs mēģināt šādu modeli, kādu jūs izskatāt, jūs esat zināmā mērā vinnējusī partija, jūs to varat likt priekšā un jūs varat mēģināt to īstenot, bet mēs piedāvājam variantu, ka jūs varat iegūt 58, 65 un varbūt pat vairāk balsu. Un šādā situācijā tiešām ir iespēja ātri virzīties uz priekšu ar visu likuma pieņemšanu. Bet šī situācija nevar izveidoties tad, ja mūs pasauc uz koalīcijas sarunām un saka: zināt, mēs jums tur vienu trešās šķiras amatu ceturtās šķiras vietā. Tā nekādas lietas risināt nevar. Šeit, es domāju, varētu izveidot tādu situāciju, ka no šīs pārējās daļas, nepretendējot uz daudziem amatiem, uz diviem, uz trijiem, tomēr varētu cilvēki ieiet valdībā vai valsts ministru sastāvā.

Mēs varētu konkrēti šādu situāciju apspriest, un tad veidotos stabila situācija. Pašreiz šodien, protams, vēl veidosies situācija, ka varbūt ar grūtībām varēs cauri dabūt Ministru kabineta sastāvu. Es nedomāju, ka tā ir stabila situācija.

Nākamais moments sakarā ar priekšlikumiem, pie kuriem es gribētu ļoti nopietni apstāties ar dažiem ciparie m. 23 ministri plus 13 parlamentārie sekretāri. No 23 ministriem 15 ir deputāti plus tie 13 parlamentārie sekretāri no mūsu vidus. Tātad 28 cilvēki no 100, no 99, praktiski no 98 aiziet strādāt Ministru kabinetā vai veic funkcijas starp šīm divām iestādēm. Vai tad tomēr mums nevajadzētu tādā gadījumā apspriest jautājumu par Zviedrijas paraugu? Par to, ka nevar būt tāda situācija, ka cilvēks vienlaicīgi sēž uz diviem krēsliem? Tas pamatīgi nedara nevienu darbu. Un arī mēs šeit nevarēsim strādāt, ja būs tukša puse zāles. Vēl būs cilvēki, kas no šejienes aizies par aģentūru vadītājiem, par šo dažādi citādi nosaukto fondu un citu organizāciju vadītājiem vai vietniekiem. Te nepietiek ar to, ka ieraksta likuma pantā, ka algu saņems tikai vienā vietā. Šajā vietā ir jāstrādā. Ja mēs gribam izmaiņas Latvijas ekonomikā un Latvijas nākotnē, tad šajā vietā ir nopietni jāstrādā. Tāpēc es neredzu nekādu pretišķību tam argumentam, ka mēs varētu iet pa Zviedrijas ceļu, lai pa to laiku, kad no šejienes deputāts aiziet par ministru, valsts ministru vai kādā citā amatā, viņa vietā no viņa listes stātos nākamais un sēdētu šeit un strādātu. Tanī brīdī, kad deputāts, bijušais deputāts, tiktu atlaists vai pats aizietu no Ministru kabineta, viņš neko nezaudētu. Viņš atgrieztos un turpinātu strādāt tālāk šeit.

Es domāju, ka mums vajadzētu par to parunāt, lai mēs nebūtu tādi divkosīgi un nemēģinātu kaut kā šādā veidā nodrošināt tādu ne visai nopietnu funkciju ritēšanu. Es esmu gatavs par šo jautājumu diezgan daudz diskutēt, jo daudz ko patlaban nevaru pateikt laika trūkuma dēļ.

Nobeigumā daži vārdi. Izskanēja doma, ka valstī neesot kārtības. Es domāju, ka tik traki nevajadzētu teikt, ka galīgi nav kārtības. Tik traki jau nav. To mēs arī varētu apspriest. Kaut kas jau ir nekārtībā, bet nav gaidāms, ka jaunā valdība iedibinās kārtību trijos mēnešos. Arī tam es negribu ticēt.

Trīsreiz izskanēja, ka Latvija gaida. Es gribētu konkretizēt, ko viņa gaida? Ko viņa gaida? Nevis tā vispārīgi pateikt, ka Latvija gaida šā Ministru kabineta apstiprināšanu. Bet Latvija gaida no Ministru kabineta pensiju un algu pieaugumu, ražošanas modernizāciju, jaunas privātās plaša mēroga ražošanas iedibināšanu, spēju iekasēt nodokļus no jaunās valdības. Galvenais, ko es domāju, tauta gaida, Latvija gaida praktiski ekonomisku un reālu rīcību. Mazāk runu par to, es domāju, plašā mērogā, tauta to nesaprot šodien. Par politisku pārvaldīšanu, politisku atbildību, tiesībām būt profesionāli nekompetentiem ministriem, par stratēģisko vadīšanu, kuras rezultātā kaut kas notikšot 2000.gadā. Es domāju, ka mums nevajadzētu lietot šādus vispārējus saukļus, jo, tiešām, es domāju, ka tauta šodien nesaprot, ko nozīmē politiska valdība un tiesības ministram būt nekompetentam jautājumos. Protams, es zinu, ka man tūlīt iebildīs un teiks, ka tā tas gluži nav domāts. Es saprotu, ka šinī brīdī varētu būt tiešām tas variants, ka jāuzskata, ka šis nosacītais vairākums grib veidot šādu valdību. Tas to veido. Bet tas runā arī ar to grupējumu, kas ir tā sauktais opozīcijas grupējums. Kaut gan es domāju, ka tas nav opozīcijas grupējums.

Tad es gribētu pieminēt vienu frāzi, ko teica Seiksta kungs šinī sakarā: "Neziedojot koncepciju, izdzird jebkuru citu domu." Tas bija adresēts Birkava kungam. Es gribētu teikt, ka šinī situācijā ir tā, ka, neziedojot koncepciju, nedzird nevienu citu domu. Un es gribētu to varbūt neadresēt Birkava kungam, jo es domāju, ka viņš personīgi dzird, jo viņš būtībā visvairāk riskē, izveidojot tādu situāciju, ka nevarēs nodrošināt šeit lēmumiem kādas 65 balsis. Bet es vēlreiz gribu uzsvērt, ka mēs tās varam nodrošināt samērā vienkārši. Samērā vienkārši.

Atļaujiet arī iedibināt visu to kārtību, ko domā Levita kungs un ko domā citi šīs struktūras piekritēji. Visā kopumā es viņus atbalstu. Man nekas nav pretim, ja Latvija iet pa reformu ceļu. Man nekas nav pretim, bet es strādāju pie tā saucamās krīzes ekonomiskās programmas mūsu partijai, un mums ir noteikti solījumi, noteikta atbildība savu vēlētāju priekšā, arī jums ir. Tāpēc es domāju, ka mēs nevaram tikai solīt to, kas būs gaišā nākotnē. Mums ir jāskata tas, kas būs šoruden, un varbūt pat jāsaka, kas būs pa mēnešiem. Katrā ziņā, es domāju, ka tādu atbildi no mums prasīs mūsu vēlētāji.

Priekšsēdētājs. Saeimas Prezidijs ir saņēmis 14 deputātu iesniegumu no frakcijas "Latvijas ceļš". "Ierosinām turpināt plenārsēdes darbu līdz jautājuma izskatīšanai un lēmuma pieņemšanai".

Lūdzu, deputāt Kirštein! Kā, lūdzu? Viens - "par", viens "pret". Lūdzu!

A.Kiršteins (Latvijas Nacionālās neatkarības kustība).

Prezidenta kungs, priekšsēdētāja kungs, godājamie deputāti! Es tomēr būšu spiests izteikties pret šo priekšlikumu, jo mums diemžēl nebija iespējas (es saku - diemžēl) saņemt ātrāk šo dokumentu, es domāju, samērā plaši pārstāvētu. Tur bija arī daudz kas saturīgs. Bet es vēlreiz uzsveru, ka diemžēl nebija iespējas saņemt šo dokumentu laicīgi un ar to iepazīties. Līdz ar to mums bija jānoklausās un ātri jāizvērtē šeit tādā brīvas improvizācijas garā šā dokumenta vērtība. Es domāju, ka vēl ir jāizanalizē daudzas šā dokumenta sadaļas, kur varētu būt arī atsevišķi pieprasījumi, bet galvenais, ka šeit tika izteikti ļoti daudzi nopietni priekšlikumi.

Mani izbrīnīja tas, ka "Latvijas ceļa" runātāji konsekventi neanalizēja šo deklarāciju pēc būtības, bet, ka, piemēram, Silāra kungs sāka lasīt svētos rakstus. Mēs uzstājāmies pēc iespējas saudzīgi, nesaucām arī uzvārdus un neizteicām šaubas par reformu nepieciešamību, kā šeit mēģināja sagrozīt Levita kungs. Mēs izteicām šaubas par vecā domāšanas veida cilvēku iespēju veikt ātras reformas. Tāpēc es lūdzu nejaukt! Bet šaubas nav nekas slikts. Labāk pāris reižu šaubīties nekā vienreiz pārsteigties. Tāpēc mums vajadzētu dot iespēju arī Birkava kungam mierīgi apkopot visus šeit izteiktos priekšlikumus un rītdien, ietverot varbūt to, ko viņš ir atzinis par vērtīgu, teikt šeit galavārdu. Mēs arī jutām zināmu debatētāju, Zemnieku savienības un frakcijas "Latvijas ceļš" koalīcijas debatētāju, tieksmi izvairīties no attieksmes pret administrēšanu, uzpūsto kabineta sastāvu, izvairīšanos runāt par principiālās ārpolitikas problēmām, zināmā mērā izvairīšanos no atbildības par pienākumu sadali starp valsti un privāto sektoru. Līdz ar to daudziem radās iespaids, ka galvenais ziņotājs par šo valdības politiku ir bijis Kiršteina kungs. Bet tā nu nebija. Ja atmiņa mani neviļ, tad tas tomēr bija Birkava kungs. Tāpēc varbūt, runājot par iecerēto Ministru kabineta darbību, vajadzētu vēlreiz visus šos priekšlikumus izanalizēt. Mēs gaidām ļoti lietišķi un labi sagatavotu galavārdu no Birkava kunga. Tāpēc es domāju, ka tomēr vajadzētu nobalsot un šodien iet mājās un rītdien turpināt. Nekas briesmīgs nenotiks pa vienu dienu. Paldies par uzmanību.

Priekšsēdētājs. Deputāts Panteļējevs.

A.Panteļējevs ("Latvijas ceļš").

Cienījamais Prezident, cienījamais Saeimas Prezidij, cienījamie Saeimas deputāti!Acīmredzot Kiršteina kungs tiešām grib, lai rastos iespaids, ka viņš liek priekšā valdību, jo viņš grib iespēju vēl rīt no rīta droši vien runāt trešo reizi. Šodien jau viņš divas reizes runāja, izmantodams procedūru. Rīt no rīta viņš droši vien atradīs iespēju runāt vēl trešo reizi. Bet es domāju, ka skaidrs, kurš liek priekšā valdību. Tie, kas ir likuši priekšā valdību, ir pietiekamā skaidrībā par savu koncepciju, par savu risku. Skaidrs ir arī tas, ka mēs esam gatavi pieņemt tas konstruktīvās

piezīmes, kas te izskanēja. Ne jau pa nakti šis jautājums atrisināsies, tā būtu zināmā mērā spekulācija, ja mēs apsolītu, ka nakts laikā momentā tagad konstruktīvi visu to sasummēsim. Es domāju, Birkava kungs ir gatavs savam galavārdam, es domāju, politiski viss ir vairāk nekā skaidrs, tāpēc es lūdzu šodien turpināt darbu un pabeigt to šovakar.

Priekšsēdētājs. Paldies. Lūdzu reģistrāciju! Deputāt Karnup, jūs jāreģistrē atsevišķi? (Karnups kaut ko skaidro no vietas.) Paldies. Lūdzu rezultātu! 94 deputāti.

Lūdzu pārbaudīt deputātes Marjašas reģistrāciju! Jūs, Marjašas kundze, esat reģistrēta kā deputāte. Es atvainojos. 94 deputāti reģistrējušies.

Lūdzu balsot par 14 deputātu ierosinājumu - turpināt plenārsēdes darbu līdz jautājuma izskatīšanai un lēmuma pieņemšanai! Lūdzu rezultātu! Par - 51, pret - 36, atturas - 6. Turpināsim izskatīt jautājumu plenārsēdē. Vārds deputātam Jānim Vaivadam. Pēc tam Alfreds Žīgurs.

J.Vaivads. Augsti godātais Prezidenta kungs, godātie Prezidija locekļi, kolēģi, godātie klātesošie!

Jā, es biju gatavojies mazliet runāt par tām problēmām, kuras es uzskatīju par svarīgām tieši deklarācijas kontekstā. Tas saskan ar to aicinājumu, kas izskanēja arī no pēdējā runātāja, bet diemžēl ir acīmredzot jāatgriežas pie dažām principiālākām lietām. Es domāju, ka šinī aspektā var runāt dokumenti un ka varbūt ar laiku būs iespēja arī man izteikties konkrētāk tieši tādā programmatiskā nozīmē.

Pirmais, ko es gribu akcentēt ļoti īsi, lai neaizkavētu jūsu dārgo laiku: es aicinātu uz lielu korektumu, runājot par tādām lietām kā šī politiskā tirgošanās. Visā pasaulē tas ir normāls politiskās attīstības process. Jāatceras, ka Latvija pirmo reizi pēc 50 un vairāk gadiem ir šādam procesam pieskārusies. Tādēļ varbūt visi šie pārmetumi, kas adresēti saistībā ar amatiem, es domāju, pagaidām ir vismaz ļoti, ļoti nekorektā formā. Proti, ja runa ir par amatiem, tad ir vairāk nekā skaidrs, ka tad ir runa par politisko ietekmi tieši valdības programmas realizācijā. Te acīmredzot kā no pieprasījuma puses, tā no piedāvājuma puses ir jāatrod tikai normāls runāšanas veids. Tā ir politiskā kultūra, kas arī ir vispārējās kultūras sastāvdaļa.

Otrs moments. Kreitusa kungs bija ļoti norūpējies, kur vēl valsts ņems naudu. Jā, šī problēma, ja runājam par tādām sfērām kā izglītība, kultūra un zinātne, arī ir problēma "numur viens", bet te neko citu laikam nevarēšu pateikt, vienīgi cerēt uz to, ka, ja valsts būs pēc statusa ļoti neizteiksmīgs uzņēmums, kurā ministrs būs, vistuvāk, šā uzņēmuma pārvaldnieks, tad cerēt, ka valstij būs nauda izglītībai, kultūrai un pārējām jomām, ir vēl bezcerīgāk. Vēl bezcerīgāk. Tā ir pašreizējā situācija, kad valsts ir gandrīz gatava iesaistīties zināmā biznesā un kad tiek piekoptas pat tādas formas kā valsts budžeta līdzekļu tā sauktā "apgrozīšana" ar nolūku it kā nopelnīt.

Es arī varu atsaukties uz Egila Levita kunga teikto, proti, ka mums naudu vispirmām kārtām var nodrošināt ekonomiskās vides sakārtošana visās jomās. Arī ārzemju kapitāla piesaistīšana ir jautājums vispirmām kārtām caur ekonomiskās vides sakārtošanu. Tādēļ man ir ļoti, ļoti lielas šaubas, vai tie priekšlikumi, kas ārēji tika ietērpti tādā konstruktīvā formā no Kreitusa kunga puses, vispār pēc sava satura un būtības ir pieņemami konceptuāli.

Un pēdējais. Varbūt ļoti īsi, kādēļ mēs it kā zināmā mērā steidzamies. Es arī personīgi piekristu, ka mēs varētu mierīgākā garā turpināt šīs debates. Bet šeit tiešām ir tāda lieta, ka šīs debates tiek izmantotas vairāk politiski. Ja mēs gribam sākt risināt tos uzdevumus, kuru dēļ mēs paši esam piekrituši gan balotēties, gan arī uzņemties atbildību valdībā, tad viens no tādiem motīviem, kas man, piemēram, liek zināmā mērā aicināt arī jūs būt konstruktīviem, ir kaut vai tas, ka,

piemēram, mācību gads ir gandrīz pēc nedaudz vairāk nekā mēneša. Padomāsim tad arī par mūsu bērniem! Vai mūsu spēles šeit (piedodiet), ja tās tādas izvēršas, neatsauksies uz to? Tīri personīgi mums arī ģimenēs? Paldies par uzmanību.

Priekšsēdētājs. Vārds deputātam Alfrēdam Žīguram.

A.Žīgurs (Latvijas Nacionālās neatkarības kustība).

Augsti godātais Prezident, godātais Prezidij, godātie kolēģi, dāmas un kungi! Izpildot Vidzemes vēlētāju mandātu, atļaujos izteikt zemnieku neapmierinātību ar Jāņa Kinnas izvēli zemkopības ministra amatam. Jaungulbenes, Tirzas, Lizuma, Druvienas, Rankas, Madonas un Jaunpiebalgas zemnieki ir domās, ka viņa zināšanas ir ļoti minimālas šajā laukā un ka viņš nespēs atrast tirgu Latvijas lauksaimnieku ražojumiem. Šo vietu ir ieņēmuši ārzemju ražojumi. Nav ticības dabūt aizņēmumus jaunsaimniecībām, atjaunot tās, kuras pašreiz tikko spēj eksistēt un ir uz bankrota robežas.

Pats par sevi saprotams, ka šajā skaitā nav iekļautas veco partijas vadoņu un komunistu ideologu iegūtās jaunsaimniecības, kuras pilnīgi atgādina baronu muižas. Man jājautā, kas tad ir ar tiem čekas maisiem? Vai nav latvju tautas interesēs zināt, kas ir šie aģenti? Jūs kritizējat deputātu Kiršteinu. Viņam nav baiļu no reformas, bet no cilvēkiem, kuri to īstenos. LNNK nenoraida visus priekšā stādītos ministrus, bet izsaka savu kritiku par šo personu nepiemērotību, jo nevienam Latvijā nav lielāku rūpju kā mums pašiem par cilvēkiem, kuri atrodas laukos, kur Zemnieku savienība, es teikšu, viņu intereses pilnīgi nepārstāv. Mēs no Neatkarības kustības mēģinām to izdarīt. Mēs dzīvojam demokrātijā, un bez opozīcijas nevar būt demokrātijas. Lai reformu veiktu, ir jānāk pilnīgi jauniem cilvēkiem, kuri to veiks. Bet pašreizējā situācijā apmēram 60% ir tie paši cilvēki, kas bija Augstākajā padomē.

Mēs varam iedomāties, ko mēs varam sagaidīt no šīs jaunās valdības. Un tomēr mums tā ir jāpieņem, jo nav citas izvēles. Par šiem ievēlētajiem jaunās valdības vīriem mēs varēsim spriest pēc 10, pēc 100 dienām. Un pēc 100 dienām, man liekas, lielā tiesa latvju tautas nebūs apmierināta ar to, kas tagad ir noticis. Paldies par uzmanību.

Priekšsēdētājs. Vārds galavārdam Prezidenta aicinātajam Ministru prezidentam deputātam Valdim Birkavam.

V.Birkavs. Augsti godātais Valsts prezidenta kungs, augsti godātā Saeima, dāmas un kungi! Ar dziļu ieinteresētību es noklausījos debates par deklarāciju un pateicos par konstruktīvajiem priekšlikumiem. Jūsu piezīmes, neapšaubāmi, tiks rūpīgi izanalizētas. Jūs jautāsiet - kad? Staša kungs pareizi teica. Deklarācija nav programma. Atveriet jums izdalītās deklarācijas 18.lappusi! Tajā ir uzskaitītas 14 nacionālās programmas ekonomikā. Tikai ekonomikā. Kopā šādu programmu ir daudz vairāk. Tās daļēji ir jau gatavas. To skaitā arī tās, par kurām runāja Kostandas kungs. Darbs pie tām jāturpina. Jāturpina šeit, Saeimā. Daudzi jautājumi tiks celti priekšā Saeimai likumu formā. Bet kā lai to izdara, ja vēl nav valdības? Ja Kiršteina, Lucāna, Kostandas, Grīnblata kungs, Čepāņa kungs, Kreitusa kungs, Sinkas kungs, patiesību sakot, visi, kas runāja kritiski, vēlas atbildes uz saviem retoriskajiem un tiešajiem jautājumiem vai vēlas izkliedēt savas bažas, kuras par dažiem jautājumiem māc arī mani. Es esmu gatavs konstruktīvam un lietišķam dialogam. Būtībā pirmais nopietnais dialogs būs par pirmajiem nopietnajiem likumiem, kas saistīti ar privatizācijas procesa pārkārtošanu. Nākamais ļoti lietišķais dialogs būs par budžeta stabilizāciju, jo jau septembrī faktiski ir jāceļ priekšā Saeimai budžeta koncepcija. Būšu gandarīts, ja kopā spēsim rast labāko risinājumu.

Man ļoti žēl, ka koalīcijas sarunas ar DCP partiju, kas sākās daudzsološi, nav beigušās ar koalīcijas līgumu. Bet es esmu gatavs turpināt arī šīs sarunas un katrā ziņā būtu gandarīts par kritiskām un konstruktīvām piezīmēm. Es jūtos gandarīts arī par to, ka reformu koalīcijas veidošanas laikā Latvijas Zemnieku savienība un "Latvijas ceļš" rada kopēju valodu, savstarpēji saskaņojot pozīcijas un meklējot kompromisus. Pēc manas dziļākās pārliecības, tieši kopējā ceļa meklējums ir atslēga lauku problēmu risinājumam.

Es gribētu pateikt, ka valdība, ja tā saņems uzticības votumu, ļoti rūpīgi pieņems lietas no Godmaņa valdības. Lai kā mēs katrs vērtētu Godmaņa kungu un viņa valdību, neaizmirsīsim, kādus laikus, kādas grūtības mēs pārdzīvojām kopā ar šo valdību. Nu tā aiziet vēsturē, bet ne vēstures mēslainē. Godmaņa kungs personīgi un viņa vadītā valdība sagatavoja augsni reformām. Jā, ir uzdīguši daudzi asni, bet tiem vajadzētu būt jau krietni lielākiem. Daudz kas ir nokavēts. Un tomēr es gribu pateikt paldies Godmaņa kungam personīgi un aizejošajai valdībai, jo tas, ko jūs izdarījāt labu, nāk par labu Latvijai. Tās lietas, kur jūs diemžēl kļūdījāties, būs pamats analīzēm un mācībai. Mēs, ja saņemsim uzticības votumu un arī ja nesaņemsim to, ieklausīsimies katrā, kas runās šajā zālē, jo es ticu, ka šeit gandrīz visi vēl Latvijai labu un domā par tās nākotni, tikai katrs redz to citādāk un raugās no cita redzes leņķa.

Uzskatiet to par manu principiālu nostāju - ieklausīties, novērtēt, ņemt vērā, bet neatkāpties no konceptuālām nostādnēm, kur Latvijas Zemnieku savienības un frakcijas "Latvijas ceļš" koalīcija redz Latvijas nākotni. Es lūdzu Saeimas uzticību sastādītajam kabinetam un apliecinu kabineta gatavību ķerties pie darba.

Priekšsēdētājs. Paldies. Vispārējās debates ir pabeigtas. Mēs varam tagad pieņemt lēmumu. Pirms lēmuma pieņemšanas lūdzu zvanu. Es lūgšu visus deputātus reģistrēties. Lūdzu reģistrācijas režīmu! Pēc tam es nolasīšu lēmumu un pēc tam būs balsošana.

Lūdzu rezultātu! 92 deputāti ir reģistrējušies.

Divdesmit deputāti iesnieguši sekojošu priekšlikumu. Šim priekšlikumam par lēmumu ir divi punkti.

Pirmais. Saeima, noklausījusies deputāta Valda Birkava ziņojumu par Ministru kabineta sastādīšanu un deklarāciju par Ministru kabineta iecerēto darbību, izsaka uzticību Ministru kabinetam šādā sastāvā. Šis sastāvs jums ir izdalīts. Atļausit tagad nenolasīt, bet pirms balsošanas, es domāju, vēlreiz viss ir jānolasa.

Otrais punkts. Saeima nosaka, ka Ministru kabinets sāks pildīt Satversmē un likumos paredzētās funkcijas 1993.gada 3.augustā. Saeima uzdod Ministru padomei līdz 1993.gada 3.augustam nodot lietas Ministru kabinetam. Šajā laikposmā visus Ministru padomes izdotos normatīvos aktus kontrasignē Ministru prezidents, bet ministriju - attiecīgie Ministru kabineta locekļi. Lēmums stājas spēkā ar tā pieņemšanas brīdi. Vai pirms balsojuma ir nepieciešams nolasīt 1.punktā minētos Ministru kabineta locekļus?

No zāles. Nevajag.

Priekšsēdētājs. Neviens neiebilst. Kā, lūdzu?

No zāles. Mainījies?

Priekšsēdētājs. Tas nav mainījies, bet, kolēģi, protokols paredz. Mēs arī protokolējam un pēc tam izsniedzam jums, un tas oficiāli tiek reģistrēts. Tas paredz faktiski, ka katrs lēmums ir jānolasa, un tad deputāti balso. Bet, ja jūs ierosināt, ka nevajag nolasīt... Es tikai jums vēlreiz atgādinu abus punktus, par ko mēs balsojam. Tātad Saeima, noklausījusies deputāta Valda Birkava ziņojumu par Ministru kabineta sastādīšanu un deklarāciju par Ministru kabineta iecerēto darbību, izsaka uzticību Ministru kabinetam šādā sastāvā: Ministru prezidents Valdis Birkavs un seko ministru un valsts ministru pārskaitījums, kurš ir izsniegts deputātiem.

Otrs. Saeima nosaka, ka Ministru kabinets sāk pildīt Satversmē un likumos paredzētās funkcijas 1993.gada 3.augustā. Saeima uzdod Ministru padomei līdz 1993.gada 3.augustam nodot lietas Ministru kabinetam. Šajā laika posmā visus Ministru padomes izdotos normatīvos aktus kontrasignē Ministru prezidents, bet ministriju - attiecīgie Ministru kabineta locekļi. Šis lēmums stājas spēkā ar tā pieņemšanas dienu. Tāds ir lēmuma projekts.

Lūdzu, balsosim par šo iesniegto lēmuma projektu! Lūdzu rezultātu! 48 - par, 11 - pret, 32 - atturas. Lēmums pieņemts. Apsveicam Ministru kabinetu un vēlam sekmes darbā. (Aplausi.)

Godātie deputāti, mums būtu jālemj par mūsu turpmāko darbu šonedēļ. Jautājums, kas ir ļoti aktuāls, ir mūsu pastāvīgās komisijas. Mēs esam pieņēmuši labojumu Kārtības ruļļa attiecīgajā pantā, bet mums būtu jāvienojas par kārtību, kādā mēs šīs komisijas apstiprināsim. Kādi būs priekšlikumi? Tas attiecas uz mūsu turpmāko darbu.

Lūdzu, deputāt Vaivad!

J.Vaivads. Cienījamie kolēģi! Priekšlikums būtu šāds: rīt pulksten 12.00 mēs varētu pabeigt šo jautājumu par Saeimas komisiju izveidošanu. Jūs esat saņēmuši šo komisiju izveidošanas kārtības projektu. Mēs varētu rītdien 12.00 šo darba jautājumu iekļaut Saeimas darba kārtībā un atbilstoši, virzoties uz priekšu paredzētajā kārtībā, kāda ir šajā apstiprinātajā darba kārtības projektā, faktiski mēs izveidotu Saeimas nākamās svarīgākās darba institūcijas. Tāds būtu priekšlikums.

Priekšsēdētājs. Paldies. Vai ir citi priekšlikumi? Es atkārtoju priekšlikuma būtību. Rīt plenārsēdē pulksten 12.00 izskatīt jautājumu par pastāvīgo komisiju izveidošanas kārtību.

Deputāt Grīnblat, lūdzu tribīnē!

M.Grīnblats (“Tēvzemei un brīvībai”).

Pilnībā piekrītot Vaivada kunga priekšlikumam par to, ka rīt būtu jāizskata jautājums par visu pastāvīgo komisiju izveidošanu, es gribu papildus pie šā darba kārtības punkta pielikt klāt vēl vienu. Tas ir priekšlikums, kuru 16 deputāti rakstiski iesniedza Prezidijam jau pirms vairākām dienām. Tā saturs bija sekojošs: uzdot jaunajam Ministru kabinetam sniegt pieeju informācijai, kas būs nepieciešama iepriekšējās valdības vai administrācijas pārstāvjiem, lai atbildētu uz jautājumiem, kurus viņiem var uzdot komisija, kas izveidota 8 deputātu sastāvā Augstākās padomes un Ministru padomes darbības iepriekšējai izvērtēšanai. Būtu loģiski, ka šo lēmumu mēs tieši rīt varētu pieņemt un līdz plenārsēdei visiem deputātiem pavairot, lai ir redzama šā jautājuma būtība.

Priekšsēdētājs. Vai ir vēl kādi priekšlikumi? Nav. Vai par šo piedāvāto darba kārtību varam balsot? Lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 80, pret - 1, atturas - 2. Rītdienas plenārsēdes darba kārtība apstiprināta.

Godātie kolēģi! Mums ir ļoti svarīga Frakciju padomes sēde. Un priekšlikumi ir divi: vai rīt 10.00 vai 16.30. Vairākums bija par 16.30. Var arī 10.00. Tas attiecas tikai uz frakciju vadītājiem vai frakciju deleģētajiem cilvēkiem. Es nezinu, vai jūs visi balsosit vai tikai frakciju pārstāvji?

Es atvainojos, paceliet roku, mēs tūlīt saskaitīsimies! No katras frakcijas vadītājs vai pārstāvis. 16.30. Es redzu piecus. Paldies.

Pulksten 10.00. "Līdztiesība" balso divas reizes. Var būt. Labi, DCP pulksten 16.00 ir ieplānojusi citus pasākumus, tāpēc nevar. Ko lems Prezidijs? Vairākums no Prezidija ir par 10.00. Pulksten 10.00 Frakciju padomes sēde.

Stenogrammu parakstīja:

Redaktore: R.Šterna
Mašīnrakstītāja-operatore: I.Kuzņecova
Korektores: S.Stikute, D.Kraule

SATURA RĀDĪTĀJS
1993.gada 20.jūlija sēde

Latvijas Republikas Valsts prezidenta aicinātā Ministru prezidenta dep. V.Birkava iesniegums

Nolasa - Saeimas sekretārs I.Daudišs - 1.lpp.

Latvijas Republikas Valsts prezidenta aicinātā Ministru prezidenta deputāta V.Birkava ziņojums par Ministru kabineta sastādīšanu un Deklarāciju par Ministru kabineta iecerēto darbību un Saeimas uzticības izteikšanu tam - 3.lpp.

Debates - dep. P.Putniņš - 24.lpp.

- dep. I.Bērziņš - 26.lpp.

- dep. A.Kiršteins - 27.lpp.

1993.gada 20.jūlija vakara sēde

Latvijas Republikas Valsts prezidenta aicinātā Ministru prezidenta deputāta V.Birkava ziņojums par Ministru kabineta sastādīšanu un Deklarāciju par Ministru kabineta iecerēto darbību un Saeimas uzticības izteikšanu tam

Debates - dep. M.Graudiņš - 37.lpp.

- dep. J.Tupesis - 39.lpp.

- dep. A.Siliņš - 40.lpp.

- dep. J.Lucāns - 43.lpp.

- dep. L.Stašs - 48.lpp.

- dep. A.Seiksts - 49.lpp.

- dep. M.Gailis - 51.lpp.

- dep. G.Resnais - 52.lpp.

- dep. O.Kostanda - 54.lpp.

- dep. R.Marjaša - 61.lpp.

- dep. A.Rozentāls - 63.lpp.

- dep. A.Berķis - 68.lpp.

- dep. I.Silārs - 71.lpp.

- dep. M.Grīnblats - 74.lpp.

- dep. E.Levits - 78.lpp.

- dep. V.Klīve - 80.lpp.

- dep. J.Sinka - 83.lpp.

- dep. A.Panteļējevs - 85.lpp.

- dep. A.Čepānis - 86.lpp.

- dep. Z.Tomiņš - 87.lpp.

- dep. P.Elferts - 88.lpp.

- dep. A.Kreituss - 89.lpp.

Par plenārsēdes darba turpināšanu - 97.lpp.

- dep. A.Kiršteins - 97.lpp.

- dep. A.Panteļējevs - 98.lpp.

Debates - dep. J.Vaivads - 99.lpp.

- dep. A.Žīgurs - 101.lpp.

Galavārds - LR Valsts prezidenta aicinātais Ministru prezidents V.Birkavs - 102.lpp.

Saeimas lēmuma projekts Par turpmāko darbu

- dep. J.Vaivads - 105.lpp.

- dep. M.Grīnblats - 105.lpp.